DE CATHEDRA SEV PRIMATV SINGVLARI S. PETRI IN ECCLESIA CATHOLICA Apoſtolicâ & Romanâ

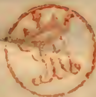
LIBRI DVO,

ISAACI HABERTI

PRESBYTERI CANONICI, AC THEOLOGI ECCLESIÆ PARISIENSIS,
Abbatis S. Mariæ de Allodijs Doctoris Sorbonici
Regi à Conſilijs & ſacris Concionibus ordinarij.

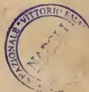
S. Cyprian. de Vn. Eccl. PETRI CATHEDRA SINGVLARIS.
S. Bernard. ſec. de conſid. PONTIFICIVM PETRI SINGVLARE.

PARISIIS,
Apud THOMAM BLAISE, viâ Iacobeâ,
ſub ſigno D. Thomæ.

M. DC. XLV.
Cum Approbatione & Priuilegio.

PRIMÆ VERITATI S. S.

Ἀνῆλθον ἱστορῆσαι Πέτρον, Paul. ad Galat. 1.

ORNATISSIMO AC ERUDITISsimo viro D. Haberto Ecclesiæ Parisiensis Canonico, Theologo, Doctori Sorbonico.

VIdi ego codicem tuum *De Cathedra, seu Primatu singulari sancti Petri in Ecclesia Catholica, Apostolica, & Romana*; quasi codicem Dei. Equidem quot in eo legi paginas, tot acies, tot castra Dei viuentis, gladium etiam Domini & Gedeonis aduersus inimicos Monadici Capitis visibilis Ecclesiæ sancti Petri, cui τὰ πρωτεῖα ϗ τάξεως, ϗ ἐξουσίας, ϗ ἀξιώματος, ϗ ὑπεροχῆς concessit Christus Dominus, vt discant isti non blasphemare, sed caueant canem adsitum Ostiario Ecclesiæ sancto Petro, & adlatrantem : & timeant sibi à lapide isto, in quem si impegerint haud dubiè confringentur, sicut, si super eos ceciderit, conteret illos. Ne ergo improbabilia & inuisa iactet spermologi isti, ne portent iudicium Dei dum nos perturbant, neque lateant in speluncâ effractorum & exlegum, vnde in obscuro sagittant rectos corde. Recogitent seriò iudicium Dei, quo nihil proderit excipere aut replicare, nec locus erit paragrapho, nec digestis: ne dum priuatam habere volunt veritatem, priuentur eâ. Veritas enim tua, Domine Deus, non mea, non huius, aut illius, sed omnium nostrûm quos ad communionem cum Ecclesia & cum capite eius visibili non διμόρφῳ publicè vocas, vt Catholici simus, terribiliter admonet & increpat superbos, qui dum nauim institoris diuidunt, frangunt, neque illi, neque illorum sectarij habebunt, nec suscipient vnguentum, nec benedictionem, nec vitam quam mandauit illic Dominus vsque in sæculum.

GEORGIUS FROGER Doctor Scholæ Parisiens. socius Sorbonicus & Parœcus Ecclesiæ Sancti Nicolai è Cardineto.

4. Nonas Martij 1645.

Ego Subsignatus è Societate Sorbonica Doctor Theologus, Legi & probaui eruditum opus Isaaci Haberti Doctoris Sorbonici & Ecclesiastæ Parisiensis *De Cathedra, seu Primatu singulari sancti Petri in Ecclesia Catholica, Apostolica & Romana*, in quo summâ fide & singulari industria exponit quod semper, quod vbique, quod ab omnibus creditum est, ita, quia sequitur vniuersitatem, antiquitatem, consensionem; scribit vt Catholicus & insignis Ecclesiæ Doctor, nec vmquam deficit à Regula fidei vnius sanctæ Catholicæ, Apostolicæ & Romanæ Ecclesiæ. Datum in Sorbonâ 4. nonas Martij anno Domini 1645.

C. Morel.

Extraict du Priuilege du Roy.

Par grace & Priuilege du Roy, il est permis à Thomas Blaise, Iuré Libraire à Paris, d'imprimer, ou faire imprimer vn liure intitulé, *De Cathedra seu Primatu singulari S. Petri in Ecclesiâ Catholicâ Apostolicâ & Romanâ, Libri duo.* Isaaci Haberti *Presbyteri Canonici, ac Theologi Ecclesiæ Parisiensis, Abbatis sanctæ Mariæ de Allodijs, Doctoris Sorbonici, Regis à Consilijs & sacris Concionibus ordinarij.* Et deffenses sont faites à tous Imprimeurs, Libraires, & autres, de l'imprimer, ou faire imprimer, en vendre ou distribuer, d'autres que de ceux qu'aura fait imprimer ledit Blaise, si ce n'est de son consentement; à peine de quinze cens liures d'amende, confiscation des exemplaires, & de tous despens; & ce durant le temps & espace de dix ans, finis & accomplis, à compter du iour que ledit liure sera acheué d'imprimer, comme plus amplement est contenu audit Priuilege. Donné à Paris le 4. Mars 1645.

Signé Ceberet.

Emenda, demenda, vel addenda.

Lib. Prim.

PAgina 19. linea 12. qui per, lege quippe, Pag. 20. l. 3. quoque lege quæque, Pag. 27. l. 28. πολλὴ lege πολλὰ. Pag. 32. l. 23. ἀσιδίμω. l. ἀοιδίμῳ. Pag. 33. l. 10. afferret. l. referret. Pag. 34. l. 1. Architium. l. Archibium. ibidem l. 10. Tirin. l. Ticin. Pag. 39. l. 28. προσχειείσατο, l. προσχειρίσατο. Pag. 49. l. 4. heruæus natal. adde ex sancto Gregorio. ibid. l. 20. rerum. l. verum. ibid. l. 26. prerogatiua. l. prærogatiuâ. Pag. 54. l. 19. se, lege esset. p. 57. l. 12. leg. Ioannis. Pag. 60. l. 1. hæc. l. hac. Pag. 61. l. 23. hirmerium. l. himerium. Pag. 62. l. 4. Eugutinum l. Eugubinum. Pa. 97. l. 1. leg. à puero.

Lib. Secund.

PAg. 10. l. 18. Vnum idem. l. Vnus idemque. ibid. l. 25. Petro Moses. l. Petrus Mosi. Pag. 15. l. 5. præsepe. l. persæpe. ibid. l. 7. dele igitur. Pag. 17. l. 2. confectum. l. præfectum. Pag. 22. lin. 16. pergo. leg. pergæ. Pag. 23. l. 18. ἔλεαξε. l. ἐλέαξε. Pag. 35. lin. 2. sequetur. l. sequatur. Pag. 38. l. 14. dele virgulam ante Apostolatus. Pag. 40. l. 23. ea. l. ex grat. Pag. 41. l. 8. Pastoris. l. Pastori. Pag. 49. l. 15. ἀπέδειξεν. l. ἀπέδειξαν. Pag. 53. l. 2. annum. add. secundum. Pag. 54. l. 9. dotibus merit. l. dotibus ac meritis. ibid. lin. 14. SS. Petro Paulo. l. Petro & Paulo. Pag. 55. l. 10. ille. l. illa. Pag. 62. l. 21. consentanea l. consectanea. Pag. 66. l. 6. dele tamen. Pag. 69. l. 13. si enim. l. sic enim. pag. 70. lin. 21. minorem adde & S. Thom. qui. Pag. 73. lin. 20. dele. vt. pag. 103. lin 8. leg. Catholicam. Pag. 104. l. 12. hoc. l. hæc. ibid. lin. 24. Timothæi. l. Timothei. pag. 112. lin. 23. leg. Argumentum vero tessellatum.

INDEX CAPITVM.

LIBRI PRIMI.

CAPVT Primum. Cathedra siue Primatus singularis S. Petri imprimis ex promissione Christi asseritur. fol. 1
Cap. 2. Primatus Petri singularis ex Christi institutione asseritur. fol. 10
Cap. 3. Cathedra singularis Petri seu Primatus ratione singulari asseritur. fol. 15
Cap. 4. Cathedra siue Primatus Petri singularis ex omnium Ecclesiæ ætatum siue singulorum doctrina confirmatur. fol. 19
Cap. 5. Cathedra singularis Petri seu Primatus, sæculi 5. & 6. testimoniis illustratur. fol. 29
Cap. 6. Cathedra singularis S. Petri seu Primatus singularis ostenditur ex testimonijs sequentium trium sæculorum, sept. oct. & noni. 35
Cap. 7. Cathedra & Primatus Petri singularis ex sæculorum x. xi. & xii. testimonijs comprobatur. 41
Cap. 8. Singularis Petri Cathedra seu Primatus ex Scriptoribus Orthodoxis sæculorum xiii. xiv. & xv. nobilissimis confirmatur. 47
Cap. 9. Singularis Cathedra seu Primatus Petri ex sæculorum duorum 16. & 17. testimoniis confirmatur. 53
Cap. 10. Singularis Petri Cathedra seu Primatus ex sententia summorum Pontificum asseritur. 60
Cap. 11. Singularis Petri Cathedra seu Primatus ex Historicis sacris illustratur. 70
Cap. 12. Ex Poëtis sacris singularis Petri Cathedra, seu Primatus celebratur. 77
Cap. 13. Ex nullis scriptoribus nisi Heterodoxis hauriri potuisse sententiam illam de Pauli cum Petro paritate in Cathedra & Primatu Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ & Romanæ. 82

LIBRI SECVNDI.

CAp. Primum. De Cathedra seu Primatu singulari S. Petri in Ecclesia Catholica, Apostolica & Romana. fol. 1

Cap. 2. Diluitur argumentũ alterũ Antonij de Dominis ac Eranistæ art. IV. ex titulo Apostoli & Doctoris Gentiũ petitum. 12
Cap. 3. Ex Pauli apud Romanos prædicatione, malè ab Antonio de Dominis & ab Eranistâ colligi eum parem fuisse Petro, in Cathedra seu Primatu Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ & Romanæ: de verbis præsertim ipsius in Epistolâ ad Romanos disseritur. 19
Cap. 4. Ex reprehensione quam Petrus à Paulo sustinuit malè ab Eranistâ colligi Petro Paulum æqualem fuisse: cum à SS. Patribus contrarium exponatur. 25
Cap. 5. Antonium de Dominis & Eranistam frustrà ex Romanorum Pontificum scriptis Pauli cum Petro paritatem in Ecclesiæ Catholicæ & Romanæ Cathedrâ & Primatu occupari. 35
Cap. 6. Expenduntur testimonia Patrum quibus M. Antonius de Dominis, nec non Eranistes, æqualitatem Pauli cum Petro in Cathedra & Primatu Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ & Romanæ suadere conati sunt. 45
Cap. 7. S. Paulum seorsim à S. Petro memoratum, numquam Apostolorum Principem, Ecclesiæ Caput, Vniuersalis Ecclesiæ Pastorem supremum, nunquam Romæ primum Episcopum, vt Petrum, ab Orthodoxis, vetustisque præsertim scriptoribus appellari. 57
Cap. 8. Pauli singulares quædam prærogatiuæ, Apostolis aliis minimè communes; quædam cum Petro; Primatus Ecclesiæ & Cathedra singularis Petri solius. 62
Cap. 9. Argumentum M. Antonij de Dominis & Eranistæ ab vnitate Sedium Patriarchalium ex S. Gregorio petitum euertitur. 67
Cap. 10. Ratio ducta ex consortio imperij Remi & Romuli, aliorumque Imperatorum exemplis exploditur. 75
Cap. XI. Eranistæ perniciosum dogma, de multiplicitate seu numero Capitum in eadem Monarchia. 79
Cap. XII. Ex Monarchiâ sanctissimæ Trinitatis, ficititiam plurium Principum Monarchiam asseri non posse. 96
Cap. XIII. Vnus Deus, Vnus Episcopus; Vox Ecclesiæ contra Eranistam. 111
Cap. XIV. Commentitia ex Pauli cum Petro æqualitate commoda paucis refutantur. 105
Cap. XV. Ad locos è recentiorum scriptis petitos, præsertim respondetur. Cætera ad R. in CP. Episcopum Vaurensem remittuntur. Lucubrationis Conclusio & Anacephalæosis.

Finis Indicis Capitum.

ISAACI HABERTI PARISINI

ECCLESIÆ PARISIENSIS PRESBYTERI CANONICI AC THEOLOGI, DOCTORIS Sorbonici.

DE CATHEDRA SEV PRIMATV singulari S. Petri.

IN ECCLESIA CATHOLICA Apoſtolica & Romana.

LIBER PRIMVS.

OPERIS ARGVMENTVM aduerſus Librum Anonymum ſuſcepti.

Cathedra ſiue Primatus ſingularis S. Petri in primis ex promiſſione Chriſti aſſeritur.

CAPVT PRIMVM.

OBSCVRÆ ac incertæ voces plerumque formidinem inijciunt: ſapientum etiam iudicio non poſtremum inter oſtenta locum tenent. Inde funeſtum illud Oraculum aduerſus Ciuitatem ſanctam : *De terrâ*

Esai. 29. *loqueris, erit quasi Pythonis de terrâ vox tua, & de humo eloquium tuum mussitabit.*

Nescio quid auribus nostris tale nuper insonuit: ex quo liber quidam Vernaculus DE AVCTORITATE SS. PETRI ET PAVLI lucem aspexit. Noua passim dogmata in vulgus iactata sunt.

Pag. 6. *Petrus & Paulus ambo capita Ecclesiæ Romanæ & Vniuersalis extiterunt. Duo illa Capita vnum* Pag. 53. & al. *componebant. Paulus æqualis perfectè fuit Petro in ratione Capitis Ecclesiæ Romanæ, & totius Ecclesiæ Vniuersalis.*

Liber Anonymus quò magis Auctorem occultat, eò splendidiùs errorem prodit. Præcipuus operis artifex frontem celat, nullâ certè præter verecundiam aut metum, latendi caussâ: plus tamen veritati, cuius desertores ac populatores affectatur, quàm sibi timere aut erubescere debuerat. Quandoquidem verò Catholicum se profitetur: nihil de eo tristius, nihil atrocius decerno: propter tesseram Religionis, pietatisque fœdus, cum illo non vt hoste, sed vt hostilibus armis induto primus in certamen descendo. Vnum, amabò, liceat, cum ille nullum sibi fecerit, Eranistæ ipsi nomen imponere: quo Ss. Patres, Scriptoris anonymi hæreticorum compilatoris, qualem in omnibus sese studiosè exhibet, erratum potiùs quam personam designant.

Theodoriti Episcopi facundissimi cum Eranistâ seu Polymorpho pugnam adorientis, verba mirum in modum ad rem faciunt. Ἄμεινον μὲν ἦν συμφωνεῖν ἡμᾶς καὶ τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν φυλάττειν ἀκήρατον. ἐπειδὴ δὲ οὐκ οἶδ' ἀνθ' ὅτου τὴν ὁμόνοιαν διαλύσαντες, καινὰ νῦν ἡμῖν προσβάλλετε δόγματα, δίχα τινὸς ἔριδος εἰ δοκεῖ, κοινῇ ζητήσωμεν τὴν ἀλήθειαν. [Melius quidem erat nos eadem sentire, „ & Apostolicam doctrinam incorruptam seruare: attamen quia nescio quam ob caussam soluto concordiæ vinculo noua nunc nobis dogmata proponitis: sine vllâ contentione, si placet, communi disceptatione veritatem exquiramus. *Theodorit. Dialog. 1.*

Error igitur de vno duplicique Ecclesiæ Capite, in heterodoxorum pridem officinâ conflatus, ab Eranista, cætera vt opinor Orthodoxo, expolitus est, ac tandem in publicum expositus. Nulli perduellium Ecclesiæ ex animo exciderat, quin Paulum Petro exæquaret: Luthero, Caluino eorumque assectis id solemne: Duo vero præsertim, Rainoldus Anglus, & M. Antonius de Dominis Exarchiepiscopus Spalatensis in hanc parilitatem acriùs incubuerant. Postremum hunc sedulò excoluit imò & demessuit Eranistes: qui in eiusdem percensenda retractatione fructuosiùs operam collocasset. Doleo quod aberrantem sectari, quam reuertentem comitari maluerit. *Rainold. in Colloquio. Dominis l. 1. & 4. de rep.*

Nemo sanè mirabitur hæreticos, qui posuerunt in cœlum os suum, qui Petri successoribus bellum indixerunt, fidei Petram arcemque palam oppugnare: Petro sacri verticis infulas ereptum ire: Petrum vt ab Oecumenicæ singularisque Cathedræ solio deturbent, nullas non machinas admouere. Enimverò hæc prima ferè væcordia hæreticos aut facit aut probat. Verùm in alumnis Ecclesiæ & fidei domesticis, qui statuerunt supra Petram gressus suos, non solùm huius perfidiæ crimen sine summo piaculo, sed neque illius suspicio sine crimine ferè esse potest.

Quamobrem huic Eranistæ Catholico admodum inde contigisse arbitror, vt veritatis ipsius radiis perstrictus, & conscientiæ vi permotus, dictis suis parum ipse constaret: sic in vtramque partem caput iactat: nunc Paulum Petro, nunc Paulo Petrum anteponit: nunc componit: iam pares, iam dispares facit: nunc conserta manu copulat, nunc diuellit: nunc duo Capita, nunc vnum, numero scilicet vel mole portentosum caput efformat. Caput biceps, vnum multiplex, idem est tam lepido capiti. Gemina videt omnia, cui ad ad singula fermè momenta errores ipsi congeminant. Optimè vetus tractator. *Duæ species cæcitatis facilè concurrunt: vt qui non vident ea quæ sunt: ea quæ non sunt, videre videantur.*

Tertull. Apologet. c.39.

II.

Age verò Eranista quisquis es: hoc enim nomen, quod tibi vltrò concedam, alioqui nomine carituro, succensere non potes, debes verò gratulari: ad rem aggredi tempus. Tu Consulatum, & duos Magistratus pares Ecclesiæ administrandæ, Petrum simul & Paulum designas: Nos dictaturam, vel potiùs, vt cum SS. Patribus loquamur, supremum vnius Petri principatum, vnius Pontificis Cathedram singularem agnoscimus. Tu aspectabile caput duplex, in vnum coalescens: nos Hierarchiæ caput vnicum, alterius non solùm potestatis, sed etiam personæ consortis impatiens asserimus. Quod à Christo Pastore, & Episcopo animarum nostrarum institutum; Euangelio doceri, traditione confirmari, Conciliis visum esse, vtriusque linguæ Patribus placere, scholis Catholicis probari, Ecclesiæ tandem vniuersæ toto æuo atque orbe diffusæ consensu ratum ac inconcussum niti, hoc acroamate profitemur.

Controuersia status ponitur.

Theodoritus in dialog. cum Eranista.

CATHEDRA SIVE PRIMATVS PETRI IN ECCLESIA CATHOLICA APOSTOLICA ET ROMANA SINGVLARIS.

De Primatu loquimur, aduerte Lector, non de Apostolatu, Episcopatu, vel Sacerdotio: sed de Apostolatûs, Episcopatûs & Sacerdotij primatu, gradu primo, suprema dignitate: in cuius culmine & apice duos posse con-

sistere pernegamus. Maturè te monitum ea de re volui, ne tibi Eranistes illuderet, qui ea, quæ ad Apostolatûs & Episcopatûs cum aliis Petro communis partes attinent, ad Primatum veteratoriè traducit. In ambiguo ludum prorsus insolentem ludit; at seriò nobis excipiendus est.

III.

CATHEDRA seu Primatus Petri singularis ex Christi promissione habetur in Euágelio Matthæi conceptis verbis. *Matt. ca.16* ET EGO DICO TIBI QVIA TV ES PETRVS, ET SVPER HANC PETRAM ÆDIFICABO ECCLESIAM MEAM: ET DABO TIBI CLAVES REGNI COELORVM. S. Hieronym. lib. 3. Com. *Petro illa benedictio, & potestas, & beatitudo, & ædificatio super eum Ecclesia in futuro promissa non in præsenti data est.* Duo sunt hîc Petro propria atque planè singularia. Primum vt sit Ecclesiæ primarium ex Apostolis fundamentum. Alterum vt non solùm communes cum cæteris Apostolis regni cœlorum claues habeat: sed etiam quasdam proprias.

Quod primum attinet. Non sum nescius Christum esse æternum & primum Ecclesiæ fundamentum quod à Deo positum est, vt *2. Tim. 2. Ephes. 2.* Paulus docuit: esse summum lapidem anguli *Dionys. diu. no. c. 1.* ἀκρογωνιαῖον quamobrem eximiè dicitur B. DIONYSIO αὐτόλιθος lapis velut idealis, Ecclesiæ

fundandæ & in æternum stabiliendæ. Quod non prohibet, imò verò facit potiùs, vt Christo tanquam lapidi electo, angulari in Sion posito, Apostoli ab eodem delecti, vt lapides viui superimpositi, spiritali Ecclesię ędificio substernantur. Primus omnium immediatè Christo superiniectus Petrus, super quem, ratione quâdam peculiari Ecclesia sita, posita, erecta est, atque ipsi etiam Apostoli: quod vtinam S. Athanasius scripsisset qui vulgò citatur ad Felicem: *Tu es Petrus & super fundamentum tuum Ecclesiæ columnæ sunt confirmatæ.* Sed dubiis non vtimur, alij nobis adsunt. S. Basilius lib. sec. in Eunomium Πέτρος ἐφ' ἑαυτὸν τὴν οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας δεξάμενος. *Petrus qui super seipsum Ecclesiæ ædificationem suscepit.* Idque vocat τὸν χαρακτῆρα τοῦ Πέτρου ἀφορισμένον καὶ νοούμενον ἐκ τῆς φωνῆς Πέτρος Characterem Petri circumscriptum & intellectum per hanc vocem Petrus: & de Paulo addit. Πάλιν ἀκούσαντες Παῦλον ἑτέρων ἰδιωμάτων συνδρομὴν ἐνοήσαμεν. τὸν Ταρσέα, τὸν Ἑβραῖον, τὸν κατὰ νόμον Φαρισαῖον, τὸν μαθητὴν Γαμαλιήλ, τὸν κατὰ ζῆλον διώκτην τῶν Ἐκκλησιῶν Θεοῦ, τὸν ἐκ φοβερᾶς ὀπτασίας εἰς τὴν ἐπίγνωσιν ἀναχθέντα, τὸν ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν. [Rursum au- "
dientes vocem Pauli, aliarum concursum pro- "
prietatum intelligimus: Tarsensem, Hebręum, "
Pharisæum lege, discipulum Gamalielis, Eccle- "
siarum Dei ex zelo persecutorem, eum qui ex "
terribili apparitione instructus est, Apostolum "

Es. 2.

Iosue 4. duodecim lapides. Apocal. 21. duodecim fundamēta.

„ Gentium. Nihil de primatu pari cum Petro. S.

S. Epiphan. in Ancorato.

EPIPHANIVS. Ἔδει τὸν πρῶτον τῶν Ἀποστόλων τὴν Πέτραν τὴν στερεὰν, ἐφ' ἣν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ᾠκοδόμηται, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Πύλαι δὲ ᾅδου αἱ αἱρέσεις. καὶ οἱ αἱρεσιάρχαι. καὶ πάντα γὰρ τρόπον ἐν αὐτῷ ἐστερεώθη ἡ πίστις. *Talem oportebat esse primum Apostolum, Petram illam solidam super quam Ecclesia Dei adificata est, & porta inferi non praualebunt aduersus eam: Porta verò inferi, hareses & haresiarcha. Omnibus enim modis in eo stabilita est fides, &c.*

Pacian. Barcin. Ep. epist. 3. ad Sympronianum.

Ser. 49. de verb. do. Sec. 30.

S. PACIANVS. *Ad Petrum locutus est Dominus, ad* VNVM *ideò, vt Vnitatem fundaret ex* VNO. S. AVGVSTINVS. *In Petro* VNO *Christus firmat,* (vel in alio Codd.) *format Ecclesiam.* Videlicet tanquam in fundamento primario ex Apostolis assumpto, adeóque Vniuersali, sibi eatenùs immediato, sui Vicario, proindeque sibi coniunctiori quàm reliqui Apostoli forent. Vnde

S. Leo Ep. 89.

S. LEO *Christus Petrum in indiuidua* VNITATIS *consortium assumpsit.* Et iterum. *Firmitas qua per Christum Petro tribuitur, per Petrum cateris Apostolis confertur.* Quod igitur primarium ex hominibus & Apostolis Petrus sit Ecclesiæ fundamentum, hoc illi vnici & singularis Primatus argumentum est.

Concil. Calched. Act. 3.

Si Concilij suffragijs opus est, Calchedonense Oecumenicum in sententiâ depositionis Dioscori audietur. Τρισμακαριώτατος καὶ πανεύφημος Πέτρος Ἀπόστολος Πέτρα καὶ κρηπὶς τῆς Ἀποστολικῆς

Ἐκκλησίας

Ἐκκλησίας, καὶ ὀρθοδόξης πίστεως ὁ θεμέλιος. PETRVS TER BEATVS, ET OMNIVM VENERATIONE CELEBRIS, PETRA ET BASIS APOSTOLICÆ ECCLESIÆ, ET FIDEI ORTHODOXÆ FVNDAMENTVM. Hæc Petri non Pauli prærogatiua singularis.

IV.

AD CLAVES Potestatis indices quod spectat: idem esto iudicium. Præter claues Apostolis omnibus communes: peculiares quoque Petro promissæ, datæ. *Et tibi dabo claues Regni cœlorum*: in eo à cæterorum Apostolorum clauibus distinctas, quòd supremæ, principes, propriæ futuræ essent: quod cũ ipsis post Christum Petrô claudente, nemo aperire; Petrô aperiente, nemo Apostolorum claudere potis esset: ob primam ac supremam in cœli portas clauesque, Petri potestatem, vni Petro à Christo promissam, vt posteà concessam. TERTVLLIANVS singulari loco, Scorpiace. *Si cœlum adhuc clausum putas, memento claues eius hîc Dominum Petro, & per eum Ecclesiæ reliquisse.* Istud, PER EVM vni Petro peculiare est. Enimuerò supremum ius clauium vni Petro datum: à Petro in cæteros transfusum ac diductum exprimit. Vnde OPTATVS Mileuitanus Episcopus *Claues* SOLVS *Petrus accepit.* EPIPHANIVS. Πάντα τρόπον ἐν αὐτῷ ἐστερεώθη ἡ πίστις ἐν τῷ λαβόντι τὴν κλεῖν τῶν οὐρανῶν. ἐν τῷ λύοντι ἐπὶ τῆς γῆς καὶ δέοντι ἐν τῷ οὐρανῷ.

Matth. 16.

Es. 37.

Tertull. in Scorp.

Optat. lib. 1. in Parmen.

S. Epiph. in Ancor. p. 14

id eſt, omnibus modis in eo fides ſtabilita eſt, qui clauem cœlorum accepit: qui ſoluit ea quæ in terrâ, & ligat ea quæ in cœlo ſunt.] S. HILARIVS priùs ita ſcripſerat: *Petrus cuius arbitrio claues æterni aditûs traduntur vel adyti.* S. LEO. *Petrus ligandorum ſoluendorumque Arbiter.* Plures inferiùs.

S. Hilar. in c.16. Matth. S. Leo. hom. 2. de Cathedr. anniu.

Neque refert, aut Eraniſtæ ſuffragari poteſt quod hæreticis ſolenne eſt reſpondere; Petrum ex S. Auguſtino, geſſiſſe figuram Eccleſiæ, & cæteros Apoſtolos repræſentaſſe: Immò verò id nobis impenſiùs fauet; ideò enim Vnus, cæteris licet præſentibus, eoſdem repræſentauit, Eccleſiæque figuram geſſit, quia ſolus deſignabatur ad Primatū. Habet idem S. Auguſtinus repetitis locis, vt ſtatim oſtendemus: atque ideo vt Apoſtolorum Princeps, proprias, ſingulares aliorumque clauibus dominantes in domo Dei claues accepit: abſolutè κλειδοῦχος vt vocat S. Cyrillus Hieroſolymitanus.

S. Auguſt. tract. vlt. in Ioan. & alibi infra. Cyrill. Cat. 17. Baſil. de iudicio Damaſc. de Trāsfigurat.

CAPVT II.

PRIMATVS PETRI SINGVLARIS ex Chriſti inſtitutione aſſeritur.

INſtitutio ſummi Pontificatûs, & Primatûs Petri, mandata ſacris literis, habetur Euangelio Ioannis. In eo Chriſtus Petrum pri-

mò quidem Apostolum facit vnà cum cæteris: per illa verba: *Sicut me misit Pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixisset, insufflauit, & dicit eis: Accipite Spiritum sanctum: Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* *Ioan. c. 20.*

Præter hanc verò institutionem Petri in Apostolum, communem eam paremque cum cæteris: altera successit eiusdem institutio in primum Episcopum, primum Apostolum, adeóque in Vniuersæ fidelium Ecclesiæ Principem, Caput, supremumque Pastorem: quæ quidem dignitas, cæteris Apostolis non ab Episcopatu vel Apostolatu, sed à PRIMATU exclusis, Petri solius est, eiusque propria & SINGVLARIS. Hæc autem dignitas Petro per Christum collata est, quum ipsi, ter nominatim compellato, soli dixit Christus. *Pasce agnos meos*: iterum: *Pasce agnos meos*: tertiò demum: *Pasce oues meas.* Nihil vnquam tale omnibus vel singulis, vel omnium ac singulorum cuiquam ex Apostolis, Christus dixit: quò ipsis vel ipsorum cui alteri, pascendi ouium suarum gregis, in quo & Apostoli ipsi comprehenduntur, curam vniuersam præterquàm Petro demandaret: præterquam, hoc semel, inquam, & ter simul, & vni solique Petro. Quod proinde PERSONALITER Petro dictum bene quidem scripsit Tertullianus, cæteros Apostolos remouendo: sed malè, Petri *Ioan. cap. 21. ἀρνία: προβάτια: πρόβατα. Ambr. in c. vlt. Luc.* *Tertull. lib. de pudicit.*

Idem lib. de præscr. imò & lib. de Monogam. successores: quos tamen anteà eiusdem prærogatiuæ heredes Catholicus agnouerat.

II.

Hanc doctrinam sanam ac verbum ἀκατάγνωστον irreprehensibile: nempe quod Petrus primò quidem communem ac æqualem cum cæteris Apostolis, dignitatem ac potestatem Apostolatûs à Christo susceperit: deinde vero alteram primi & vniuersalis totius gregis Ecclesiæ Pastoris & Capitis dignitatem & potestatem sibi propriam ac singularem fuerit à Christo immediatè adeptus: plenissimè S. Cyprianus ostendit, libro de vnitate Ecclesiæ. *S. Cypr. de Vnit. Eccles. post init.* „ Dominus Petro iterum post resurrectionem suam dicit: Pasce oues „ meas. Super illum VNVM ædificat Ecclesiam „ suam, & illi pascendas mandat oues suas. Et „ quamuis Apostolis omnibus post resurrectio- „ nem suam, PAREM potestatem tribuat & di- „ cat: sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Ac- „ cipite Spiritum sanctum: si cui remiseritis pec- „ cata, remittentur illi: si cui tenueritis, tenebun- „ tur. Tamen vt vnitatem manifestaret: VNAM „ Cathedram constituit, & vnitatis eiusdem ori- „ ginem ab VNO incipientem suâ auctoritate „ disposuit. Hoc erant vtique & cæteri Apostoli „ quod & Petrus: pari consortiô præditi & ho- „ noris & potestatis: sed exordium ab VNITATE „ proficiscitur. PRIMATVS Petro datur vt vna „ Christi Ecclesia & CATHEDRA VNA monstre- „ tur.

Tanti est igitur, vt ex hoc loco perspicuè elucet, vni Petro primatum, & propriam singularemque Capitis supremique Pastoris dignitatem esse concessam; vt ab ea nascatur exordium ve sumat, Ecclesiæ vnitas. Vnde igitur ad eam participandam, siue in solidum, siue partitò, siue simul, siue alternis sibi vindicandam, alteri Apostolo cuiquam aditus? vnde Paulo ius quæsitum erit eiusdem ex æquo cum Petro potestatis? cum Petro, inquam, qui singulariter ὁ τὴν ποίμνην πεπιστευμένος *is cui ouile creditum est*: dicitur S. Epiphanio, tanquam notâ Characteristicâ quâdam, hôc genere discriminis insignitus: etiam quùm de Pauli cum eo societate loquitur: addit enim ὁ δεξιὰν διδοὺς τῷ Παύλῳ. *Qui Paulo dextram dedit*, non dignitatis locum, sed charitatis argumentum & pignus, vt ipse testatur S. Paulus ad Galatas scribens.

S. Epiphan. in Ancor. p. 15.

Gal. 2.

S. CHRYSOSTOMVS eadem Christi verba expendens ideò S. Petrum ἔκκριτον vocat βόσκε τὰ πρόβατά μου. καὶ τί δήποτε ἄλλους παραδραμὼν, τούτῳ περὶ τούτων διαλέγεται. ἔκκριτος ἦν τῶν Ἀποστόλων, καὶ στόμα τῶν μαθητῶν, καὶ κορυφὴ τοῦ χοροῦ. *Pasce oues meas. Cur tandem alijs prætermissis, de his solùm Petrum affatur? Singularis siue eximius ex Apostolis, & os discipulorum & cœtûs vertex erat.* Idque comparatione S. Pauli, de quo continenter addit: διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος ἀνέβη τότε αὐτὸν ἱστορῆσαι παρὰ τοὺς ἄλλους. Idcircò & Paulus ascendit vt eum studio-

S. Chryso. in Ioan. ho. 87. v. l Gr. 88.

S. Leo ser. 3. anniuers.

sè videret, præter cæteros. S. LEO cumulatiſ-
ſimè. De toto mundo VNVS Petrus eligitur qui
” & vniuerſarum Gentium vocationi, & omni-
” bus Apoſtolis, cunctiſque Eccleſiæ Patribus
” præponatur: vt quamuis in populo Dei multi
” Sacerdotes ſint, multique Paſtores, OMNES
” tamen regat Petrus, quos principaliter regit &
” Chriſtus. Et iterum ibidem. Ideo Petro SIN-
” GVLARITER hoc creditur, quo cunctis Eccle-
” ſiæ Rectoribus Petri forma præponitur. Theo-
” phylactus ad cap. 21. Ioan. τῷ Πέτρῳ τὴν προστα-
” σίαν τῶν τῆς οἰκουμένης προβάτων ἐγχειρίζει. οὐκ ἄλλῳ δέ,
” ἀλλὰ τούτῳ ταύτην δίδωσι. Totius orbis ouium præ-
” fecturam Petro committit, non ALTERI, ſed
” huic eam tradit.]

III.

Neque verò patrocinari poteſt Eraniſtæ noſtro, ſenſus ille S. Auguſtini, quo hæreticis abuti mos eſt; vt Petro creditæ ſint oues Chriſti, quatenus Petrus Eccleſiæ typum præ ſe ferebat. Hinc enim hæretici & omnes Apoſtolos inter ſe pares malè concludunt: Eraniſta verò ſolos Petrum & Paulum pares fuiſſe contendit. Præterea verò hæc ratio vtroſque iugulat. Nulla ſiquidem adinueniri cauſſa poteſt, cur Petrus hoc loco totam Eccleſiæ coronam repræſentet, ipſoſque licet præſentes Apoſtolos, vnus in ſe exhibeat: quàm quia ſolus ipſorum omnium Princeps, Coryphæus, Caput, ſupremuſ-

que pastor, hoc etiam Christi dicto factoque constituebatur: quod disertè profitetur S. AVGVSTINVS commentario postremo in Ioannem, & aliis identidem locis, *Petrus figuram Ecclesiæ gessit propter Apostolatûs* PRIMATVM. Quod Petri solius proprium, singulare est; vt eidem quatenus primus est pastor, conuenit ius alios Apostolos pascendi, adeóque Paulo ipsi præeundi, eumque regendi cum cæteris quorum est Caput. In summa igitur, deteriorem Eranistæ caussam, accersita hæreticorum præsidia reddunt: sicut hæreticorum caussam, Augustini emendicata sententia condemnat: quæ Petro vni Ius Ecclesiam vniuersale repręsentandi, vni etiam Petro, potestatem pascendi vniuersalem attribuit. S. AVGVSTINVS. VNVS *est Petrus qui figuram Ecclesiæ gerat.* Rursus VNI *Petro in typo vnitatis Dominus dedit potestatem.* Idem alibi Paulum cum Petro laudans. *In* VNO *Petro figurabatur vnitas omnium Pastorum.*

S. Aug. tra. 123. in Ioan. & in Ps. 108

S. August. lib. 3. de bapt. c. 17.

Idem serm. 24. de ss.

CAPVT III.

CATHEDRA SINGVLARIS PETRI, seu Primatus, ratione singulari asseritur.

LVCVLENTA sunt Iosephi Matathiæ f. verba contra Apionem Grammaticum, Iudaici populi statum, Theocratiam appel-

Ioseph. lib. 2. cõtra Apion.

lantis. Οἱ μὲν μοναρχίαις, οἱ δὲ ταῖς ὀλίγων δυναστείαις, ἄλλοι δὲ τοῖς πλήθεσιν ἐπέτρεψαν τὴν ἐξουσίαν τῶν πολιτευμάτων. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης εἰς μὲν τούτων οὐδοτιοῦν ἀπεῖδεν. ὡς δ' ἄν τις εἴποι βιασάμενος τὸν λόγον, θεοκρατίαν ἀπεῖπεν το πολίτευμα, τῷ θεῷ μᾶλλον μόνῳ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ κράτος ἀναθεὶς, καὶ πείσας εἰς ἐκεῖνον ἅπαντας ἀφορᾷν, ὡς αἴτιον μὲν ἁπάντων ὄντα τῶν ἀγαθῶν, κοινῇ δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις παρέχοντα καὶ ἰδίᾳ. Id est, illi quidem Monarchiis, alij Oligarchiis, alij verò Democratijs rerum publicarum gubernationem permiserunt. Legislator verò noster nihil horum respexit: at veluti si quis vim verbò faciat, gubernationem Theocratiam appellauit; ad Deum præcipuè solum, dominationem & imperium referens, suadensque in eum cunctos aspicere tanquam in principium bonorum omnium, vniuersim omnibus hominibus ac priuatim ea suppeditans.]

Tale profectò est, multôque potiori iure credi debet Ecclesiæ imperium, in quo præfectus ac institutus à Deo Pontifex veram nomine ac vice illius per vniuersi plagas orbis, Theocratiam solus administrat.

Vnus igitur primus, non duo primi Pontifices ab Exordio Ecclesiæ à Christo designati vel creati. Vnus Christi Vicarius vniuersalis non duo. Vnus pastor supremus non duo supremi pastores. Vnum denique caput non duo capita. Vna capitis persona, non duæ. Ratio

optima,

optima, simplicissima quippe: ideo vnus primus, quia primus: ideo vnus summus, quia summus. In numero, si alterum primo addas, primus iam non erit, sed secundus. In gradu si summo, addas alterum: summus non erit. Ita si caput capiti, monstrum futurum est.

Eruditè Philosophi. Datur vnum primum in vnoquoque genere, quod est mensura & caussa cæterorum: Illud verò primum nonnisi vnum esse potest. Multa enim in ordinem reduci per vnum, à quo pendeant, necesse est. Omnis autem Ordo ab vno tantùm est. Legatur S. Augustinus lib. sec. de moribus Manichæorum.

Ex Arist. 2. Met. S. Tho. 1. p. q. 2. a. 3. & q. 11. a. 3.

S. Aug. l. 2. de mor. Man. c. 6. & lib. de Ordine.

II.

Huic rationi lucem ac vires addet dissertatio Tertulliani contra Marcionem, duo summa Principia rerum inducentem. Quæ est, inquit, conditio ipsius summi magni? nempe vt nihil illi adæquetur, id est vt non sit aliud summum magnum: quia si fuerit, adæquabitur: & si adæquabitur, non erit iam summum magnum: euersâ conditione, &, vt ita dicam, lege, quæ summo magno nihil sinit adæquari. Ergo VNICVM sit necesse est, quod fuerit summum magnum, par non habendo, ne non sit summum magnum. Ac ne quis id dictum putet aut verum tantùm esse sibi fingat, in supremo tantum rerum gradu, quo Deum consistere ac

Tertull. li. 1. in Marc. post init.

præesse opus est: id etiam in singulis generibus ac ordinibus stare ostendit grauis idem Auctor: vnde adijcit. *Nec inter Reges plurifarium videri potest summum magnum, sed* VNICVM *atque* SINGVLARE.

III.

Addimus nos, nec inter Pontifices, summum magnum esse potest, nisi vnicum atque singulare, nec summus igitur Pontifex nisi vnicus atque singularis. Vnicus atque singularis, alterum excludit: Petrus igitur Paulum. Iure siquidem vsurpare liceat quod idem Magi-
» ster, vt S. Cyprianus vocabat, Duos intuens
» tam pares, quam duo summa magna, quid fa-
» cerem si ambos colerem? vererer ne abundan-
» tia officij, superstitio potiùs quàm Religio exi-
» stimaretur: quia duos tam pares, & in altero
» ambos possem in vno demereri: hoc ipsum te-
» stimonio præstans parilitati & vnitati eorum,
» dum alterum in altero venerarer, dum in vno
» mihi duo sunt. Si alterum colerem æquè reco-
» gitarem ne suffundere viderer numeri vanita-
» tem, sine differentiâ superuacui: hoc est tutius
» censerem neutrum colendum, quàm alterum
» cum scrupulo colendum, aut ambos vanè.

Cùm ex hac vnicâ ratione, *duo summa, nec duo summi esse possunt*: tum ex hoc solertissimi Scriptoris loco, sexcentæ machinæ argumentorum confici torquerique possunt, quæ duplex illud & vnum, hoc est prodigiosum Eranistæ Caput elidant.

CATHEDRA SIVE PRIMATVS
Petri singularis ex omnium Ecclesiæ ætatum siue sæculorum doctrina confirmatur.

CAPVT IV.

AVctoritati diuinæ rationem subiecimus; Rationi, Ecclesiastica nunc succedet auctoritas. Ætatum siue sæculorum Ecclesiæ, firma quidem omnium & indissoluta consensio. *Quanta audiuimus & cognouimus ea: & Patres vestri* *Psal. 77.* *annuntiauerunt nobis? Non sunt occultata à filijs eorum in generatione alterâ.* Iamque inde, quàm vanus sit Eranista facilè ipse percipiet, qui per iteratam illam de Pauli συνκαθεδρία & cum Petro coæquatione sententiam, Ss. Patrum doctrinæ traditionique perpetuæ cósentaneam tam ineptè sibi finxit, quàm subdolè rudioribus propinauit. Antequam ipsi sua tela manibus excutiamus, quod sequenti libro meditamur, nostra primùm experiri debet. Nostra, inquam, licet ex iis nonnulla iam intorserint, qui de supremi Pontificis Monarchiâ aduersùm Sectarios scripserunt: Primus in Ludderum Ekius varios Patrum locos collegit: secuti Lindanus, Cochlæus, Pighius, Coccius, nostrâ ætate Card. Baronius, Bellarminus: Galli verò, Feuardentius, Duuallius, Mauclercius Sorbonici

At editos post se multos Patres propriâ præsertim linguâ non legerant.

Doctores: Optimè pro sua quique prouinciâ: Quo vero delectu, quâ sedulitate, quâ fide, post ipsos in hac materiâ versati fuerimus queque aliis intacta attigerimus, lectoris eruditi diligentia, æquitas probabit.

Addè quod superiùs laudati tractatores aliud spectarunt, nempe vt Monarchiam Pontificiam Aristocratiâ saltem temperatam, vt ait Bellarminus, ex antiquâ Patrum doctrinâ elicerent ac illustrarent: Nobis, quod rem præsentem attinet, alius est scopus: non tam status Ecclesiastici τὸ μοναρχικὸν! quam Monarchiæ eiusdem τὸ μοναδικὸν, id est singularitatem vni Petro affixam, Paulo cæterisque Apostolis minimè communicatam indagaturis. Hoc non gloriolæ quam non aucupamur, aut iactantiæ caussâ: sed quò fastidiosam Ianseniſtarum maledicentiam occupemus; qui sibi meritò infestis scriptoribus, perpetuò spoliationem aliorum obijciunt, quam ipsi non in Orthodoxorum tantum libris, sed in hæreticorum monumentis propudiosè exercere solent. Vt infrà deprendemus plagiarium hunc Eranistam ex Luddero, Caluino, sed copiosissimè ex Marci Antonij de Dominis notissimi transfugæ lucubrationibus, auctoritates Patrum, quibus abutitur, & rationum & locorum opimas quascumque putauit prędas, deprędatum esse. Sed hęc obiter: aliam nobis esse pugnam quàm verborum, hoc specimen docebit.

II.

Sęculi primi doctrinę, de singulari Petri primatu, sufficere debent ea, quę ex Euangelio Ss. Patrum interpretationibus exposito superiùs attulimus. Sequentium scriptorum est genus quoddam dubium vel adulterinum, ex quo nullum aduocamus. Neque ex actis Lini, neque ex Clementis recognitionibus aut epistolis eiusdem, in quibus habetur. *Inter Apostolos ipsos par institutio non fuit, sed* VNVS *omnibus præfuit*: neque ex Anacleti, Sixti, Pij, Eleutheri aliorumque incertę fidei scriptis testimonia, quibus alij nixi sunt, in medium producimus.

Auspicamur à TERTVLLIANO Presbytero adhuc Orthodoxo: qui pręter ea quę antea posuimus, Petrum à Ioanne & reliquis Apostolis hoc characterismo distinguit, quod solus sit *dictus Petra Ecclesiæ ædificandæ: claues regni cælorum consecutus, & soluendi & alligandi in cælis & in terris potestatem.* Quemadmodum & propriis velut notis à Petro, Ioannem secernit, *pectori Christi incubantem, cui soli Dominus Iudam traditorem præmonstrauit, quem loco suo filium Mariæ demandauit.* Ergo singulari quadam ratione Petrum fuisse Ecclesiæ fundamentum, claues accepisse proprias, supremam ligandi soluendique facultatem: quam nec Paulo, de qua ibidem loquitur, communicatam velit, agnoscit Tertullianus.

Tertull. de præscr. c. 22.

ORIGENES Presbyter Alex. magnificè admo-

Origen. lib. 5. in Ioan.

dum Petrum ita designat, Πέτρος ἐφ' ᾧ οἰκοδομεῖται ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. *Petrus super quem Ecclesia*
Id in Lu. ho. 17. & lib. 5. ep. ad Ro. *Christi ædificata est.* Idem soli Petro titulum Principis Apostolorum tribuit: & in Epistolam ad Romanos ex antiquâ Rufini interpretatione, *Petro*, inquit, *summa rerum de pascendis ouibus à Christo tradita est.* Quæ omnia nisi de peculiari aliquâ ratione, quam alij Apostoli adeóque Paulus ipse sortiti non sint, singulariter exponas, certe frustra dicta essent, aliisque Apostolis, non vni Paulo, iniuriam non mediocrem irrogarent.

S. Cypr. ep. 55 S. CYPRIANVS, Episcopus Carthaginensis: alternis enim latini cum Græcis audiendi, epistolâ ad Cornelium de Ecclesiâ Romanâ verba faciens: PETRI *Cathedra, Ecclesia principalis: vnde vnitas sacerdotalis exorta est.* Cuius dicti rationem
Ep. 40. priùs in epistolâ ad plebem contra Felicissimum schismaticum reddiderat, de Ecclesia Catholicâ loquens in hunc modum: *Deus vnus est, & Christus vnus, & vna Ecclesia, & Cathedra vna super* PETRVM] *Domini voce fundata.* Rursum verò Ecclesiam Romanam PETRI LOCVM vocat, & locum successorum Petri. *Factus est*, inquit, *Cornelius Episcopus de Dei & Christi eius iudicio, de Clericorum penè omnium testimonio, de plebis, quæ tunc affuit, suffragio, & de Sacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio: quùm nemo ante se factus esset, quùm* FABIANI LOCVS, id est *quùm*

LOCVS PETRI *& gradus Cathedræ Sacerdotalis vacaret.* Alia eiuſdem Epiſcopi teſtimonia frequentiſſima Lectoris diligentiæ relinquimus. *Idem ep. 69. 70. 71. 73. 75 & lib. 25.*

S. CYRILLVS Hieroſolymitanus, tot locis *Vnit. Eccl.* primatum Petri in Eccleſiâ Catholicâ planè ſingularem conteſtatur. Apud illum enim ſolus Petrus dicitur ὁ κορυφαιότατος καὶ πρωτοστάτης τῶν Ἀποστόλων· ὁ τῆς ἐκκλησίας κορυφαῖος κήρυξ· ὁ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν κλειδοῦχος. *Supremum omnium caput, & præſes Apoſtolorum; Eccleſiæ ſummus præco; Regni cælorum clauiger.* Quæ quidem elogia nunquam ipſe, nunquam vllus Ss. Patrum quum de ſolo Paulo loqueretur, vſurpauit: vſurpare verò potuiſſet, ſi Paulus *totius Eccleſiæ caput fuiſſet, æquale Petro in omnibus*, vt mentitur Eraniſta. *S. Cyrill. hier. Catech. 2. 11. 17.*

III.

S. OPTATVS Mileuitanus Epiſcopus, nihil crebrius quam PETRI CATHEDRAM loquitur: *Optat. lib. 1.* non longe verò ab initio libri alterius contra *in Par. & 2.* Parmenianum, totam Eraniſtæ dyada penitùs euertit, iis verbis quæ ad quemuis ſectarium *Idem lib. 2.* aptiſſimè inflectas. Igitur neque non potes ſcire te in vrbe Roma, PETRO primò Cathedram Epiſcopalem eſſe collatam, in quâ ſederit OMNIVM Apoſtolorum CAPVT Petrus: vnde & Cephas appellatus eſt: in quâ vnâ Cathedrâ vnitas ab omnibus ſeruaretur: ne cæteri Apoſtoli ſingulas ſibi quique defenderent: vt iam Schiſmaticus & peccator eſſet, qui contra SINGV-

„ LAREM Cathedram, alteram collocaret. Ergo „ Cathedra VNICA est, quæ est prima de dotibus, SEDIT PRIOR PETRVS: CVI successit Linus, Lino successit Clemens, Clementi Anaclitus, Anaclito Euaristus, Euaristo Sixtus, Sixto Telesphorus, Telesphoro Iginus, Igino Anicetus, Aniceto Pius, Pio Soter, Soteri Eleutherius, Eleutherio Victor, Victori Zepherinus, &c. Vsque ad Siricium post quem commemoratum, *Denique*, inquit, *si Macrobio dicatur vbi illic sedeat, nunquid potest dicere, in Cathedrâ Petri? quam nescio si vel oculis nouit, &c.*

Vbinam Paulus?

PAVLI nulla mentio, vbi agitur de Cathedra, *Petri Cathedra* vocatur: *Cathedra Episcopalis* dicitur *in quâ sedit omnium Apostolorum Caput Petrus*, non Paulus: dicitur Cathedra *Singularis & Vnica*: & probatur quia in eâ sedit prior Petrus, non Paulus: dicitur in eâ Petro non Paulo, *Linum successisse*. Neque verò ingeri potest Optatum prætериisse Paulum, ex incogitantiâ seu obliuione: illius enim ibidem meminit, vbi agitur de eius sepulchro & sacello, non verò vbi de Cathedrâ quæ Petri solius est: addit quippe post recensitam illam Petri successorum seriem:

„ Denique si Macrobiò dicatur vbi illic sedeat, „ nunquid potest dicere, in Cathedrâ Petri? quam „ nescio si vel oculis nouit, & ad cuius memo„ riam non accedit quasi schismaticus, contra „ Apostolum faciens, qui ait memoriis sancto-

rum

rum communicantes. Ecce præsentes sunt ibi duorum memoriæ Apostolorum; dicite si ad has ingredi potuit: ita vt obtulerit illic, vbi sanctorum memorias esse constat. Et postea Cathedram Petri per Petrum nostram esse probauimus.]

S. BASILIVS Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, homilia de iudicio Dei ὁ μακάριος Πέτρος, ὁ πάντων τῶν μαθητῶν προκριθεὶς, μόνος δὲ πλεῖον τῶν ἄλλων μαρτυρηθεὶς καὶ μακαρισθεὶς, ὁ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πιστευθεὶς, *Beatus Petrus, ille omnibus discipulis prælatus, solus præ cæteris honorifico testimonio ac beatificatione insignitus, ille qui Regni cælorum claues accepit*: de Paulo iam loquebatur ibidem; at nihil tale de eo, quod ad Cathedram seu primatum pertineat. Alterius illustris testimonij verba ex libris ad Eunomium lege supra cap. 1. *S. Basil. prooem. Ethic. ad fin. tom. 2.*

IV.

S. GREGORIVS cognomento Theologus CP. Episcopus. PAVLVM hoc donat elogio Παῦλος ὁ μέγας κῆρυξ τῆς ἀληθείας, ὁ τῶν ἐθνῶν ἐν πίστει διδάσκαλος, ὁ τὸν πολὺν κύκλον τοῦ εὐαγγελίου πληρώσας, ὁ μὴ ἄλλῳ τινὶ ζῶν ἢ χριστῷ, ὁ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ φθάσας, ὁ τοῦ Παραδείσου θεατὴς, ὁ ποθῶν διὰ τὴν τελειότητα, τὴν ἀνάλυσιν. *Paulus magnus veritatis præco, gentium in fide Magister, qui amplissimum orbem Euangelij impleuit, qui soli Christo vixit, qui ad tertium vsque cælum penetrauit, qui paradisi spectator fuit, qui denique propter vitæ perfectionem, dissolutionis cu-* *Greg. Naz. or. 26.*

piditate flagrauit. Hæc de Paulo ſtupendus ille Doctor, de PETRO vero ſtatim: Ὁ μὲν Πέτρα καλεῖται, καὶ τοὺς θεμελίους τῆς ἐκκλησίας πιστεύεται, *hic quidem Petra vocatur, & fundamenta Eccleſiæ fidei ſuæ credita accipit &c.* quem etiam hoc charactere à Ioanne Apoſtolo diſtinguit, qui non minùs Paulo Romæ fuit ac docuit.

S. Hier. ep. 57. S. HIERONYMVS PRESBYTER S. Gregorij Nazianzeni, Conſtantinopoli diſcipulus. *Petri Cathedram* magnificè bis celebrat Epiſtolâ ad *Hier. lib. in Matth. & epi. 54. & lib. in Pelagian.* Damaſum notiſſimâ. *Beatitudini tuæ, id eſt Cathedræ Petri, communione conſocior.* Idem commentariis in Matthæum, vni Petro, Petram eſſe, fundamentum Eccleſiæ eſſe, ſuper eum Eccleſiam ædificari, pro ſingulari inter ac ſupra cæteros Apoſtolos prærogatiuâ multoties tribuit. Luculentiſſimè vero Iouiniano dicenti. *At ſuper Petrum fundatur Eccleſia* (coniugatum nempe) reſpondet. *Licet idipſum in alio loco ſuper omnes Apoſtolos fiat, & cuncti claues regni cœlorum accipiant: & ex æquo ſuper eos Eccleſiæ fortitudo ſolidetur: tamen propterea inter duodecim* VNVS *eligitur: vt Capite conſtituto ſchiſmatis tollatur occaſio.* Atque vt viam ex hoc loco obſtruamus Eraniſtæ dicturo Paulum & in conſortium imperij poſtea adiectum. S. Hieronymus in continenti non de Pauli, ſed de Ioannis primatu, quæſtionem mouet, *Sed cur non Ioannes electus eſt virgo?* eum ab hac principatus dignitate, ob ætatem remo-

tum fuiſſe dicit, atque aliam, loco primatûs, prærogatiuam Euangeliſtæ & Prophetæ conceſſam docet in præmium Virginitatis. Multa dein de Paulo ſubiungit, ſed ne verbum quidem de primatu: Quin potius Paulum Petro dignitate minorem fuiſſe, non ſemel inculcat in Epiſtolis ad S. Auguſtinum, quâ de re inferiùs.

V.

S. IOANNES CHRYSOSTOMVS Conſtantinopolitanus Epiſcopus hoc in ſe potiſſimùm ſuſcepiſſe noſcitur, vt Petri Cathedram Primatumque ſingularem aſſereret. Nonnulla iam ex illo facundiæ Chriſtianæ fonte libauimus: ſed innumera ſuperſunt. Agnoſcit ac ſuſpicit illius poteſtatem iure diuino & à Chriſto immediatè profectam, τὸ πρῶτον γενέσθαι τῶν Ἀποστόλων, καὶ τὴν οἰκουμένην ἐγχειρισθῆναι ἅπασαν, *Primum Apoſtolorum factum eſſe eique totum orbem in manus traditum.* Continuò ibidem de Paulo ſermonem facit de quo nihil ſimile audet. Iterum Πέτρος Ἀπόστολος μέγας, Πέτρα ἄῤῥαγής, καὶ κρηπὶς ἀσάλευτος, πρῶτος τῶν μαθητῶν, Πέτρος ἐκεῖνος ἡ κορυφὴ τῶν Ἀποστόλων, ὁ πρῶτος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. *Petrus Magnus Apoſtolus: Petra inuiolabilis: baſis inconcuſſa: Primus diſcipulorum Petrus ille, vertex Apoſtolorũ. Primus in Eccleſiâ.* Vbi vero hoc vnquã de Paulo? vbi Paulum primũ, & verticem Apoſtolorũ & primum in Eccleſiâ nuncupauit? imò Paulum, ſtatim commemorans. Παῦλος ὁ πολλὰ κοπιάσας, καὶ μύρια τρόπαια κατὰ τῶν διαβόλου στήσας, ὁ ἐν

S. Chryſoſt. or. 6. in Iudaeos.

Chryſoſt. ho. 9. de Panit.

σώματι τὴν οἰκουμένην πεζεύσας, ὁ γῆν καὶ θάλατταν καὶ ἀέρα περιδραμὼν, ὁ καθάπερ ὑπόπτερός τις τὴν οἰκουμένην περιελθὼν, ὁ λιθασθεὶς, ὁ τυπτηθεὶς, ὁ φονευθεὶς, ὁ πάντα διὰ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ παθὼν, ὁ οὐρανίᾳ φωνῇ κληθεὶς ἄνωθεν· ὅρα οὗτός τι λέγει. *Paulus ille multùm iactatus, innumeris trophæis contra diabolum erectis clarus, qui in corpore orbem peragrauit, qui terram, mare & aërem percurrit, qui velut alis ſubuectus vniuerſum luſtrauit, ille lapidatus, verberatus, interfectus, ille qui omnia propter nomen Dei paſſus eſt, qui cœleſti voce accerſitus è cœlo eſt: Vide quid ipſe dicat, &c.* Hæc profecto Chryſoſtomus licere ſibi putauit quæ de Paulo vſurparet, non verò quæ primatûs inſignia ſunt.

S. Chryſ. in Pſ. 50. & 129 — Ex mente igitur S. Chryſoſtomi Petro ſoli hæc quadrant, vt ſit ὁ κορυφαῖος ἐκεῖνος *Caput illud Eccleſiæ:* ἡ κεφαλὴ τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων, κρηπὶς τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐκκλησίας. *Caput Chori Apoſtolorum fidei & Eccleſiæ baſis.* (Hom. 53. ſeu 1. de Pœnit.) τὴν ἐπιστασίαν τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας *is cui Vniuerſalis Eccleſiæ gubernatio commiſſa eſt.* (Lib. 1. πρὸς τοὺς σκανδαλισθέντας.) πρῶτος τῶν Ἀποστόλων. κρηπὶς τῆς ἐκκλησίας, ὁ κορυφαῖος τοῦ χοροῦ τῶν μαθητῶν. *Primus Apoſtolorum, baſis Eccleſiæ, Coryphæus Chori diſcipulorum.* De Paulo ſtatim loquitur, & nihil de Primatu qui reuera Pauli non eſt, ſed Petri.

Panegyricus SS. Apoſtolorum Petri & Pauli ad calcem tomi v. editionis Anglicanæ non eſt ſancti Chryſoſtomi, ſed vetuſti ſatis auctoris qui Chryſoſtomi ſtudioſus fuit: In eo multi

ſunt vtriuſque Apoſtoli inſignes paralleli, quibus Eraniſta non mediocriter abvti queat: nulla vero eſt comparatio eorum quoad æqualitatem poteſtatis ac ſupremæ dignitatis, quæ ſemper B. Petro ſoli tribuitur, vt initio, Πέτρος ὁ χαθηγητὴς τῶν Ἀποςόλων. Παῦλος ὁ γνωριςὴς τῆς οἰκουμένης καὶ τῶν ἄνω δυνάμεων συμμέτοχος. *Petrus Apoſtolorum dux: Paulus orbis cognitor & ſupernarum virtutum inſpector.*

CATHEDRA SINGVLARIS PETRI,
ſeu Primatus ſaculi V. & VI. *teſtimonijs illuſtratur.*

CAPVT V.

QVI B. Paulum Sancti Chryſoſtomi velut æmulatione ſuccenſus, vehementiſſimè dilexerit, nemo certè S. Auguſtino in hoc amoris genere videtur anteponendus. *Auidiſſimè* inquit ille Doctor eximius, *arripui Domine ſtylum Spiritûs tui præ cæteris Apoſtolum tuum Paulum: humilitas & Charitas, ſolidamentum pietatis, mihi inuiſcerabantur miris modis, quùm minimum Apoſtolorum tuorum legerem.* Nunquam tamen B. Auguſtino venit in mentem vt prærogatiuam Primatûs, Petri ſingularem ac propriam, Paulo, quem deperibat μανικῶς ἐραςὴς, vt phraſi Chryſoſtomi vtar, arrogaret.

S. Auguſtin. lib. 7. Confeſſ. c. 11.

Chryſoſt. de S. Petro.

S. AVGVSTINVS Episcopus Hippo-Regiensis, antea laudatus toties, semel atque iterum nunc audiendus. Sanè Latinus Chrysostomus mihi videtur, quum solum Petrum [Præpositum Apostolorum : primum & præcipuum in ordine Apostolorum : Caput, Ecclesiæ Verticem, Crepidinem,] nunquam ita Paulum appellat. Idem expositione in Ioannem. [Petrus

Qu. nov. test. 75. Ser. 3. de verb. do. lib. 11. de temp.

» Apostolus propter Apostolatûs sui PRIMATVM
» Ecclesiæ gerebat figuratâ generalitate perso-
» nam. Quod enim ad ipsum propriè pertinet,
» naturâ vnus homo erat: gratiâ vnus Christia-
» nus : abundantiore gratiâ vnus idemque pri-
» mus Apostolus.] Hæc singularis Petri, quoad primatum, ac propria prærogatiua est. Quod si ab eodem præstantissimo Doctore, num Petro in Ecclesiæ Romanæ Cathedrâ Paulus consederit, requirit Eranista : procul dubio ita responsurus est, quemadmodum Petiliano Dona-
„ tistæ [Cathedra tibi quid fecit Ecclesiæ Roma-
„ næ in quâ PETRVS sedit, & in quâ hodie Ana-
„ stasius sedet?] atque rursùs in Epistolâ ad generosum. [Si ordo Episcoporum sibi succedentium considerandus est, quantò certiùs & verè

S. August. ep. 165.

» salubriter ab ipso PETRO numeramus, cui to-
» tius Ecclesiæ figuram gerenti Dominus ait: Su-
» per hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &
» portæ inferorum non vincent eam. PETRO
» enim successit Linus: Lino Clemens: Clementi

Anaclitus, Anaclito Euaristus, Euaristo Alexander, &c. ac tandem Siricio Anastasius: In "illum autem ordinem qui ducitur ab ipso Petro, "vsque ad Anastasium, qui nunc eandem Cathedram sedet, &c.] Ergo non solùm Ecclesiam "Vniuersalem Petro soli vt Capiti, sed etiam Romanam Cathedram soli Petro vt Episcopo propriam vult Augustinus. Vbinam vero librorum, Pauli primi Episcopi Romani meminit? Eranista, somnias. II.

S. CYRILLVS Episcopus Alexandrinus in Euangelium Ioannis de Petro quidem αὐτὸς ὁ τῶν ἁγίων μαθητῶν προέχεστος *ipse Sanctorum Discipulorum Prælatus.* De paulo vero ὁ τῶν μυστηρίων ταμίας, ὁ κήρυξ καὶ Ἀπόστολος, καὶ τῶν εὐαγγελικῶν θεσπισμάτων ἱερουργὸς ὁ σοφώτατος Παῦλος *Mysteriorum ille dispensator, præco ille & Apostolus & Euangelicarum sanctionum sacer administer, sapientissimus Paulus.* At iterum de petro, etiam dum Paulo eum comparat, ὁ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἔκκριτος. *Apostolorum ille præcipuus.*

S. Cyrill. l. 12 in Io.

Lib. in Neston.

Lib. 9. in Iulian. fin.

84.

S. Leo Episcopus Romanus non tam in suâ quàm in Christi caussâ minimè suspectus. Is, præter alia superiùs conscripta testimonia, Epist. ad Anastasium Thessalonicensem Episcopum Vicarium suum, Sacerdotibus, inquit, "licet dignitas non sit communis, est tamen ordo generalis: quoniam & inter beatissimos "Apostolos, in similitudine honoris fuit quędam "

S. Leo ep. 84.

„ dam discretio potestatis, & cum omnium par
„ esset electio, VNI tamen datum est vt cæteris
„ præemineret. De quâ formâ, Episcoporum
„ quoque orta est distinctio, & magnâ dispositione prouisum est, ne omnes omnia sibi vendicarent: sed essent in singulis prouinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia: & rursus quidam in maioribus vrbibus
„ constituti, sollicitudinem susciperent ampliorem: per quos ad VNAM PETRI SEDEM vniuersalis Ecclesiæ cura conflueret, & nihil vsquam à suo Capite dissideret.] Pluribus aliis abundat.

THEODORITVS Cyrensis Episcopus egregium quidem Eranistæ nostro locum parat. siquidem Eranistes ille seu Polymorphus quo cum Theodoritus agit, cum ab eo quæsiuisset testimonium τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων cœtûs Apostolorum, reponit Theodoritus Ἄκουσον τοῦ πρώτου τῶν Ἀποστόλων βοῶντος, καὶ τὰ ἑξ. ἤρκει μὲν καὶ μόνος ὁ μέγας Πέτρος τῇ ἀληθείᾳ συμμαρτυρῶν. καὶ γὰρ ὁ δεσπότης παρὰ τούτου μόνου τὴν τῆς ἀληθείας ὁμολογίαν δεξάμενος ἐβεβαίωσε ταύτην τῷ ἀοιδίμῳ μακαρισμῷ. *Audi* PRIMVM *Apostolorum clamantem, &c. sufficiebat quidē solus Magnus Apostolus Petrus veritati testimonium reddens. Etenim* Dominus *ab ipso solo veritatis confessionem suscipiens firmauit illam insigni beatificatione,* &c. Idem scribens ad Leonem Romanum Pontificem. Et Παῦλος ὁ τῆς ἀληθείας ὁ κήρυξ, ἡ τοῦ ἁγίου

Theodoritus dial. 1. cum Eranistâ.

Theodorit. Ep. 113.

πνεύματος

πνεύματος σάλπιγξ, πρὸς τὸν μέγαν ἔδραμε Πέτρον, ὥστε τοῖς ἐν Ἀντιοχείᾳ περὶ τὴν κατὰ νόμον πολιτείας ἀμφισβητοῦσι παρ' αὐτοῦ κομίσαι τὴν λύσιν. πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς καὶ σμικροί, πρὸς τὸν Ἀποστολικὸν ὑμῶν τρέχομεν θρόνον ὥστε παρ' ὑμῶν λαβεῖν τοῖς τῶν Ἐκκλησιῶν ἕλκεσι. διὰ πάντα γὰρ ὑμῖν τὸ πρωτεύειν ἁρμόζει. Id est, si PAVLVS Veritatis præco, sancti Spiritus tuba, ad Magnum PETRVM accurrit, vt ijs qui Antiochiæ de legali côuersatione dubitabant, solutionem ab eo afferret: multo magis nos humiles ac exigui ad Apostolicam sedem vestram accurrimus, Ecclesiarum vlceribus à vobis accepturi. Enimuero in omnibus vos PRIMAS tenere côuenit.]

S. Maxim. serm. 5. de Pet. & Paul.

S. MAXIMVS Taurinensis Episcopus. [Dominus Petro sicut bono dispensatori clauem regni cœlestis dedit. Paulo tanquam idoneo Doctori Magisterium Ecclesiasticæ institutionis iniunxit. Clauem enim quodammodo à Christo scientiæ & Paulus accepit. Ambo igitur claues à Domino perceperunt, scientiæ iste, ille POTENTIÆ.

Isid. Pel. l. 1. ep. 142.

S. ISIDORVS Pelusiota Hieromonachus. Epist. ad Ironem, Χριστὸς τὸν Πέτρον τοῦ θιάσου τῶν μαθητῶν Κορυφαῖον οὐ μόνον σωματικῶν ἀλλὰ καὶ ψυχικῶν ἀπέλυσεν ἁμαρτημάτων καὶ νοσημάτων. *Christus Petrum discipulorum Sodalitij Principem non solum corporis, sed etiam vitijs & morbis animi liberauit.* Iterum post Magistrum suum Chrysostomum, Πέτρος ὁ τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων Κορυφαῖος. *Petrus Chori Apostolici Coryphæus.*

Idem lib. 2. ep. 99.

Li. 4. ep. 166 iterum ad Architium ἄκουε τῦ Κορυφαίυ τῆς Ἀποςόλων. De Paulo verò non vsurpat vnquam ea quæ ad supremam Ecclesiæ potestatem spectant: sed solùm quæ ad doctrinæ sublimitatem & copiam, vt non rarò eum vocat τ̃ τῦ Χειςοῦ φρονημάτων κ̀ τ̃ θείων μυςηρίων ταμίαν dispensatoré sensuum Christi & diuinorum mysteriorum. Lib. 3. epist. De Primatu vero Ecclesiæ totius, nihil planè.

MAGNVS FELIX ENNODIVS Gallus, Episcopus Tirinensis in Apologetico pro Synodo, Romanum Pontificem Symmachum Petro non Paulo vt supremo Pontifici successisse memorat. [Non nos Beatum PETRVM sicut dicitis, à Domino cum Sedis priuilegijs, vel SVCCESSORES eius, peccandi iudicamus licentiam suscepisse. Ille perennem meritorum dotem cum hæreditate innocentiæ misit ad posteros: quod illi concessum est pro actuum luce, ad illos pertinet, quos par conuersationis splendor illuminat. Quis enim sanctum esse dubitet, quem apex tantæ dignitatis extollit: in quo si desint bona acquisita per meritum, sufficiunt quæ à LOCI DECESSORE præstantur. Aut enim claros ad hæc fastigia erigit, aut qui eriguntur, illustrat. Prænosce enim quid Ecclesiarum fundamento sit stabile, super quem ipsa moles innititur.

S. ISIDORVS Hippalensis Episcopus. *In nouo Testamento post Christum Sacerdotalis Ordo à Petro*

Apoſtolo cœpit. Ipſi enim PRIMVS *datus eſt Pontifi-catus in Eccleſiâ Chriſti. Sic enim loquitur ad eum Dominus.* Tu es, inquit, *Petrus & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam, & tibi dabo claues regni cœlorum. Hic ergo ligandi, ſoluendique poteſtatem primus accepit*, &c. *Iſid. diu. offic. li.* 2. *c.* 5. *Matth.* 16.

CATHEDRA SINGVLARIS S. PETRI ſiue primatus ſingularis oſtenditur ex teſtimoniis ſequentium trium ſæculorum, ſept. oct. & noni.

CAPVT VI.

CONCILIVM SEXTVM Oecumenicum mittit exemplar ἰσότυπον ſuæ definitionis τῷ Ἀποστολικῷ θρόνῳ τοῦ ἁγίου καὶ Κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, ἤγουν Ἀγάθωνι τῷ ἁγιωτάτῳ Πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. *Apoſtolicæ ſedi ſancti & Principis Apoſtolorum Petri, nempe Agathoni ſanctiſſimo Papæ ſenioris Romæ.* Petrum ſolum non verò Paulum Principem Apoſtolorum memorat Synodus: & Romam ſedem ſolius Petri: & Agathonem Petri vnius non Pauli ſucceſſorem. Conſtantinus Imp. Pogonatus in Epiſtola ad Leonem ſec. Pontificem Rom. ὥσπερ αὐτὸν τὸν ἐξάρχοντα τοῦ Ἀποστολικοῦ χοροῦ, τὸν πρωτοκάθεδρον Πέτρον τοῖς νοητοῖς κατανοήσαμεν ὄμμασι, τὸ τῆς οἰκονομίας ὅλης θεολογοῦντα μυ- *Concil.* VI. *Act.* 18. *fin.* *Ibid. ad calcem Concil.*

ςήριον, καὶ διὰ τῶν γραμμάτων τῷ Χριστῷ προσφθεγγόμενον. σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς Θεοῦ τοῦ ζῶντος. αὐτὸν γὰρ ὅλον Χριστὸν ἡμῖν τὸ ἱερὸν αὐτοῦ γράμμα τῷ λόγῳ διέγραφεν. ὅπερ ἅπαντες ἀσπασίως τε καὶ εἰλικρινῶς ἐδεξάμεθα, καὶ οἷον αὐ-
« τὸν Πέτρον ταῖς τῆς ψυχῆς ἀγκάλαις ὑπεδεξάμεθα. Id est:
« Agathonem Papam velut ipsum Principem
« Apostolici Chori, primæque Cathedræ Antisti-
« tem PETRVM, mentis nostræ oculis contuiti su-
« mus, totius Incarnationis mysterium diuinitùs
« eloquentem, verbaque hæc per eas litteras
Matt. 16. Christo facientem, Tu es Christus filius Dei
« viui. Nam ipsum totum Christum nobis sacræ
« eius litteræ differendo exhibebant: quas omnes
« libentibus animis, sinceréque accepimus, & ve-
« luti Petrum ipsum vlnis animi suscepimus.]
Certè me fugit hîc nomen B. Pauli vbi de Pri-
matu agitur qui S. Petri singularis est.

S. BONIFACIVS. Archiepiscopus 1. Moguntinus in indiculo Sacramenti, quod Romæ cùm Episcopus ordinaretur, edidit, & manu suâ
Concil. Gall. to. 2. ar. 721. scriptum obtulit. [In nomine Domini Dei
« Saluatoris nostri Iesu Christi. Imperante Do-
« mino Leone à Deo coronato magno Impera-
« tore, anno VI. post Consulatum eius anno VI.
« sed & Constantino Magno Imperatore eius fi-
« lio anno IV. Indict. VI. Promitto ego Bonifa-
« cius Dei gratiâ Episcopus tibi. B. PETRO APO-
« STOLORVM PRINCIPI Vicarioque tuo B. Gre-
« gorio Papæ & successoribus eius per Patrem &

filium & Spiritum Sanctum Trinitatem insepa-
rabilem, & hoc sacratissimum corpus tuum, me
omnem fidem & puritatem sanctę fidei Ca-
tholicæ exhibere, & in vnitate eiusdem fidei,
Deo operante persistere, in quâ omnis Chri-
stianorum salus sine dubio esse comprobatur.
Nullo modo me contra vnitatem communis &
vniuersalis Ecclesiæ suadente quopiam consen-
tire: sed vt dixi, fidem & puritatem meam atque
côcursum, TIBI atque vtilitatibus Ecclesiæ TVÆ,
cui à Domino Deo potestas ligandi, soluendi-
que data est, & prædicto Vicario TVO atque
successoribus eius per omnia exhibere. Sed & si
cognouero Antistites contra instituta antiqua
sanctorum Patrum conuersari, cum eis nullam
habere communionem aut coniunctionem: sed
magis si voluero prohibere, prohibebo: sin mi-
nus, fideliter statim domno meo Apostolico
renuntiabo. Quod si, quòd absit, contra huius
promissionis meæ seriem, aliquid facere quoli-
bet modo seu ingenio vel occasione tentauero,
reus inueniar in æterno iudicio, vltionem Ana-
niæ & Saphiræ incurram, qui VOBIS etiam de
rebus propriis fraudem facere vel falsum dicere
præsumpserunt. Hunc autem indiculum Sacra-
menti ego Bonifacius exiguus Episcopus manu
propriâ scripsi, atque ponens supra sacratissi-
mum corpus B. PETRI, ita vt præscriptum est,
Deo teste & iudice præstiti Sacramentum, quod

„ & seruare promitto.] Quæ cùm ita se habeant, nemo non perspicit quot & quanta ex hoc Sacramenti indiculo, argumenta duci possint pro primatu singulari S. Petri, qui solus *Apostolorum Princeps*, cuius solius Gregorius, *Vicarius cæterique successores* vocantur : ad quem solum Ecclesia Romana pertinere dicitur, *Ecclesia tua* : supra cuius solius *corpus sacratissimum*, licet etiam corpus B. Pauli adesset, ponitur indiculus Sacramenti quod *Petro* eidem nominatim *præstari* solemni contestatione exprimitur.

S. German. tom. 2. Bibl. PP. Gr.

S. GERMANVS Constantinopolitanus Patriarcha in Theoria Mystagogica οἱ δώδεκα λίθοι Ἀπόστολοι. ἡ Πέτρα, ὁ Ἀπόστολος Ἀρχιεράρχης τοῦ Χριστοῦ. *Duodecim lapides Apostoli : Petra, Apostolus, Christi Archierarcha seu Hierarcharum Princeps.* Hac singularis primatûs nota & prærogatiuâ S. Petrum à cæteris Apostolis discernit.

Tarasii epist. post Conc. 7. gener.

TARASIVS Constantinopolitanus ad Pontificem Roman. Ναὶ μετὰ παῤῥησίας κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον εἴπομεν· καθαροί ἐσμεν ἀπὸ τοῦ αἵματος τῶν παραβαινόντων τὰς κανονικὰς διατάξεις, καὶ πάνυγε μᾶλλον τῶν ἐπὶ χρημάτων ἢ χειροτονησάντων ἢ χειροτονηθέντων. Πέτρου τοῦ θείου Ἀποστόλου, οὗ καὶ τὴν καθέδραν ἐκληρώσατο ἡ ἀδελφικὴ ὑμῶν ἁγιότης, ὡς Σίμωνα τὸν μάγον τούτους καθελόντος. [Certè secundùm diuinum Apostolum
„ affirmamus, nos mundos esse à sanguine eorum
„ qui canonicas sanctiones violant, multóque
„ magis eorum qui per pecunias manus imposue-

runt, vel impositionem manûs susceperunt: cùm PETRVS diuinus Apostolus, cuius cathedram fraterna sanctitas tua sortita est, hos, velut Simonem Magum, deponat.]

CONCILIVM VII. Generale : Canone IV. Παραγγέλλει καὶ Πέτρος ἡ κορυφαία τῶν Ἀποστόλων ἀκρότης. ποιμαίνεται τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλ' ἑκουσίως κατὰ θεόν. Ita reddit interpres: *Præcipit & Petrus Principalis Apostolorum summitas, Pascite qui in vobis est, gregem, non coactè, sed spontaneè secundum Deum.* Verba illa desumpta sunt ex S. Dionysio de diuin. nominibus. 3. *Conci. 7. can. 4.*

BEDA presbyter Venerabilis. PETRVS *specialiter claues regni cælorum & Principatum Iudiciariæ potestatis accepit.* *Beda hom. de SS. Petr. & Paul.*

Ludouicus Pius in decreto Confirmationis donationum auitarum, à papâ paschali suscepto & probato. [EGO Ludouicus Imperator Augustus statuo & concedo per hoc pactum confirmationis nostræ : Tibi Beato PETRO principi Apostolorum, & pro te Vicario TVO Domino paschali & successoribus eius in perpetuum, &c. Et postea, dictæ Ecclesiæ tuæ, beate petre Apostole, & pro te Vicario tuo spirituali patri nostro & Vniuersali papæ, eiusque successoribus vsque ad finem sæculi, &c. *An. 817.*

S. IGNATIVS Constantinopolitanus patriarcha, ὁ θεαρχικώτατος καὶ παναλκέστατος λόγος περιεχείσατο τὴν σὴν ἀδελφικὴν καὶ πατρικὴν ὁσιότητα, δι' ὧν φησι *S. Ignat. ep. ad Nicol. seu Hadrian. sec.*

Πέτρῳ τῷ τιμιωτάτῳ καὶ κορυφαιοτάτῳ τῶν Ἀποστόλων, Σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ Πέτρᾳ καὶ τὰ ἑξ. τὰς δὲ τοιαύτας μακαρίας φωνὰς οὐ κατά τινα πάντως ἀποκλήρωσιν τῷ κορυφαίῳ μόνῳ περιέγραψεν, ἀλλὰ δι᾽ αὐτοῦ καὶ πρὸς πάντας τοὺς κατ᾽ ἐκεῖνον ἱεράρχας τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης παρέπεμψε. [Supremum & potentissimum Dei verbum, fraternam paternamque sanctitatem tuam constituit, iis verbis quibus honoratissimo & Apostolorum supremo Petro dixit: Tu es Petrus & super hanc Petram, &c. Huiusmodi enim beatas voces non soli Apostolorum Principi priuatâ quadam sorte transcripsit, sed PER IPSVM ad omnes Romanæ Sedis Pontifices eius successores transmisit.]

Concil. 8. gener. can. Concilium VIII. Oecumenicum. Εἴ τις τοσαύτῃ τόλμῃ χρήσαιτο, ὥστε κατὰ τὸν Φώτιον καὶ Διόσκορον, ἐγγράφως ἢ ἀγράφως παροινίας τινὰς κατὰ τῆς Καθέδρας Πέτρου τοῦ Κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων κινεῖν, τὴν αὐτὴν ἐκείνοις δεχέσθω κατάκρισιν. [Si quis tantâ efferatur audaciâ, quemadmodum Photius & Dioscorus siue scripto, siue sine scripto insanias quasdam contra Cathedram Coryphæi Apostolorum PETRI iactare audeat: eamdem cum illis sententiam damnationis subeat.]

In his omnibus testimoniis lego, video, Primatum Petri singularem; Cathedram & Primatum Pauli non video, non lego.

CATHEDRA

CATHEDRA ET PRIMATVS Petri singularis ex saculorum x. xi. & xii. testimonijs comprobatur.

CAPVT VII.

DEuexa hæc Ecclesiæ sæcula paucis scriptoribus illustrata, veritas hæc tamen non latuit, de singulari Petri Cathedrâ seu primatu tam in Ecclesiâ Romanâ quam porro in Vniuersali.

Theophanes Κεραμεὺς Archiepiscopus Tauromenitanus præclara hæc in B. Petrum etiam Paulo comparatum elogia concinnat. *Theophan. hom. 55.* Πέτρος ἀκρότης τῶν μαθητῶν, κοινὴ τῶν συμφοιτητῶν γλῶσσα, Πέτρος ὢν, Πέτρα γίνεται τῆς κατὰ λόγου πίστεως, καὶ τῆς ἑδραζομένης Ἐκκλησίας θεμέλιος, καὶ πρώτη τῆς πνευματικῆς οἰκοδομῆς ἀφορμή. δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· οὐκ εἶπε Χριστὸς δίδωμί σοι νῦν, ἀλλὰ δώσω σοι, τὸν μετὰ τὴν ἀνάστασιν προλέγων καιρὸν, καθ' ὃν αὐτῷ καὶ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος δέδωκε, καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν, καὶ τῶν λογικῶν προβάτων ἀγελάρχην ἐχειροτόνησεν. ἀλλὰ τίνες αἱ κλεῖδες; θυρῶν δὲ ποίων ὁ κλειδοῦχος ὁ Πέτρος καθίσταται; θύρα μὲν αὐτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ εἰπών, ἐγώ εἰμι ἡ θύρα. κλεῖς δὲ ταύτης τῆς θύρας ἡ πίστις, ἣν ἐγχειρίζει τῷ κορυφαίῳ ὁ κύριος· δίδωσιν οὖν Πέτρῳ καὶ τοῖς κατ' ἐκεῖνον τὰς κλεῖς. [Vertex discipulorum PETRVS communis condiscipulorum lingua:

Petrus quùm sit, Petra sit fidei verbi ipsius: & constituendæ Ecclesiæ fundamentum ac spiritualis ædificij prima materia. Et dabo tibi claues Regni cœlorum. Christus non dixit do, sed dabo: tempus scilicet à resurrectione prædicens, quando & sancti Spiritûs gratiam ei impertitus est, & potestatem ligandi soluendique, rationalibus eum ouibus pastorem supremum præficiens. Verùm, quænam hæ claues? quarum portarum clauiger Petrus efficitur? Porta hæc Christus est qui dixit, ego sum ostium: eius verò clauis est fides, quam Dominus Coryphæo committit. Dat igitur Petro & successoribus eius claues, &c.]

Ioan.9.

EVTYCHIVS Patriarcha Alexandrinus Orthodoxus. PETRVS Apostolorum princeps Euangelium Marci cum Marco linguâ Romanâ in vrbe Romæ scripsit, &c.

Eutychius in Origin. Eccl. Alex. interprete Seldeno ex Arab.

DIPLOMA OTTONIS Imperatoris à Ioanne xii. susceptũ. [EGO Otto Dei gratiâ Imperator Augustus vna cũ Ottone glorioso filio nostro diui-
" nâ ordinante prouidentiâ spondemus atque
" promittimus per hoc pactum promissionis no-
" stræ, tibi B. PETRO principi Apostolorum &
" Clauigero regni cœlorum, & per te Vicario
" tuo Ioanni, summo pontifici & vniuersali Pa-
" pæ, &c. sicut à Domino Carolo Imperatore an-
" tecessore nostro, Beato Petro Apostolo per do-
" nationis scriptum concessum est, &c.

To. 3. Conc. p. sec. Ar. 966.

S. BVRCARDVS Vvormaciensis Episcopus Decretum suum ita orditur. [In nouo testamento post Christum Dominum nostrum à Petro Sacerdotalis cœpit ordo, quia ipsi primò pontificatus in Ecclesia Christi datus est, dicente Domino ad eum, Tu es Petrus &c. Atque hoc priuilegium beato clauigero PETRO, suâ vice SOLVMMODO commisit, quod eius iustè prærogatiuum successit sedi, futuris hæreditandum atque tenendum temporibus, quomodo & inter beatissimos Apostolos fuit quædam discretio potestatis. Et licet cunctorum par electio foret, beato tamen petro concessum esset vt aliis præemineret.] Quæ verba licet ex dubiis Anacleti & Melchiadis Epistolis referat tamen nihilominus Canonum loco esse vult; ac præterea eorum pars nulla est quæ ex aliquo vetusto Ecclesiæ scriptore non sit decerpta, vt docti sciunt.

Burcard. 1. p. decr. l. 1. c. 1. & 2

IVO Carnotensis Episcopus Quinta decreti sui parte ab iisdem, quibus Burcardus, testimoniis incipit. Adiungit iisdem, auctoritatem S. LEONIS Papæ. [Huius muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, vt in beatissimo PETRO Apostolorum omnium summo principaliter collocaret: vt ab ipso quasi quôdam Capite dona suá velut in omne corpus diffunderet: vt exortem se ministerij intelligeret esse

Iuo Carnot. par. 5. decr. cap. 6.

„ diuini, qui ausus fuisset à Petri soliditate discedere. Sancti quoque Pelagij Papæ & aliorum „ Pontificum sententiis idem confirmat: ac tandem Adriani Papæ verbis in sept. Synodo approbatis. Beati PETRI sedes per vniuersum orbem Principatum tenens refulget, & Caput „ omnium Ecclesiarum Dei existit. Vnde ipse B. „ Petrus Apostolus ex præcepto Domini pascens „ Ecclesiam, nihil defecit, sed tenuit semper & „ tenet principatum per quem adhæret sanctitas „ vestra Apostolico throno qui est caput omnium Ecclesiarum Dei.]

Oecumen. in Act. cap. 1. interpr. ca. 2.

OECVMENIVS ad cap. 1. Actor. in hęc verba *surgens Petrus in medio discipulorum.* ἀνίσταται ὁ Πέτρος οὐχ ὁ Ἰακώβος, καὶ ὡς θερμότερος, καὶ ὡς τὴν προστασίαν τῶν μαθητῶν ἐγκεχειρισμένος. *Surgit non Iacobus sed Petrus, & vt feruentior, & vt is cui discipulorum præfectura tradita erat.*

Rupertus in volumen 4. Euang. lib. 1. c. 25.

RVPERTVS Presbyter Abbas Tuitiensis in Capite cui titulus est DE PRIMATV PETRI APOSTOLI INTER PRINCIPES REGNI DEI *primogenitâ Petri fide laudatâ, parem iuris cælestis & Senatoriæ dignitatis potestatem*; omnibus Apostolis contraditam docet per verba *Quæcumque alligaueritis, &c.* Petro vero primariam aliam potestatem SINGVLAREM. I*taque potestas quidem est communis omnium: sed* VNVM ET SINGVLARE VNIVS EST PETRI PRIVILEGIVM *cui priùs &* SINGVLARITER *dictum est tibi dabo Claues, &c,*

S. BERNARDVS Presbyter Abbas Claræuallensis loco decantatissimo ad Eugenium III. *Locus in quo stas, terra sancta est: Locus* PETRI, *locus principis Apostolorum: locus illius est quem constituit Christus* DOMINVM *domus suæ, &* PRINCIPEM *omnis possessionis suæ.* Idem in opere de consideratione ad eundem Pontificem. [Tu potestate Petrus, vnctione Christus. Tu es cui claues traditæ, cui oues creditæ sunt. Sunt quidem & alij cœli janitores, & gregum pastores: sed tu tantò gloriosius, quantò & differentiùs vtrumque præ cæteris nomen hereditasti. Habent illi sibi adsignatos greges, singuli singulos. Tibi vniuersi crediti, VNI VNVS. Nec modo ouium, sed & Pastorum tu vnus omnium pastor. Vnde id probem, quæris? Ex Verbo Domini. Cui enim non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum, sic absolutè & indiscretè totæ commissæ sunt oues? Si me amas Petre, Pasce oues meas. Quas? illius vel illius, populos ciuitatis aut regionis, aut certi regni? Oues meas, inquit. Cui non planum non designasse aliquas, sed assignasse omnes? Nihil excipitur, vbi distinguitur nihil. Et fortè præsentes cæteri condiscipuli erant, cùm committens VNI, vnitatem omnibus commendaret in Vno grege & VNO pastore, secundum illud, Vna est Columba mea, formosa mea, perfecta mea. Vbi Vnitas ibi perfectio. Reliqui numeri per-

S. Bernard. ep. 237.

Idem de Consider. l. 2. cap. 8.

Ioan. 21.

Cant. 6.

" fectionem non habent, sed diuisionem, rece-
" dentes ab vnitate. Inde est quod alij singuli
" singulas sortiti sunt plebes, scientes Sacra-
Gal. 2. mentum. Denique Iacobus qui videbatur co-
" lumna Ecclesiæ vnâ contentus est Hierosolymâ
" Petro vniuersitatem cedens. Porrò cedente Do-
" mini fratre, quis se alter ingerat PETRI præro-
" gatiuæ? Ergo iuxta Canones tuos alij in partem
" sollicitudinis, tu in plenitudinem potestatis vo-
" catus es, &c.] Et postea. SIGNVM EST SINGV-
LARIS PONTIFICII PETRI. Hæc S. Bernardus: hæc alij magno sanè numero eiusdem ætatis scriptores quos aliorum diligentiæ excutiendos relinquimus. Nobis clariorum tantummodo seriem persequi consilium est.

Arnulph. ep. 19. an. 1160. ARNVLPHVS Lexouiensis Episcopus ad Alexandrum III *Vos Apostolum Christi, Petri Vicarium, Pastorem & Episcopum omnium qui Christiano nomine censentur agnosco, & vobiscum Catholicam profiteor vnitatem.*

SINGVLARIS PETRI CATHEDRA ſeu Primatus ex ſcriptoribus Orthodoxis ſæculorum xiii. xiv. & xv. nobiliſſimis confirmatur.

CAP. VIII.

PETRVS LOMBARDVS Epiſcopus Pariſienſis ad ſuperiùs quidem ſæculum ferè medium reuocandus eſt: huc tamen à nobis accerſendus, vt Doctorum Scholaſticorum, quos hoc primùm capite ſumus conſcripturi, agmen ducat. Is ergo in commentariis Epiſtolæ ad Galatas ex S. Auguſtini doctrinâ: [Firmitas & Charitas PETRI, cui ter à Domino dictum eſt, Paſce oues meas, obiurgationem talem PAVLI POSTERIORIS PASTORIS, pro ſalute gregis libentiſſimè ſuſtinebat: volebatque hoc ad magnum humilitatis exemplum: vt in eo qui PRIMVS EST diſcant cæteri mites eſſe & humiles. Ipſe enim Petrus quod à Paulo fiebat vtiliter libertate Charitatis, ſanctè ac benignè pietate humilitatis accepit: atque ita exemplum poſteris præbuit, tantò ſanctius quantò ad imitandum difficilius, quo non dedignarentur maiores ſicubi fortè recti tramitem reliquiſſent, etiam à poſterioribus corrigi.] Quæ verba, Paulum Petro fuiſſe inferiorem apertiſſimè teſtantur.

Magiſt. ſent. in com. ep. ad Gal. c. 2

Guliel. Parisf. lib. de sacr. ord. c. 13

Gvlielmvs Arvernvs Parisiensis Episcopus libro de Sacramento ordinis. *Papatus non est Ordo. Manifestum est, quod Papa non est maior quàm Petrus: non est enim nisi successor ipsius, quantùm ad potestatem & dignitatem: nec ipse vocat se nisi Episcopum.*

II.

S. Thom. opusc. 1. par. 2

S. Thomas Aquinas Presbyter, Opusculo contra Græcorũ errores. ex S. Cyrillo vt ipse ci-
„ tat libro Thesaurorum. [Sicut Christus accepit
„ à Patre sceptrum Ecclesiæ Gentium ex Israël
„ egrediens super omnem principatum & Pote-
„ statem: super omne quodcumque est, vt ei cun-
„ cta curuentur, plenissimam potestatem: sic &
„ Petro & eius successoribus plenissimè commi-
„ sit. Nvlli alii qvam Petro, quod suum est
„ plenum: Soli dedit.]

S. Bonau. in c. 11. Luc.

S. Bonaventvra expositione in Lucam. [Respondens Simon Petrus dixit: Christum
„ Dei. Vnus pro omnibus respondet vt commen-
„ detur vnitas Ecclesiæ in fide, confessione, &
„ prælatione. Vnde Petrvs tanquam Vnvs
„ Prælatvs Vniuersalis Ecclesiæ, vnus pro om-
„ nibus respondet, propter quod dicebat Paulus,
„ obsecro vt idipsum dicatis omnes, & non sint in
„ vobis schismata. Vnde merito ipsius confessio-
„ nis, vnius pro omnibus nomen Petri est sibi con-
„ firmatum, & Vniuersalis prælatio super Eccle-
„ siam est concessa secundum quod dicitur, &

ego

ego dico tibi &c. vnde apparet quod non ex impetu, sed Spiritu sancto incitatus prior respondit.]

III.

HERVÆVS NATALIS, Auctor commentariorum in Paulum, qui S. Anselmo tribuuntur, ex Ss. Patribus: [Petrus laudauit Pauli Epistolas: Amicus veritatis laudauit etiam quod reprehensus est. Seque etiam minori fratri ad consensum dedit. Tunc enim Paulus adhuc erat MINOR, quamuis nunc sit æqualis. Atque in eadem re factus est sequax minoris sui, vt etiam in hoc præiret, quatenus qui PRIMVS ERAT IN APOSTOLATVS CVLMINE, esset primus in humilitate.] *Heruæus in 2. cap. ep. ad Gal.*

PETRVS PALVDANVS Hierosolymitanus Patriarcha libro de caussa immediata Ecclesiasticæ potestatis. [Prima Conclusio est quod Petrus habuit potestatem super omnes Apostolos tanquam Princeps & Prælatus eorum. Obijcitur omnes Apostoli fuerunt pares. Solutio est quod est rerum de potestate Ordinis Sacerdotalis & Episcopalis, sed non de potestate Iurisdictionis. Obijcitur secundo, saltem PETRVS ET PAVLVS fuerunt æquales. Ambrosius 11 q. vij. Beati Petrus & Paulus eminent super Apostolos vniuersos & peculiari quadam prærogotiuâ præcellunt, vnde inter eos quis cui præponatur incertum est: solutio. Sed ad hoc respondetur quod dicit ibi pares esse meritis, per hoc *Paludan. lib. de Eccl. Pot. art. 1. concl. 1* *Est S. Maximi.*

„ quasi diceretur PRÆLATIONE impares esse, &c.
„ Reliqua ibidem lege.

Gers. to. 1. lib. de statib. consid. 1.

IOANNES GERSON Cancellarius Ecclesiæ Parisiensis & Vniuersitatis libro de statibus Ec-
„ clesiasticis. Status Papalis, institutus est à Chri-
„ sto supernaturaliter & immediatè tanquam pri-
„ matum habens Monarchicum & regalem in
„ Ecclesiasticâ Hierarchiâ: secundum quem sta-
„ tum vnicum & supremum Ecclesia militans di-
„ citur vna sub Christo: quem statum quisquis
„ impugnare vel diminuere, vel alicui Ecclesiasti-
„ co statui particulari coæquare præsumit, si hoc
„ pertinaciter faciat, hæreticus est, Schismati-
„ cus, impius atque sacrilegus. Cadit enim in hæ-
„ resim toties expressè damnatam à principio nas-
„ centis Ecclesiæ: tam per institutionem Christi
„ DE PRINCIPATV PETRI SVPER ALIOS APO-
„ STOLOS, quàm per traditionem totius Ecclesiæ
„ in sacris eloquiis suis & generalibus Conciliis.
„ Idem etiam in libro de Appellatione à Papâ, & pluribus aliis locis.

Tostat. in cap. 16. Mat. qu. 68.

ALPHONSVS TOSTATVS Episcopus Abulensis in Matthæum. *Christus dedit Petro nomen officij, principatus, prælationis: Simon enim primus Apostolorum constitutus est, Vniuersalis Episcopus, & maximus omnium Episcoporum: ideo ipse conuenienter Petrus dictus est.* Idem vero postea circa comparationem Pauli cum Petro, mentem suam aperit, quam & communem dicit, his verbis, *Paulus Petro subditus erat.*

Idem in cap. 18. Matth. qu. 86.

IV.

CONCILIVM FLORENTINVM in Decreto Vnionis. Ὁρίζομεν τὴν ἁγίαν Ἀποστολικὴν Καθέδραν καὶ τὸν Ῥωμαϊκὸν Ἀρχιερέα εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸ πρωτεῖον κατέχειν, αὐτόν τε τὸν Ῥωμαϊκὸν Ἀρχιερέα Ῥωμαϊκὸν εἶναι τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ Κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων καὶ ἀληθῆ τοποτηρητὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας κεφαλὴν, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν πατέρα τε καὶ διδάσκαλον ὑπάρχειν, καὶ αὐτῷ ἐν τῷ μακαρίῳ τοῦ ποιμαίνειν καὶ διϊθύνειν, καὶ κυβερνᾷν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πλήρη ἐξουσίαν παραδεδόσθαι, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσι διαλαμβάνεται. [Id est. Definimus sanctam Apostolicam sedem & Romanum Pontificem in vniuersum orbem tenére Primatum : & ipsum Pontificem Romanum successorem esse Beati PETRI Apostolorum Principis, & rerum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, & omnium Christianorum Patrem ac Doctorem existere : & ipsi in Beato Petro, pascendi, regendi ac gubernandi vniuersalem Ecclesiam à Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse: quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum & in sacris canonibus continetur.]

An. 1439. Concil. Flor. decr. Vnion. sess. 25.

BESSARIO Cardinalis in Epistola Generali ad Græcos. Ὁ ἡμέτερος θεσμοθέτης Ἰησοῦς Χριστὸς, ὅσῳ πάσης ἀνθρωπίνης ὑπερέχει σοφίας, αὐτὸς πάσης ὢν ἡμῖν αἴτιος, αὐτὸς χορηγὸς, τὸ βελτίονα δή που τῆς πολιτείας τρόπον

τῇ ἑαυτοῦ ἔθετο Ἐκκλησίᾳ τὸν Πέτρον καταστήσας Μονάρχην καὶ δι᾽ αὐτοῦ τοὺς διαδόχους ἐκείνου σὺ γὰρ εἶ φησὶ Πέτρος. Latinè idem Bessario sic reddidit: Legislator &
„ Dominus noster Iesus Christus omnem huma-
„ nam sapientiam, cuius ipse dator est, excedens,
„ optimum gubernandi modum suæ ipse reliquit
„ Ecclesiæ, quùm PETRO ET PER EVM successo-
„ ribus eius Principatum illius tradidit. Tu es, in-
„ quit, Petrus, &c.]

Ioseph. Methon. pro Concil. Flor. in fin. Conc. Flor. p. 752. edit. Ro.

Ioseph Methonensis Episcopus pro Concilio Florentino: ex Theodoro studita epist. ad Michaëlem Imper. Πατροπαράδοτος διασάφησις· ἡ κορυφαιοτάτη τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, ἧς Πέτρος πρωτόθρονος, πρὸς ὃν Κύριος φησὶ, σὺ εἶ ὁ Πέτρος. Declaratio
„ à Patribus tradita. Suprema Ecclesiarum Dei,
„ cuius PETRVS primus fuit præses, ad quem di-
„ xit Dominus: Tu es Petrus, &c.

Innumeros alios huius sæculi scriptores Latinos prætermittere cogimur, qui summum Pontificem vnius Petri Apostolorum Principis successorem agnoscunt atque venerantur.

SINGVLARIS CATHEDRA SEV Primatus Petri, ex sæculorum duorum xvi. & xvii. testimoniis.

CAPVT IX.

SI quot & quantos hęc posterior sæculorum ætas, Hæreticorum malleos & debellatores tulit in medium adducere, locus, otium, animus demùm esset; ab integrâ Ecclesiæ acie ordinatâ se obsideri ac profligari stuperet Eranista. Nemo enim ex iis qui his sæculis sanè in coniuratissimos Romanę Sedis hostes Lutherum, & Caluinum eorumque asseclas dimicarunt; ex iis inquam omnibus exstitit nemo, qui alteri quam B. Petro dignitatem Capitis Vniuersalis, Apostolorum Primatum, singularem Ecclesiæ Apostolicæ & Romanæ Cathedram vindicarit.

Primus vt existimo in Lutherum pugnauit IOANNES ECCIVS Suenus, qui rectè scribit ad Conradum Herbipolensem Episcopum, *Ego cum his bestiis dentatis sæpe eminùs & cominùs pugnaui: cum* Luddero *ipso Draconis capite; cum Carolstadio & Oecolampadio*, &c. Post plerasque cum iis pugnas & victorias scripsit. Opus insigne *De Primatu Petri* in cuius omnibus ferè paginis Cathedram singularem Ecclesiæ Catholicæ & Romanæ soli Petro ascribit: Sæpenumerò in co- *Ann.* 1520.

Eccius lib. 3. de Primatu Petr. c. 37. dem opere eamdem Capitis dignitatem Paulo denegans, Vni Petro tribuit vt libro 3. [S. Hieronymus, inquit, super epistolâ ad Galatas
„ Paulus Petrum reprehendit quod non auderet
„ nisi se non imparem sciret renarrat Gratianus 2.
„ qu. 7. Paulus. Resp. Si modò esset Apostolus in
„ terris, ille in his quæ sunt fidei, nec summo
„ Pontifici nec toti Concilio esset subiectus.
„ Quantum verò ad REGIMEN ET POTESTATEM
„ attinet sic Petrus fuit superior Paulo, quem ve-
„ lut ECCLESIÆ CAPVT venerabatur, & quod
„ Illustrissimus Princeps Georgius Saxoniæ dux
„ ponderabat pro Petro, quod cùm Simon Ma-
„ gus illuderet populo, dixit S. Paulus se oratu-
„ rum, vt Petrus præciperet. Vide, imperium
„ agnouit in Petro & in hoc ei cessit, &c.] Idem postea ex S. Athanasio, verum quo opere nec ille notat nec ego scio. *Epist. 1. ad Cor.* [Priùs, inquit, enumerat se Paulus quàm Petrum non quòd ipse se ma-
„ ior, sed potius quòd Petrum anteponat, cum
„ gradatim ascendat primò nominando Apollo
„ qui minor eo erat, dein se, tertiò Petrum ve-
„ lut maiorem, postremò Christum velut supremum.]

Fischerus contra Luther. art. 25. IOANNES FISCHERVS Episcopus Roffensis, Cardinalis, & quod longè illustrius est, Martyr, contra Lutheri articulos. [Erant Moyses
„ & Aaron vmbræ quædam Christi & Petri, in
„ ratione Sacerdotij. Erant enim Moses & Aaron

Sacerdotes veteris legis : Christus autem „ & Petrus , legis nouæ. Cæterùm vt à solo „ Deo Moses consecratus, fratrem suum Aaron „ vnà cum cęteris huius filiis in Sacerdotes consecrauit, ita tamen vt Aaron esset cæterorum Princeps: sic & Christus à solo Deo Patre Sacerdos „ secundùm ordinem Melchisedech effectus, Petrum ipsum vnâ cum cæteris Apostolis constituit eiusdem Ordinis Sacerdotes : sed Petrum „ cæterorum Principem effecit.] „

REGINALDVS POLVS S. R. E. Cardinalis Operis illius docti & diserti ad Henricum VIII pro defensione Vnitatis Ecclesiasticę toto libro sec. Petri Cathedram, Petri Primatum, Petri Dignitatem Capitis singularem mirificè tuetur ac illustrat: atque vbi de Paulo mentio incidit sub finem libri.] Charitas, inquit, per quam domus Dei regitur, eum morem, vt ab inferioribus superiores reprehendi non soleant, perpetuo retineri non patitur: sed vbicumque Ecclesiæ vtilitas poscere videtur, nequaquam dubitat inferior superiorem reprehendere. Quemadmodum Paulus eo tempore fecit, cùm Petrum se superiorem reprehendit.] Plurimas huius sententiæ scintillas in eiusdem libro de summo Pontifice ad Pium V. emicantes videbis.

Reginald. Pol. de Vnit. Eccl. l. 2. contra Lutheranam doctrin.

II.

ALBERTVS PIGHIVS Præpositus Traiectensis epistolâ ad Paulum III. [Hierarchiam Eccle-

Albert. Pigh. in limine Ecc. hier.

" siæ asserimus, Christo auctore, atque in eadem
" beatissimi Petri, vt eius præsidis, & sanctitatis
" tuæ, quæ illi successit in auctoritate & officio
" Cathedræque Apostolicæ principalem auctori-
" tatem & prærogatiuam singularem.] Idem lib.
" III. Hierarch. toto pro solius Petri Primatu
Lib. 3. cap. 11 acerrimè decertat, & ab eo S. Paulum excludit
integro capite XI, vide.

Hosius Confess. Cathol. de Eccl. c. 26 Stanislaus Hosius Cardinalis Episcopus
Vuarmiensis. [Christus ascensurus ad Patrem
VNI curam Ecclesiæ suæ mandauit: VNI PE-
" TRO pascendas oues suas commisit, vnum il-
" lum Principem designauit multis argumentis:
" vt ipse quidem in cœlo esset Auctor vnitatis per-
" petuæ: Petrus autem & quisquis ei successisset,
" eiusdem retinendæ dux & Princeps in terris ha-
" beretur. Vnitatis itaque constituendæ princi-
" pium Christus, & per eundem Christum Petrus
" & eius successor statuitur. Hoc vniuersa credi-
" dit antiquitas.

III.

DEINCEPS verò non amplius Auctores, sed Auctorum examina nobis aduocanda essent: Vt finem igitur huic scriptorum seriei tandem imponamus paucos ex illustrioribus Theologorum qui reliquo ad nos vsque tempore floruerunt, indicabimus, qui singularis Petri solius in Ecclesiâ Primatûs Doctrinam sibi à maioribus traditam nobis consignarunt.

Ex

EX SCHOLA S. Thomæ SIXTVS Senensis in Bibliothecâ sanctâ. *Vbi Chrysostomus ait Paulum fuisse honore parem Petro, Verborum sensus & occasio palàm arguunt eum loqui de honore Apostolatûs & dignitate Euangelicæ prædicationis quibus Paulus nihilo Petro inferior fuit: non verò de Petri Monarchiâ & de primariâ Petri auctoritate ac iurisdictione super omnes Apostolos & in omnem Ecclesiam.* *Sixtus Senensis bibl. 6. ann. 269. & 272.*

EX SCHOLA Societatis Iesu celebres Theologi Turrianus Maldonatus commentariis in cap. XVI. Matthæi & cap. XXI. Ioannis. Toletus in cap. XXI. Ioannes Bellarminus lib. 2. de Romano Pontifice. *Bellarmin. lib. 2. cap. 21.*

EX SCHOLA Sorbonicâ. Antonius Demochares in Opera de Missæ sacrificio. Mauclercius libb. de vtraque Monarchiâ. Andreas Du-Vallius Theologiæ primus Professor Regius lib. de supremâ Romani Pontificis potestate parte 1. quæst. 3. 4. & seq. Philippi Gamachæi Regij quoque apud Sorbonam Professoris, viri omni exceptione maioris, eandem in rem manuscriptum opus, cui immortuus est, tractaui. *Demochares Monchiacenus ep. ad Pontif.*

IV.

His adijcere lubet auctoritatem duorum nostri temporis, Græcorum Theologorum. Primus est Matthæus Caryophilus Archiepiscopus Iconiensis, libro contra Nilum Thessalonicensem variis locis, eo præsertim vbi expendit ver- *Caryoph. l. in Antirrhesi de prim. Pap.*

Athan. Apol. 2. ad Ro. ba S. Athanaſij Ἃ παρειλήφαμεν παρὰ τοῦ μακαρίου Πέτρου Ἀποστόλου ταῦτα καὶ ὑμῖν γράφω. *Quæ à B. Petro* *Syn. 1.* *Sext. ſynod. proſphonetico.* *accepimus, ea vobis ſignifico.* Vbi etiam Verba ſextæ Synodi δι' Ἀγάθωνος ὁ Πέτρος ἐφθέγγετο, & Agathonem PETRVS locutus eſt. Idem quoque in *Idem contra Gergan. blaſph. 31. ſeq.* Confutatione Gergani pſeudo-Chriſtianæ Catecheſeos, Græco vulgari, vbi poſt locupletiſſima de primatûs vni Petro conceſſâ dignitate teſtimonia & arguméta: tandem de Petro & Paulo comparatis ita concludit. Κὶ ἐδῶ ἀκόμη ἂς συμεδεύσῃ πᾶς φιλαλήθης, πῶς ὁ Χρυσόστομος κράζει τὸν Πέτρον καὶ ἰσότιμον τοῦ Παύλου καὶ μεγαλήτερον ἀπὸ τὸν Παῦλον. τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶσαι φανερὴ ἐναντιλογία εἰς ἕνα στίχον, ἂν δὲν ἦτον ἐκεῖνο ὁποῦ εἴπομεν παρεμπάνω διὰ τὴν ἰσότητα καὶ ἀνισότητα τῶν Ἀποστόλων. Κὶ εἶναι τόσα ἀληθινὸν καὶ κοινὴ ὁμολογία τῶν παλαιῶν, νὰ ἦτον καθὼς λέγει ὁ Χρυσόστομος, μείζων τοῦ Παύλου κατ' ἐξουσίαν ὁ Πέτρος, ὅτι καὶ ὁ Χριστιανομάχος Πορφύριος ἐτόλμησε νὰ κατηγορήσῃ τὸν ἅγιον Παῦλον ὡς ἰταμὸν καὶ ἀναίσχυντον, διατὶ λέγει ἀποκόπισε νὰ ἀντισταθῇ κατὰ πρόσωπον τοῦ Κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων διὰ τὴν διαφορὰν ἐκείνην, ὁποῦ φαίνεται εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας.

» Id eſt: Hic etiam animaduertant ſtudioſi om-
Chryſoſt. in 1. ad Gal. » nes veritatis, Petrum à Chryſoſtomo dici & æqualem & maiorem Paulo. Quæ profectò ma-
» nifeſta eſſet in vno verſu repugnantia, ſi verum
» non eſſet quod ſupra diximus de æqualitate &
» inæqualitate Apoſtolorum. Adeo vero certum,
» adeo confeſſum erat omni antiquitati, Petrum
» vt Chryſoſtomus ait, fuiſſe Paulo poteſtate ſu-

periorem: vt Christiani nominis hostis Porphyrius non dubitauerit arguere Paulum vt procacem, quod ausus fuerit reprehendere principem Apostolorum ob controuersiam illam quę legitur in Epistolâ ad Galatas. Deinde concludit. Ἀπὸ τὴν κοινὴν καὶ μερικὴν, ὡς ἐξηγήσαμεν, ὑπεροχὴν τοῦ Πέτρου, ἔχομεν δύο. Πρῶτον ὅτι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐγίνη ὁ Πέτρος πρωτοστάτης Ἀποστόλων. Δεύτερον ὅτι μόνος ὁ Πέτρος ἐγίνεν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ οἰκουμενικὸς Ἐπίσκοπος. Id est: Ex communi & particulari comparatione duo habemus. Primum quod Petrus à Christo habuit vt esset Apostolorum præfectus. Alterum, quod SOLVS PETRVS fuit à Christo creatus Vniuersalis Episcopus.

S. Hieron. in c. 2. ad Gal.

ALTER, ARCVDIVS Presbyter Corcyræus tractatu de Purgatorio contra Barlaamum. τὴν Ἐκκλησίαν μίαν καὶ μόνην οὐ δικέφαλον ὁ Χριστὸς ἀπεφήνατο. Ὁ δὲ Πέτρος τῶν Ἀποστόλων ἀρχηγὸς ὅσον εἶχεν ἐξουσίας καὶ ἀνήκει πρὸς τὸ εἰς τὸ κυβερνᾷν πᾶσαν τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ ὅλον τὸ ποίμνιον τὸ πᾶν τοῖς διαδόχοις κατέλιπε καὶ ὁ Χριστὸς ὁμοίως. Ecclesiam Vnam & solam, non bicipitem Christus constituit, Petrus verò Apostolorum Princeps, quantum habuit potestatis, quod spectat ad gubernandam totam Ecclesiam Christi & totum ouile; id vniuersum suis successoribus reliquit, & Christus similiter.] Plura ibidem: vbi & Paulum excludit non à consortio Apostolatûs, sed Primatûs.

Arcud. de Purg. post med. Rom.

V.

Verùm hæc prodiisse tenus: Equidem ex his abundè constare scio, perpetuam ac minimè intercisam hanc fuisse Ecclesiæ mentem, DE PETRI CATHEDRA SIVE PRIMATV SINGVLARI. Quis enim tot tantisque Orthodoxæ testibus, præter Eranistas, non credat? De his possum facilè veréque vsurpare, quod de patribus aduersus Iulianum à se coactis prædicat S. Augustinus: [Isti sunt dicti, graues, sancti, veritatis acerrimi defensores, contra garrulas vanitates: » in quorum ratione, eruditione, libertate, quæ » tria bona Iudici tribuas, nihil potes inuenire » quod spernas. Si Episcopalis Synodus ex toto » orbe congregaretur, mirum si tales possent il» lic tot sedere, quia nec illi vno tempore fue» runt.]

S. Augustin. lib. 2 in Iulian. fin.

SINGVLARIS PETRI CATHEDRA seu Primatus ex sententiâ summorum Pontificum asseritur.

CAP. X.

ENimverò quis ignorasse summos pontifices putet, originem dignitatis suæ, primumque à Christo, cuius vices præstant, ordinis & imperij sui traducem atque decessorem ignorasse? percontari vero tantisper illos de-

buerat Eraniltes; accepiſſet ab ijs, quod à reliquis æui Eccleſiaſtici ſcriptoribus iam per nos inaudiit: PETRVM VNVM à Chriſto Electum & aſſumptum ad Vniuerſalem & ſupremam Chriſtiani gregis curam atque præfecturam: Petrum Vnum, Apoſtolorum omnium Apoſtolum, Principem, Coryphæum, Caput à Deo deſignatum ac inſtitutum: Petrum vnum Romanæ primæ Sedis fuiſſe primum Epiſcopum; Petrum vnum Eccleſiæ vniuerſalis fuiſſe poſt Chriſtum, ſupremum Vniuerſalemque Paſtorem, Rectorem, Pontificem: ſe demum non Paulo, non alteri, ſed Vni Petro, tanquam Apoſtolorum Principi, viſibili Eccleſiæ vniuerſæ Capiti, Romano adeoque Oecumenico ſummoque Pontifici ſuo quemque ordine ſuccedere. Romanā denique ſedem Petri, non verò Pauli ſedem omnes dicunt. Hæc ferè ſinguli, hæc omnes Romani Pontifices teſtantur: nos non omnes & ſingulos, ſed ex omnibus ſingulares, certiſſimis quoſque teſtimoniis pro cæteris locuturos interpellamus.

II.

SIRICIVS Romanus Pontifex ad Hirmerium Tarraconenſem Epiſcopum. *Portamus omnium onera qui grauantur: quinimmò hæc portat in nobis B. Petrus Apoſtolus, qui nos in omnibus vt confidimus, adminiſtrationis ſuæ protegit & tuetur hæredes.* Idem in Epiſtolâ Concilij Romani ad Africanos: *An. 385. ep. 1 in Collect. Dionyſii exigui.* *Ep. 4.*

Idem habet Innoc. ep. ad Victricium. *Quùm in vnum plurimi fratres conuenissemus ad sancti Apostoli Petri reliquias, per quem Apostolatus & Episcopatus cœpit exordium, &c.*

Innoc. an. 402. ep. 1. INNOCENTIVS I. ad Decentium Eugutinum Episcopum. [Quis nesciat aut non aduertat, id „ quod à Principe Apostolorum Petro Romanæ „ Ecclesiæ traditum est, ac nunc vsque custoditur „ ab omnibus debere seruari: nec superinduci aut „ introduci aliquid, quod aut auctoritatem non „ habeat, aut aliunde accipere videatur exem- „ plum? præsertim cùm sit manifestum, in om- „ nem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam at- „ que Siciliam, Insulasque interjacentes, nullum „ instituisse Ecclesias, nisi eos, quos venerabilis „ Apostolus Petrus aut eius successores constitue- rint Sacerdotes?

Zosim. an. 417. ZOSIMVS Aurelio Carthagin. *His accedit Apostolicæ Sedis auctoritas, cui in honorem beatissimi Petri Patrum decreta peculiarem quandam sanxere reuerentiam.*

Bonifac. 418 BONIFACIVS I. ad Honorium Imp. *Teste B. Petro, apud quem & de cuius sede agitur.*

III.

CELESTINVS I. ad Ephesinam Synodum Encyclicâ. *Longius quidem sumus positi: sed per sollicitudinem totum propiùs intuemur: omnes habet Beati Petri cura præsentes.*

S. LEONIS I. pluribus locis, quos antea sparsim attulimus, addere nihil opus est præter

vulgatã formulam ab eo vt ab aliis Pontificibus vsurpatam, quâ Petrum ipsum frequentissimè pro Papâ sedente nominant: quod S. Leo facit non semel, epistolâ ad Episcopos Prouinciæ Viennensis: quod explicatur in exemplari sententiæ à Paschasino Episcopo & Bonifacio Presbytero Vicariis suis, in Synodo Calchedonensi contra Dioscorum latæ: [Sanctus ac beatissimus Papa caput Vniuersalis Ecclesiæ Leo, per nos Vicarios suos, sanctâ Synodo consentiente, Petri Apostoli præditus dignitate, qui Ecclesiæ fundamen & petra fidei, cœlestis janitor nuncupatur, Episcopali eum dignitate nudauit, & ab omni auctoritate Sacerdotali fecit extorrem.]

Epist. 81. ita Hormisda ep. 23. Greg. ad Constantiam. August. l. 4. c. 34. & l. 7. ep. 9. Agatho. epi. ad Constantin. Stephan. antea ad Pipin. Greg. tert. ep. 6. S. Leo ep. ad Episcopos Galliæ.

GELASIVS ad Æonium Episcopum Arelatensem. [Quanto totius ouilis curam, Christo Domino delegante susceptam, beati Petri Apostoli gubernatio principalis vniuerso Gregi debet in orbe terrarum tanto pietatis affectu cunctas Ecclesias earumque Rectores amplectitur.

Gelas. ep. 12. An. 494.

VIGILIVS ad Iustinianum Imp. [Nos quos Beatus Petrus Apostolus omni poscenti rationem reddere piâ traditione constituit, libenti animo Christianitati vestræ satisfaciendum esse perspeximus: suppliciter sperantes vt nullius subrepentis insidiis priuilegia Sedis Beati Petri Apostoli, Christianissimis temporibus vestris

Vigil. 540. ep. 4.

„ in aliquo permittatis imminui.] Ep. seq. ad Menam CP. vocat Romæ Præsules Vicarios S. Petri.

Pelag. 577. ep. 8. PELAGIVS II. ad Episcopos CP, pseudosynodi. [Relatum est ad Apostolicam Sedem Ioan-
„ nem CP. Episcopum, Vniuersalem se scribere,
„ vosque ex hac suâ præsumptione ad Synodum
„ conuocare generalem: quùm generalium Syno-
„ dorum conuocandi auctoritas, Apostolicæ Se-
„ di B. Petri singulari priuilegio sit tradita, & nul-
„ la vnquam Synodus rata legatur quæ Apostoli-
„ câ auctoritate non fuerit fulta. Quapropter
„ quicquid in prędicto vestro conuenticulo (quia
„ Synodus taliter præsumpta esse non potuit) sta-
„ tuitis: Ex auctoritate S. Petri Apostolorum
„ Principis & Domini Saluatoris voce, quâ B. Pe-
„ tro potestatem ligandi atque soluendi ipse Sal-
„ uator dedit: quæ etiam potestas in successores
„ eius sine dubio transiuit: præcipio omnia, quæ
„ ibi statuitis, vana & cassata esse.

IV.

Greg. 1. an. 593. v. to. 2. Conc. Gall. S. GREGORIVS MAGNVS tot locis quibus sigillatim designandis, frustra essem: solæ ad Reges Episcoposque Galliarum Epistolæ nihil frequentius quam solius. *B. Petri Primatum, Sedem, Ecclesiam, protectionem, interuentionem, rem, patrimonium, possessionem loquuntur.*

Agatho. an. 680. AGATHO cuius auctoritate Synodus VI. Oecumenicâ coacta est: in Anaphorâ Synodi Romanæ

manæ ad Constantinum & Heraclium Impp. ἡ πολιτεία τοῦ χριστιανικωτάτου ὑμῶν κράτους ἐν ᾗ τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ Κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, ὁ θρόνος τεθεμελίωται. *Christianissimi vestri imperij Respublica, vbi Beati Petri Coryphæi Apostolorum Sedes fundata est.* Idem epistolâ præcedente τοῦ μακαρίου Ἀποστόλου Πέτρου, οὗπινος εἰ καὶ ἀνάξιοι τὴν διακονίαν ἐκπληροῦμεν. *Petri Apostoli, cuius licet indigni fungimur ministerio.* *Act. 4. sext. Syn.*

LEO secundus Epist. ad Constantinum Pogonatum. τὸν ὀρθῆς πίστεως τὸν ὅρον ὁ Ἀποστολικὸς θρόνος τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου, οὗτινος τὴν διακονίαν εἰ καὶ ἀνάξιοι ὄντες ἐκπληροῦμεν, σεβασμίως ἐδέξατο. διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς, καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας τάξεως, οὗτος ὁ σεβασμιώτατος καὶ Ἀποστολικὸς θρόνος ὁμογνωμόνως τε καὶ ὁμοψύχως τοῖς παρ' αὐτῆς ὁρισθεῖσι συναινεῖ, καὶ τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ μακαρίου Πέτρου βεβαιοῖ, καθάπερ ἐπὶ στερεᾷ Πέτρᾳ, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου τὴν στερρότητα κομιζομένοις. [Definitionem vestræ fidei Apostolicæ sedes B. Petri «
Apostoli, cuius licet indigni ministerio fungi- «
mur, veneranter suscepit: idcirco & nos, & per «
officium nostrum, hæc veneranda sedes Aposto- «
lica concorditer ac vnanimiter his, quæ definita «
sunt ab eâ, consentit: & Beati Petri auctoritate «
confirmat: sicut supra solidam Petram, qui «
Christus est, ab ipso Domino adeptis firmita- „
tem.] Idem Epist. ad Eruigium Regem: Beati „
Petri Apostolorum, Principis, licet impares, „
pro commisso diuinâ ope ministerio locum im- „
plemus.] *Leo. 2. 684. ep. ad Const. post Concil. 6.* *Ep. 5.*

V.

Greg. sec. ep. ad Leon. 714

GREGORIVS sec. epist. ad Leonem Isaurum Imper. ἠθελήσαμεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἔχοντες τὸ κῦρος καὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν αὐθεντίαν ἐκ τοῦ ἁγίου Πέτρου τοῦ Κορυφαίου δοῦναί σοι ἐπιτίμια. *Voluimus & nos tanquam habentes facultatem, Potestatem, & auctoritatem à sancto Petro Principe, tibi pœnam irrogare.*

Zachar. 741 ep. 2.

ZACHARIAS in Confirmatione Ecclesiæ Barbarenæ. [Nos ardenti animo & diuino iuuamine ac aûctoritate B. Petri Apostolorum Principis, cui data est à Deo & Saluatore nostro Iesu Christo ligandi soluendique potestas peccata hominum in cœlo & in terrâ, confirmamus, atque solidas permanere vestras Episcopales sedes sancimus. Ep. 5. & seq. ad Bonifacium Aûctoritate B. Petri Apostolorum Principis præcipimus, &c.

Leo tert. 795 ep. 1.

LEO tert. ad Kenulphum Regem Merciorum. *Auctoritate Beati Petri, cuius vel immeriti vicem gerimus.*

Greg. IV. 827

GREGORIVS IV. ad Episcopos Galliæ de Aldrico Cenomanensi. *Nolite Beati clauigeri Petri, cuius vice legatione pro Christo fungimur, Sedem, eiusque Sedis auctorem spernere.*

Nicol. I. 858. ep. 1. & 6. ad Photium.

NICOLAVS I. qui primus, vt opinor, dixit, [Apostolatus noster: Constat sanctam Romanam Ecclesiam per beatum Petrum principem Apostolorum, qui dominico ore Primatum Ecclesiarum suscipere promeruit, omnium Ec-

clesiarum caput esse.] Innumera in eius Episto- "
lis simillima.

HADRIANVS sec. ad Lotharium Regem com- *Hadrian. sec. 868.*
monitoriâ: [Quia B. Petro Apostolorum Prin- "
cipi Dominus noster oues suas, totam videlicet "
Ecclesiam pretioso iam sanguine suo redem- "
ptam, post passionis vincula, post clauorum "
vulnera & Crucis ludibria, atque Resurrectionis "
gloriam, tertiò commendat, dicens: Pasce oues "
meas, pasce agnos meos: Nos vice vtique Apo- "
stolatûs illius, Domino in omnibus cooperan- "
te fungentes, &c.

IOANNES VIII. in Concilio Tricassino sec. *Ioan. oct. 878*
Nos potestatem quam gratis à Christo accepi- "
mus secundum Euangelicam auctoritatem gra- "
tis prodesse omnibus cupientes, vice beati Pe- "
tri Apostoli decernimus, &c.

VI.

LEO IX. ad Michaëlem Imper. totâ Epistolâ *Leo 9. 1048. ep. 1.*
pro primatu Petri etiam Paulo comparati cer-
tasse æquo lectori censebitur: ad finem vsque "
ab hoc loco: [Iustum est vt ibi lex sancta caput "
teneat Principatûs, vbi sanctarum legum insti- "
tutor, Saluator noster B. Petrum Apostolum "
obtinere præcepit Cathedram: & ibi gentes "
pro Christi nominis confessione colla flectant, "
vbi eorum Doctor B. Paulus Apostolus pro "
Christo extenso collo martyrio coronatus est.] "
Ab aliis locis aliunde adductis ipsi & probatis

vsque ad epistolæ finem, plurima de eiusdem Petri primatu singulari testimonia recognosces, vt & sequentibus Epistolis.

Greg. sept. 1073.

GREGORIVS VII. ad Coepiscopos prouinciæ Mediolanensis. [Per eam quam beato Pe-
„ tro Apostolorum Principi debetis obedien-
„ tiam, & ex nostrâ, quam per illum licet indi-
„ gni suscepimus, Apostolicâ auctoritate interdi-
„ cimus &c. Quamplurima in eius Registro eiusmodi occurrunt.

VII.

Innoc. sec. 1140. apud Otho. Phrising. & in fine Concil. Lateran.

INNOCENTIVS sec. in sententiâ contra Petrum Abailardum & Arnaldum de Brixiâ armigerum ipsius vt ait S. Bernardus. [Nos itaque qui in Cathedrâ sancti Petri cui à Domino di-
„ ctum est, & tu aliquando conuersus confirma
„ fratres tuos, communicato fratrum nostrorum
„ Episcoporum Cardinalium Consilio, vniuersa
„ ipsius Petri dogmata, sanctorum Canonum
« auctoritate cum suo auctore damnauimus, ei-
« que tanquam hæretico perpetuum silentium
« imposuimus &c. Ita & successor eius Eugenius III. ep. x.

Alex. 3. ep. ad Episc. Tusc. in limine Concil. Later. 3. 1179.

ALEXANDER III. ad Episcopos Tusciæ. [Romanæ vrbis Antistes, à Domino Iesu Christo: vt Caput esset Ecclesiæ, in beato Petro accepit.]

Innoc. tert. 1198.

INNOCENTIVS III. sec. serm. de Ss. Petro & Paulo. Petrus socium habuit beatissimum Pau-

lum, vnde cum singulariter præmittitur, duc in «
altum: pluraliter subditur, & laxate retia in ca- «
pturam: quia SOLVS PETRVS tanquam vniuer- «
salis Princeps Ecclesiæ, in altitudinem supremæ «
prælationis ascendit: sed ipse cum Paulo retia «
prædicationis ad capiendos homines in vrbe la- «
xauit. «

Pius sec. NON DVOS aut plures instituit Dominus, qui suum locum tanquam CAPITA TENERENT ÆQVALIA: sed VNVM constituit, vt Verticem ac Ducem, & Pastorem vniuersi gregis, Simonem PETRVM dicens, Tu es Petrus, « &c. & Pasce oues meas. Quæ nulli alteri seorsim « dicta leguntur nisi Petro: vt in Petro vnitas & « summa contineretur auctoritas. «

Pius sec. 1463. in Bullâ retractat. to. 4. Concil. gener.

Gradum hîc sistimus: non quod plurima adhuc recentiorum Pontificum testimonia non suppetant: sed quod supra modum, tum etiam quia hoc posterius Pij secundi doctissimi Pontificis testimonium, Eranistæ doctrinam *duo Capita æqualia* profitentis penitùs conuellit.

SINGVLARIS PETRI CATHEDRA seu Primatus, ex Historicis sacris illustratur.

CAPVT XI.

NOn prætermittent Historici & Chronologi Ecclesiæ, B. Paulum in Catalogo Episcoporum Romanorum, si parem ab initio cum Petro Apostolorum Principe ac primo æternæ Vrbis antistite in eadem Sede Dignitatem obtinuerit: quod Eranista ex fastis suis MSS. quibus sola veterum fides deest, expromptum nobis confidentissimè proponit. Quantum igitur cum priscis Ecclesiasticæ rei scriptoribus consentiat, exploremus.

Euseb. lib. 1. Chron. Eusebius libro priori Chron. Νέρων ἐπὶ πᾶσιν οἰδικήμασιν αὐτοῦ, καὶ τὸν πρῶτον κατὰ χριστιανῶν ἐνεδείξατο διωγμὸν, καθ' ὃν Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ θειότατοι Απόστολοι τῷ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσαντες κατεστέφθησαν ἀγῶνι. τῆς Ρωμαίων Εκκλησίας α. Επίσκοπος μετὰ Πέτρον τὸν Κορυφαῖον Λῖνος ἔτη ιη. Nero super omnia sua scelera primam etiam contra Christianos persecutionem facit, in quâ Petrus & Paulus diuinissimi Apostoli, testimonium pro Christo exhibentes in eo certamine coronati sunt. Primus post Coryphæum Petrum, Ecclesiæ Romanæ Episcopus Linus annis XVIII.] Idem lib. 3. histor. περὶ τῆς

Euseb. lib. 3. hist. 4.

πρώτης τῶν Αποστόλων διαδοχῆς. Petro soli successisse Linum memorat, etsi de Paulo ibidem sermonem habeat. Πρῶτος μετὰ Πέτρον τῆς Ρωμαίων Εκκλησίας Επισκοπὴν κληρωθεὶς Λῖνος.

S. HIERONYMVS in Catalogo ad Dextrum Prætorio præfectum. Simon Petrus filius Ionæ " frater Andreæ Apostoli & Princeps Apostolorum, " post Episcopatum Antiochensis Ecclesiæ " & prædicationem dispersionis, Romam pergit: " ibique viginti quinque annis CATHEDRAM SACERDOTALEM " TENVIT.] De Paulo vero nihil " aliud, quàm *Romam vinctus mittitur: Romæ pro Christo truncatur:* quamuis de Clemente loquens eodem contextu, *Clementis*, inquit, *Romanæ posteà Ecclesiæ Episcopi.* Sophronius eadem quæ Hieronimus cuius librum Græcè reddidit.

SVLPITIVS SEVERVS. Eo tempore diuina apud Vrbem Religio inualuerat, PETRO IBI EPISCOPATVM GERENTE: & Paulo posteaquam " ab iniusto præsidis iudicio Cæsarem appellauerat, " Romam deducto: ad quem audiendum " plures conueniebant, qui veritate intellectâ, " Virtutibusque Apostolorum, quas tum crebrò " ediderant, permoti ad cultum Dei sese con- " ferebant. " *Sulpit. Sever. lib. 2. hist.*

II.

HERMIAS SOZOMENVS. De Theodosij magni edicto mentionem faciens: Εδήλου διὰ ταύτης τῆς γραφῆς βούλεσθαι πάντας τοὺς ἀρχομένους θρησκεύειν, ὡς ἐξ ἀρχῆς Ρωμαίοις παρέδωκε Πέτρος ὁ Κορυφαῖος τῶν Απο- *Sozomen. l. 7. c. 4.*

σόλων, ἐφύλαττε δὲ τότε Δάμασος ὁ Ῥώμης Ἐπίσκοπος. *Declarabat eo decreto se velle vniuersos subditos eam Religionem amplecti, quam Petrus Apostolorum Princeps ab initio Romanis tradidisset, quamque Damasus Romæ Episcopus tum temporis conseruaret.*

Cassiodor. in Chronic. M. AVRELIVS CASSIODORVS. Claudius v. Cæsar II. & Saturninus. Secundus & Venustus. „ His Coss. Petrus Apostolus Romam mittitur „ vbi Euangelium prædicans xxv. annis eiusdem „ VRBIS EPISCOPVS perseuerat. Nero Claudius „ vi. Silanus II. & Antonius II. Marcellinus & „ Auiola. His Coss. S. Paulus Romam vinctus à „ Felice præside destinatur. Siluanus & Otho. His „ Coss. Romæ S. Petrus & Paulus Apostoli trucidati sunt à Nerone.

Beda lib. de sex ætatib. 4007. BEDA. Petrus Apostolus cùm primus Antiochenam fundasset Ecclesiam, Romam pergit „ ibique xxv. annis CATHEDRAM TENET EPIS-
4011. COPALEM. Paulus Romam vinctus mittitur & „ biennium in liberâ manet custodiâ. Post hæc ad „ prædicandum mittitur. primus Nero super omnia scelera sua, etiam Christianos persequitur, „ quorum Eximios Romæ, petrum cruce, paulum „ occidit Gladio.

Freculph. to. 2. Chron. l. 1. c. 20. FRECVLPHVS Episcopus Lexouiensis. [Ipsis Claudij temporibus Clementia diuinæ prouidentiæ probatissimum omnium & MAXIMVM „ Apostolorum fidei magnificentiâ & Virtutis „ merito, PRIMORVM PRINCIPEM PETRVM ad

ad vrbem Romam, velut aduersum humani "
generis communem perniciem repugnaturum "
deducit. Ibi prædicans Euangelium xx. & v. an- "
nis., eiusdem vrbis PONTIFICATVM tenuit.] "
De Pauli Martyrio postea, sed nihil de eius Pontificatu in Ecclesiâ Catholicâ & Romanâ, qui reuera Petri solius est.

III.

LIBER PONTIFICALIS qui â nonnullis Damaso, ab aliis Anastasio Bibliothecario tribuitur. [B. Petrus Apostolus & Princeps Apostolorum. Hic Petrus ingressus in vrbem Romam sub Claudio Cæsare ibi sedit CATHEDRAM EPISCOPATVS annos 24. mensem vnum, dies octo. Hic Martyrio cum Paulo coronatur post passionem Domini annis 38. *Lib. de vit. Rom. Pontif in Petro.*

LVITPRANDVS Diaconus Ticinensis [B. Petrus Apostolus & Princeps Apostolorum, Romam ingressus secundo Claudij anno in Episcopali Cathedrâ sedit annos 25. Qui vno eodemque tempore & die, videlicet post Passionem Domini anno 38. vltimo vero anno Neronis 3. Cal. Iul. cum Paulo Martyrium consummauit. Ordinauit Episcopos tres Linum, Cletum, Clementem. *Luitprand. lib. de Vit. Pont. Rom.*

ALBO Floriacensis [B. Petrus, Princeps Apostolorũ primùm tenuit Cathedram Episcopatûs in Antiochiâ annis 7. & post in vrbe Româ annis 25. Hic ordinauit tres Episcopos, Linum

„ Cletum & Clementem. Linus & Cletus præsentialiter omne ministerium Sacerdotale in vrbe Româ populo superuenienti exhibuerunt: dum ipse Petrus orationi & prædicationi vacaret: Clementi verò Cathedram vel Ecclesiam omnem disponendam commisit. Post hęc Martyrio cum Paulo coronatur.

Cedren. in compend. hist. pag. 375.

GEORGIVS CEDRENVS de Gregorio loquens eum Petri vt Apostolorum Principis & Romani Pontificis sedem adeptum celebrat: ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ Γρηγόριος Ἀποστολικὸς ἀνὴρ καὶ Πέτρου τοῦ Κορυφαίου σύνθρονος, Gregorius vir Apostolicus & Petri Coryphæi sedem tenens.

IV.

Zonaras Annal. to. 2.

ZONARAS, ὁ Πέτρος ἐπὶ Κλαυδίου πρῶτον ἐπεδήμησε τῇ Ῥώμῃ, τὸ σωτήριον κήρυγμα ἐγκαταασπείρων αὐτῇ καὶ τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας καταυγάζων τὰς διανοίας τῶν ἐν αὐτῇ ὡς καὶ πολλοὺς πιστεῦσαι τῶν Ῥωμαίων, καὶ οὕτως ἁλῶναι τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων. Νέρων πρῶτος τοῦ κατὰ Χριστιανῶν ἤρξατο διωγμοῦ, καὶ Πέτρον καὶ Παῦλον τοὺς Κορυφαίους τῶν Ἀποστόλων ἀπέκτεινε, μετὰ δὲ Πέτρον Πρῶτος Ἀρχιερεὺς τῆς Ῥώμης ὁ Λῖνος ἐγένετο. Petrus sub Claudio primum Romam venit, salutarem prædicationem ibidem disseminans, & lumine veritatis ciuium eius mentes illustrans, ita vt multi Romanorum crederent, & doctrinâ Principis Apostolorū caperentur. Nero primus persecutioné in Christianos mouit, & Principes Apostolorum Petrū & Paulum occidit. Primus Romæ Pontifex post Petrum, fuit Linus.]

Otto Frising. lib. 3. Chron. c. 15. & 17.

OTTO Episcopus Frisingensis. [Petrus Cathedrá Romæ suscipiens, ciuitatem Dei viuis ex lapidibus verbo & exemplo cóstruere studens, nobilissimas Orbis vrbes ciuibus Christi ac Sacerdotibus illustrauit. Nero Apostolorum Principes Petrum & Paulum beato coronauit Martyrio. Petro Romæ successit Linus.

Niceph. hist. Eccl. lib. 20. 34. & 35.

Nicephorus Callistus de Petro & Paulo narrat ea quæ Apostolorum Principem, Vrbisque Romæ Episcopum Petrum non vero Paulum fuisse, manifestissimè prodant. Παῦλος πᾶσαν σχεδὸν τὴν γῆν διελθὼν, καὶ ἐπὶ πέντε καὶ τριάκοντα τοῦ Χριστοῦ εὐαγγελίῳ διαθλεύσας ἐνιαυτοῖς, τελευταῖον ἐπὶ Ῥώμης τὸ δεύτερον γεγονὼς, καὶ τῷ Κορυφαίῳ τῶν Ἀποστόλων Πέτρῳ ἐντετυχηκὼς, ἐκεῖ συνάμα τούτῳ τὸν τῆς ἀφθαρσίας ἀνεδήσατο στέφανον. Πέτρος τὴν Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν πρῶτα μὲν Λίνῳ, εἶτ' Ἀνεγκλήτῳ δοὺς διέπειν, τρίτῳ δὲ μετ' αὐτοὺς, πρὸς τέλος ἥκων, τῷ σοφωτάτῳ Κλήμεντι τὰς κλεῖς ἐπιτρέψας μετέβαινε πρὸς θεόν. Κλήμης ὁ ἱερὸς ὑπ' αὐτοῦ Πέτρου, ὡς αὐτὸς φησὶ, χειροτονηθεὶς ἐν τῇ τελευτῇ. ὁ μὲν οὖν δεύτερον μετὰ Πέτρον ἑαυτὸν ἔοικε λέγειν. ἕτεροι δὲ τέταρτον ἀπὸ Πέτρου εἶναι φασίν· ὧν ἐστι καὶ ὁ Παμφίλου Εὐσέβιος. Id est. Paulus Vniuerso penè orbe peragrato, & triginta quinque annis Euangelico certamine pro Christo exantlato, quùm postremo iterum Romæ esset, & in Coryphæum Apostolorum Petrum incideret, vna cum illo immortalitatis coronam suscepit. Petrus Romanâ Ecclesiâ primùm Lino, deinde Anacleto

» commissâ, & post hos tertiò ad mortem vadens » sapientissimo Clementi clauibus traditis, ad » Deum migrauit. Sanctus Clemens ab ipso Pe- » tro, vt ipse dicit, ordinatus sub ipsâ morte, se à » Petro secundum dicere videtur: alij autem » quartum à Petro referunt, in quibus etiam est » Eusebius Pamphili.]

» V.

Platina in S. Petro.

PLATINA I. [Petrus Romam caput orbis ter- » rarum venit, quòd hanc sedem Pontificali di- » gnitati conuenientem cernebat: Linum & Cle- » tum Episcopos ordinauit, qui Sacerdotale mi- » nisterium Romano populo & aduenis bene » sentientibus exhiberent. Clementem statim » Episcopum consecrat, eique Cathedram & Ec- » clesiam Dei commendat, his verbis: eâdem ego » tibi potestatem ligandi & absoluendi trado, » quam mihi Christus reliquit.]

Onuphr. in Chronic.

ONVPHRIVS Panninius. [Sanctus Simon Pe- trus Cephas, Iesu Christi discipulus atque ab " eo Princeps Apostolorum constitutus, primus " Romanam Ecclesiam fundauit, erexitque, ac " in eâ Episcopus primus sedit: coadiutores ordi- " nauit Linum & Cletum: Clementem Veterem " Ecclesiæ Romanæ Presbyterum, Episcopum " Romanum designatum in successorem suum, " per manûs impositionem delegit, eique Ca- " thedram Episcopalem, & Romanam Catholi- " cam Ecclesiam post se ab eo regendam com- " mendauit.

Genebrardus in Chronologiâ. [Martyr Petrus Galilæus primus Ecclesiæ Pontifex Hierosolymis sedit annis v. quamdiu ferè Christo Tiberius superfuit: Antiochiæ annis vi. Romæ denique annis xxiv. Anno secundo Claudij, in Vrbem sedem fixam & immobilem transtulit.] *Genebrard. lib. 3. Chron.* " " " " "

Cæsar Baronius S. R. E. Cardinalis. [Anno à Christo nato quadragesimo quinto, Claudio Augusto tertium & L. Vitellio Coss. decimo quinto Kal. Febr. à Petro Apostolorum Principe Romana Ecclesia instituitur, ac sedes in eâ Pontificia erigitur.] Paulo denegat consortium eiusdem Sedis & Cathedræ. *Baron. to. 1. Annal. an. Chr. 45.* " " " " *An. 41. n. 15.*

EX POETIS SACRIS, SINGVLARIS Petri Cathedra seu Primatus celebretur.

CAP. XII.

NOn cogitassem equidem de hoc genere scriptorum, ad rei, tantam ex aliis lucem consecutæ, præsidium aduocando, nisi præiuisset Eranista; qui piè delitiatur in quibusdam metris Hymnographorum pro suâ sententiâ, tametsi ea corruperit vt postea ostendemus, ex scribendis. Non sunt verò sacri Poetæ temerè à nobis reijciendi, quùm longè à fabuloso profanorum instituto recedant, quibus audendi quidlibet, potestas data est: nihilque

commentitium Veritati, cuius sunt Laureati thiasotæ Vates & præcones, immisceant. Quandoquidem igitur sic Eranistæ placuit: Age verò, canora illa Ecclesiæ oracula consulamus: vtrum Paulo Claues Ecclesiæ primas, vtrum dignitatem Verticis, vtrum Romani, summique Pontificatûs infulas & Apices Paulo imposuerint, exploremus. Vni certè Petro hæc omnia tribuisse non Paulo, ne compertum faciamus, vereri debet Eranista.

Cyrus Prodromus tetrastich. in Matth.

Prima quidem Petri prærogatiua, quod solus proprias Claues à Christo acceperit, Egregiè à CYRO Prodromo describitur.

Μακάριος εἶ Πέτρε, συλλαβῶν τόσων
ὠνούμενος τὴν κλεῖδα τῆς ἄνω πύλης
Τὸ πᾶν τε δεσμῶν, καὶ τὸ πᾶν λύων πάλιν

Beatus es Petre, qui ob syllabas tantulas.
Mercatus es supernæ ianuæ Clauem:
Vniuersa ligans, rursus vniuersa soluens

Iterum.

Αὐτὰρ ὁ Χριστὸν ἔλεξε Θεοῦ πατρὸς υἱέα Πέτρος,
Κλεῖδας ἔνθεν ἔδεκτο, ταὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.

Sed te Dei Patris filium, Christum vocauit Petrus:
Vnde Claues accepit, immensum cælum tenentes.

Nonnus in Eu. Io. cap. 21.

Alteram vero prærogatiuam Pascendarum Christi Ouium vniuersarum, NONNVS exprimit in Paraphrasi Euangelij Ioannis.

Κί ζαθέοις ςομάτεσσιν ἄναξ ἐπετέλλετο Πέτρῳ,
Ημετέρων ποίμαινε νοήμονα πώεα μήλων,
Ουρανίῃ ποίμαινε καλαύροπι μῆλα καὶ ἄρνας.

Et ore diuino Rex Petro iubebat,
Pasce nostrarũ ouium ratione præditos greges,
Pasce cœlesti Virgâ Oues & Agnos.

AVRELIVS Prudentius, Hâc Cathedræ, Potestatis, Clauium propriarum notâ etiam Petrum Paulo distinxit de Roma canens. *Prudent. in hymno S. Laurentij.*

Hîc nempe iam regnant duo
Apostolorum Principes.
Alter Vocâtor Gentium
Alter CATHEDRAM possidens
PRIMAM, recludit creditas
Æternitatis ianuas.

Antea IVVENCVS Hispanus Presbyter, qui, vt ait S. Hieronymus, non pertimuit Euangelij maiestatem sub leges metri mittere: vtramque Petri prærogatiuam ita complexus fuerat, Christum loquentem inducens. *S. Hieron. ep. ad Magnum.* *Lib. 3. hist. Eu.*

Tu nomen Petri dignâ virtute tueris
Hac in mole mihi, saxique in robore ponam
Semper mansuras æternis mœnibus ædes.
Cælestisque tibi Claues permittere Regni
Est animus, &c.

In histor. Act. Apost. lib. 1. ARATOR Subdiaconus R.E.

Primus Apostolico, paruâ de puppe vocatus
Agmine Petrus erat, cuius quæ gesserat hamum
Ad Clauem Translata manus: cui tradidit agnos
Quas passus saluauit oues, totũque per orbem
Hoc auget Pastore Gregem, quo munere SVMMVS
Surgit.

Lib. 2. Rursus.

Ferrea quid mirum si cedunt ostia Petro
Quem Deus æthereæ custodem deputat aulæ?
Ecclesiæque suæ faciens superare CACVMEN
Infernum superare iubet?

Quod si comparationem cum Paulo exigas,

---quæ gloria rerum
Ibid. *Contulit, vt Petro PAVLVM gerat ordo SECVNDVM,*
Qui fundamentis manet Architectus in illis.

VENANTIVS FORTVNATVS Episcopus Pictauiensis eosdem Apostolos inter se conferens Petro Clauem & celsiorem gradum concedit, carmine in eorum reliquias Nannetenses.

Cœlorum

Cœlorum portæ, lati duo lumina mundi,
Ore tonat Paulus, fulgurat arce Petrus.
Inter Apoſtolicas radianti luce coronas
Doctior hic monitis, CELSIOR ILLE GRADV.

Et lib. IX. ad Chilpericum Regem.

Excellit cum claue Petrus, cum dogmate Paulus,

Adduci poſſet Tzetzes Poëta Græcus Chiliade XIII. τῶν Ἀποστόλων ἡ κρηπὶς ὁ κορυφαῖος Πέτρος, aliique permulti latinorum : ſed recentiores Fortunato, qui ſæculo ſexto floruit, ſubijcere, nec otij nec conſilij noſtri eſt. Ad maiora properamus.

Tzetzes Chil. 13. n. 462.

Ex hoc multiplici Scriptorum Orthodoxorum genere, perpetua ſibique, vt & veritati conſtans doctrina Eccleſiæ colligitur, de Petri CATHEDRA SINGVLARI, vt vocat S. Cyprianus: De vno Petro Eccleſiæ poſt Chriſtum Capite : de Pauli ſecundo poſt Petrum loco, ordine, conſeſſu, dignitate, Poteſtate.

EX NVLLIS SCRIPTORIBVS NISI *Heterodoxis hauriri potuisse sententiam illam de Pauli cum Petro paritate, in Cathedra & Primatu Ecclesiæ Catholicæ Apostolicæ & Romanæ.*

CAPVT XIII.

ECquid enim aliud sentire ac pronuntiare possumus, post integram illam ac luculentam Scriptorum Ecclesiasticorum de singulari Petri Cathedrâ, eiusque supra Paulum eminenti Gradu & Potestate consensionem? Vnde temerariam illam ac cæcam sententiam haurire potuit Eranista, nisi ex turbidis & cœnosis Hæreticæ colluuiei cisternis pridem dissipatis? Quis vnquam Orthodoxus asseruit Paulum fuisse Caput Ecclesiæ Vniuersalis? Paulum fuisse primum Ecclesiæ Catholicæ & Romanæ Episcopum? Paulum dignitate & potestate fuisse Petro, *Apostolorum hoc est Principum Principi*, vt loquitur Alcimus Auitus, in omnibus parem, æqualem? Nemo dixit Orthodoxus. Hæretici verò & Schismatici non semel id de omnibus Apostolis, nec tantùm de Paulo dixerunt.

Auitus in fragm. edit. Sirmundi.

Marsilius Patauinus, Vviclefus, Hussius, Lutherus, Caluinus, Bucerus, Illyricus Bren-

Luther. art. 25.

tius, Beza, Iunius & alij, omnes Apostolos, quasi sortes diuinæ ab iis penderent, pares fecerunt: atque inter cætera argumenta, ea quibus Paulum Petro gradu non cessisse videri posset, certatim obtruserunt. At nominatim illam Pauli cum Petro æqualitatem nulli pluribus verbis, nulli acriori studio & contentione firmare conati sunt, quam Ioannes Rainoldus Anglus, & M. Antonius de Dominis, Ex-Archiepiscopus Spalatensis: ex quo præsertim, Eranistam omnia sua Epicheremata mutuatum esse, eaque Gallicani solùm idiomatis venustate fucauisse vt intelligatur; annosam illam Vulpem è foueâ suâ libet educere: cuius postea rictûs comprimemus.

Rainold. in Colloquio Oxoniæ an. 1610.

II.

M. ANTONIVS DE DOMINIS, in opere de Republicâ Ecclesiasticâ. [Huic Paulinæ reprehensioni subnecto etiam: Tum quod idem Paulus cùm insigniores Apostolos nominat, Petrum aliis postponat: vt vbi primo loco ponit Iacobum, post illum Cepham & deinde Ioannem: de quibus tribus & non de Petro solo dicit, qui videbantur Columnæ esse. Iacobo igitur & Ioanni Petrum exæquat. Tum quod Iacobus, Cephas & Ioannes dextras dederint Societatis ipsi Paulo & Barnabæ: vt hi in gentes, ipsi verò in circumcisionem ferrent Euangelium. Istæ dextræ Societatis, Petri

Lib. 1. ca. 11. nu. 24. Gal. 2.

A. de Dominis. *Gal. 2.*

A. de Dominis. summum imperium non admittunt. Tùm demùm quùm Paulus dicat (*nihil minus fui ab iis* 2. Cor. 11. *qui sunt supra modum Apostoli.*) Quæ verba maximum faciunt Primatui magno Petri præiudicium.

Nunc verò ex comparatione Petri cum Paulo, videmus an in solo Petro Patres agnouerint positum Ecclesiæ Principatum. At sanè si Io. 21. Petro dicitur, Pasce oues meas: vnde ei Ecclesiæ totius cura commissa intelligatur: Paulus ipsemet fatetur se premi curâ & sollicitudine 2. Cor. 11. omnium Ecclesiarum. Præstat tamen in his comparationibus Patres audire: Irenæus. Ip- Iren. l. 3. c. 3. sius, inquit, Dei Petrus erat Apostolus cuius & Paulus. Vbi Petrum reducit ad paritatem cum Paulo: disputat enim contra illos qui solum Paulum dicebāt ex Apostolis veritatem cognouisse. Non tamen eum præfert Paulo. Auctor Constit. Ap. l. 7. c. 1. Constitutionum Apostolicarum Apostolos omnes inducit, Petrum non Principis, supremique supra ipsos Monarchæ, sed Coapostoli duntaxat nomine insignientes: Aiunt enim: Ananias & Saphira Petri Coapostoli nostri sententiâ, morte sunt affecti. Similiter & Gelasius modò adductus, Paulum vocat Coapostolum Petri: & in Collectâ Ecclesiæ eodem modo Petrum & Coapostolum eius paulum. Et Colle- 2. de Bapt. cont. Don. c. 4. gam petri facit paulum Augustinus, & æquè principes Apostolorum vocantur non semel à

Ioanne papa VIII. & Nicolao I. Nam & Augustinus de Paulo loquens ait: Verum etiam in ipso quoque Euangelio, vbi & tanti Apostolatûs meruit principatum &c. Monarchia tamen Petri non deberet ferre vt Paulus etiam Apostolorum vocetur Princeps, & dicatur gerere Apostolatûs principatum. Rursus Augustinus de Paulo sic: Paulus Apostolus quamuis ex persecutore factus sit prædicator, abundantiorem gratiam consecutus est in omni labore Apostolico quàm cæteri Apostoli.] Et tamen par fuisset, Petrum, si totius erat princeps Ecclesiæ, abundantiore supra omnes gratiâ donari. Origenes Paulum vocat fundatorem Ecclesiarum post Christum præcipuum. Nazianzenus verò Petrum & Paulum ait Verbi & sapientiæ gubernationis gratiam à Christo percipere meruisse: & numerans eos qui populis præfuerunt, in Testamento nouo ponit primùm Ioannem Baptistam: proximè verò duodecim Apostolos. Cyrillus Hierosolymit. Errorem autem, inquit, Simonis Magi latiùs se proferentem coarguerunt duo boni viri huc perlati, Petrus & Paulus Ecclesiæ præfecti. Ambrosius verò etsi Paulum non faciat in gratiâ Petro superiorem, vt facit Augustinus, eum nihilominus parem facit. Vna enim, inquit, gratiâ fulgebat in his quos spiritus vnus elegerat: nec Paulus inferior Petro, quamuis ille Ecclesiæ fundamentum, & hic sa-

Anton. de Dominis. *Io. Pap. ep.* 45. 55. 57. *Nicol. ep.* 7. *Aug.* 2. *de pecc. mer. c.* 5 *Idem in Ps.* 130. *Lib.* 1. *cont. Cels.* *Naz. in Apolog.* *Catech.* 9. *Amb. l.* 2. *de Spirit. S.*

A. de Dominis. piens Architectus, sciens vestigia credentium fundare populorum: nec Paulus indignus
" Apostolorum collegio, cum primo quoque fa-
» cilè conferendus, & nulli secundus. Nam qui
» se imparem nescit, facit æqualem.] Quid cla-
» rius? neque mihi hîc quisquam æqualitatem in
» alio, & non in auctoritate regiminis ponat, exi-
» libus adhibitis de more distinctiunculis. Si enim
» Ambrosius agnoscebat Petri summum Prima-
» tum, cur nos decipit: & hîc Paulum ei prorsus
» exæquans, non monet æqualem quidem Petro
» Paulum fuisse in alio, non tamen in auctorita-
» te regiminis. Dum tamen Ambrosius & cæteri
» primi patres sæpissimè æqualitatem hanc po-
» nunt inter alios Apostolos cum Petro, & nun-
» quam distinguunt in Petro hanc ipsius sum-
» mam auctoritatem à reliquis rebus, in quibus
» toties ponunt paritatem: planum est eos veram
» & perfectam intellexisse in substantialibus
» Apostolatûs æqualitatem. Vnde & rursus Am-
Ser. 66. brosius: Beati Petrus & Paulus, inquit, emi-
» nent inter Vniuersos Apostolos, & peculiari
» quadam prærogatiuâ præcellunt. Verum inter
» ipsos quis cuî præponatur, incertum est. Puto
» enim illos æquales esse meritis qui æquales sunt
» passione.] Leo etiam sic loquitur de Petro &
S. Leo. ser. 1. Natal. P. & P. Paulo: Quos gratia Dei in tantum apicem, inter omnia Ecclesiæ membra prouexit, vt eos in
" corpore, cui caput est Christus, quasi gemi-

num constitueret lumen oculorum.] Vbi nam caput illud Visibile? si membrum tantummodò est Petrus ex æquo cum Paulo, nempe oculus in Ecclesiâ, Caput non erit. A. de Dominis. " "

Extollitur Petrus quod interdum, à Chrysostomo præsertim, vocetur os Apostolorum: extollitur etiam Paulus, qui ab Ambrosio dicitur os Christi. Rursum extollitur Petrus quod dicatur fundamentum & stabilimentum Ecclesiæ: extollitur etiam Paulus ab Ambrosio, dum Pauli vocationem Ecclesiæ firmitudinem esse dicit. Extollitur Petrus quod Christum plus dilexerit quàm cæteri decem: extollitur etiam in hoc Paulus vel ipsum Petrum superasse: de eo enim ait Chrysostomus, Paulus Christum dilexit adeo vt nemo vehementiùs.] Extollitur Petrus quòd fuerit Petra & firmamentum Ecclesię: extollitur etiam in hoc Paulus ab eodem Chrysostomo dum dicitur Columna Ecclesiæ, Petrâ, ferro, & adamante firmior. Vocatur Petrus à Chrysostomo Coryphæus Apostolorum: eodem titulo ab eodem insignitur & Paulus. Petro dicitur Ecclesia commissa: Paulum verò ait idem Chrysostomus electum à Deo, cui res orbis, mysteria cuncta, vniuersamque dispensationem concederet. Quid vero amplius sentiat de Paulo in comparatione Petri idem Chrysostomus, audiamus. Quemadmodum igitur, inquit, præputij nomine designat gen-

Amb. 2. de Pen. c. 7.

L. de Isaac. c. 4.

Chryso. 3. de Sacerd.

Ho. 2. ad Ro. & 29.

Ho. 18. ad Ro.

Ho. vlt ad Ro.

In Epist. ad Gal. c. 2.

tes, ita & Circumcisionis nomine, Iudæos:
" jamque se cæteris honore parem ostendit, nec
" se reliquis illis, sed ipsi summo comparat: de-
" clarans quod horum vnusquisque parem sorti-
" tus sit dignitatem. Qui verum Ecclesiæ Princi-
" pem descriptum cupit legere, legat eumdem
" Chrysostomum de Paulo variis locis scriben-
" tem. ho. 12. & 25. in 2. Cor. ho. 2. & 29. ad
" Ro. ho. 2. ad Tit. ho. 11. in Gen. ho. 1. & 8. de
" laudib. Pauli. Hom. 25. in 2. ad Cor. vbi eadem
" muneta quæ maximè insignia Petro vidimus
" concredita, ex quibus primatum eius eliciebant
" Monarchici, Paulum etiam non minori, imo
" fortasse MAIORI PRIMATV obiisse comme-
" morat. Si Petrus circumibat Ecclesias, eas visi-
" tando: idem Paulum præstitisse ait Chrysosto-
" mus, & Scriptura docet Act. 15. Si Petrus di-
" ctus est gubernator totius Ecclesiæ: Paulus
" etiam à Chrysostomo dictus est totius orbis gu-
" bernator. Si Petri nauis dicitur Ecclesia, in hac
" naui ponit in puppi Paulum Chrysostomus gu-
" bernatorem. Si Petro iniunctum est vt fratres
" confirmaret, confirmabat & Paulus.]

Hæc Marcus Antonius de Dominis, pro asserendâ Pauli cum Petro æqualitate, in Primatu & regimine Ecclesiæ Catholicę: quæ libro sequenti discutienda sunt. Quoad Romanam vero Ecclesiam attinet, quatenus Romana est, sequentia ex eiusdem libro IV. sic habent.

III.

III.

M. ANTONIVS DE DOMINIS. lib. IV. de Rep. Eccles. Cap. 1. [Quamdiu Petrus Antiochiæ prædicauit, si tamen ibi prædicauit, fuit Antiochenus Episcopus : & quamdiu Romæ Euangelizauit, fuit actu Romanus Episcopus. Propterea etiam PAVLVS quamdiu Romæ prædicauit, fuit & ipse EPISCOPVS ROMANVS nihil minùs quàm Petrus : quia vterque erat æquè plenè Apostolus, & consequenter æquè plenè Episcopus. Et si vterque Romæ residebat: & Romę vterq; Martyr effectus est, vterq; procul dubio æquè dicetur Cathedrá Episcopalem Romæ habuisse. Paulo post. Si itaque fundatio Romanæ Ecclesiæ spectetur, eam aut magis, aut non minus Paulo quam Petro deberi affirmamus: Par enim fuit vt ciuitas, quæ erat caput Gentium primùm instituerectur. Et de Paulo habemus quàm anxius fuerit de Romanorum conuersione. Audi. His autem expletis proposuit Paulus in spiritu, transitâ Macedoniâ & Achaiâ, ire Hierosolymam, dicens: Quoniá postquam fuero ibi, oportet me & Romam videre.] Cur vero tam sollicitus est de videndâ Româ si iam Romæ erat Petrus, vt nostri volunt ? Et certa illa est reuelatio Christi, *constans esto ; sicut enim testificatus es de me in Hierusalem , sic te oportet & Romæ testificari.* Quod & præstitit Iudæis, ac gentibus Romæ

Num. 8.

Act. 19.

Act. 23.

Act. vlt.

M

„ Euangelizans. De Petro nihil Scriptura dicit
„ quod spectet ad Romanorum conuersionem.
„ Et tamen diligentissimè de ipso loquuntur &
„ Euangelia & Acta Apostolorum. At verò Pau-
Ro. 1. lus scribens ad Romanos, sic ait: Græcis ac bar-
„ baris, sapientibus & insipientibus debitor sum:
„ ita quod in me promptum est & vobis qui Ro-
Ro. 15. mæ estis, euangelizare: vt veniam ad vos in
„ gaudio per voluntatem Dei, vt refrigerer vobis-
„ cum. Et certè fidem Romanorum ac Euange-
Ro. 16. „ lium à Paulo accepta esse, ipsemet testatur di-
„ cens: Ei autem qui potens est confirmare, iuxta
„ Euangelium meum & prædicationem Iesu
„ Christi, secundum reuelationem mysterij, &c.
„ Non quod ipse personaliter id tunc iam præsti-
„ terit, quando hęc scribebat: sed quia id per
„ suos discipulos primùm præstiterit: nam & no-
„ uit multos de nomine & eos salutat, præsertim
„ Priscam & Aquilam: quos adiutores suos in
Ro. vlt. Christo Iesu vocat. Et Andronicum & Iuniam
„ salutat cognatos suos & nobiles in Apostolis.
„ Et pręstiturus erat vt perficeret quod per disci-
„ pulos inchoauerat. Scribens verò postea secun-
„ dam ad Timotheum Epistolam, vt videtur
2. Tim. 4. „ Româ, sic loquitur: In primâ meâ defensione
„ nemo mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt:
„ non illis imputetur: Dominus autem mihi asti-
„ tit & confortauit me, vt per me prædicatio
„ compleatur: & audiant omnes gentes, & libe-

ratus sum de ore leonis.] Vbi secundum Chry- «
sostomum & alios per leonem intelligit Ne- «
ronem à quo tantisper liberatus, Romanæ Ec- «
clesiæ fundandæ egregiam nauauit operam. Et «
hæc est, illa prædicatio: vt audiant, inquit, om- «
nes gentes. Quia cum Roma esset caput om- «
nium gentium, inde facilè fides in omnes gen- «
tes erat penetratura. Vnde Ambrosius de Pau- «
lo ait hæc: scribit Romanis, hi enim sunt ca- *Ambr. in*
put omnium Gentium.] Et postea idem Am- *proem. ad Ro.*
brosius: Præterea, inquit: maius gaudium est, «
si potentes mundi conuertantur ad Deum, &c. «

Irenęus conuersionem Romanorum ęquè *Iren. l.3.c.1.*
Paulo ac Petro tribuit. Ait enim. Ita Matthęus *& apud Euseb. l.5.c.6.*
in Hebręis ipsorum linguâ Scripturam edidit «
Euangelij, cum Petrus & Paulus Romæ euan- «
gelizarent, & fundarent Ecclesiam.] Item: Ma- «
ximę & antiquissimę & omnibus cognitę, à «
gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Pau- *Iren. l.3.c.3*
lo Romę fundatę & constitutæ Ecclesiæ.] Cu- «
ius vir Ecclesiasticus, qui tempore Zepherini *Apud Euseb. l.2.c.24.*
Papæ vixit: Ego, inquit, Apostolorum trophęa «
perspicuè possum ostendere: nam si lubet in «
Vaticanum proficisci vbi est Petri sepulcrum: «
aut in viam quæ Ostiensis dicitur, vbi est sepul- «
crum Pauli, te conferre: trophæa eorum, qui «
istam Ecclesiam sermone & virtute stabilie- «
runt, inuenies.] Et Dionysius Corinthiorum *Euseb. ib.*
Episcopus sic ad Romanos scribit: Petrum & «

" Paulum qui Romanos & Corinthios primùm
" in Ecclesiam Christi inseruerunt, prudenti qua-
" dam admonitione impulsi, in suum locum con-
" clusistis. Nam ambo, cum & nostram Corinthi
" & vestram Romę Ecclesiam fundassent, & eius-
" dem doctrinę pręceptis tum nostros animos
" tum vestros imbuissent, eodem tempore pari-
Luc. ep. vn. ter Martyrium subierunt.] Lucius Papa. Hęc
" sancta, inquit, & Apostolica mater omnium
" Ecclesiarum Christi Ecclesia, quę per Dei om-
" nipotentis gratiam à tramite Apostolicę tradi-
" tionis nunquam errasse probatur, nec hęreti-
" cis nouitatibus deprauata succubuit: sed vt in
" exordio normam fidei Apostolicæ percepit, ab
" Autoribus suis Apostolorum Christi Principi-
Tert. l. 4. in Marc. bus, illibata fine tenus, manet.] Tertullianus
& ipse Paulum in fundatione Rom. Ecclesiæ
" Petro adiungens, Videamus, inquit, quod lac
" à Paulo Corinthij hauserint: ad quam Regu-
" lam Galatæ sint recorrecti: quid legant Philip-
" penses, Thessalonicenses, Ephesij: quid etiam
" Romani de proximo sonent: quibus Euange-
" lium & Petrus & Paulus sanguine quoque suo
" signatum reliquerunt.] Idem Tertullianus de
Id. de præscr. Romanâ Ecclesiâ hæc protulit: Felix Ecclesia
" cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine
" suo profuderunt: vbi Petrus passioni Domini-
" cæ adæquatur: vbi Paulus Ioannis exitu coro-
" natur: vbi Ioannes, postquam in oleum igneum

demersus nihil passus est, in insulam relegatur.] „
A tribus ergo magnis Apostolis Romanam Ec- „
clesiam fundatam esse miratur Tertullianus. „
Cyrillus Hierosolymitanus. Eodem Spiritu *Cyrill. Catech. 17.*
sancto, inquit, repletus erat Paulus, postquam „
vocatus est à Domino, qui ab Hierosolymis „
vsque ad Illyricum disseminauit Euangelium: „
Regiam quoque Romam instruebat: & in His- „
paniam vsque promptitudinem prædicationis „
extendit.] Chrysostomus: cumque vinctus, in- *Chryso. laud.*
quit, per tam vastum Pelagus duceretur Pau- *Paul. ho. 7.*
lus, ita tamen gaudebat, tanquam in maxi- „
mum duceretur imperium. Etenim nó paruum „
illi pręmium Vrbis Romæ conuersio propone- „
batur. Nescio tamen cur idem Chrysostomus *Ho. 1. ad Ro.*
Petrum Romæ prędicasse asserat tunc quando „
ad Romanos Paulus scribebat: si enim conuer- „
sio Romæ Paulú expectabat, Petrus certè inibi „
esse non poterat. Secutus itaque est Chryso- „
stomus vulgarem opinionem: si enim rem ex- „
cutere voluisset, aliud certè inuenisset. Grego- *Lib. 7. ep. 24.*
rius septimus dum excommunicat Henricum,
Beatos Apostolos Petrum & Paulum allo- „
quens, ait: Valdè inuitus cum multo dolore „
& gemitu ac planctu in throno vestro valdè in- „
dignus sum collocatus. Et Bernardus successo- „ *Ep. 137.*
rem Pauli & hęredem Petri vocat Eugenium. „
Innocentius etiam III. Paulum agnoscit ęquè „
cum Petro Romanę Ecclesię fundatorem: ait „

A. de Dominis. enim: licet autem eiusmodi falsitas aliquamdiu possit cum operibus tenebrarum abscondi: » tamen quia per eam beatis Apostolis specialiter » infertur iniuria ille, à quo in persona eorum Ec- » clesia Romana auctoritatem super Ecclesias » vniuersas accipit, vnde & Bulla nostra per » quam totius negotia Christianitatis aguntur, » Capitum ipsorum Charactere pręsignatur; per- » niciem tanti sceleris non patitur in tantum prę- » iudicium diuinitùs occultari.] Hispanię à Petro » & Paulo Apostolis primos ad se Romá missos » septem Apostolos gloriantur.

» Addamus testimonium ex impio auctore, vt » melius adhuc appareat Romanorum conuer- *Lucian. in Philopatr.* sionem Paulo maximè acceptam fieri. Triecho enim quidam Christianus Romæ agens dum » Critiam instituit, & Catechumenum facit, hęc » inter alia de se, & aliis Christianis Romanis re- » fert: Quando autem me Galilæus ille conuenit, » recaluaster, naso aquilo, qui in tertium vsque » cœlum per aërem ingressus est, quæ optima & » pulcherrima sunt inde didicit: per aquam nos » renouauit: in beatorum vestigia insistere nos » fecit, & ex impiorum regionibus nos reduxit.] » Quis non videt hîc Paulum describi? fatetur id » Baronius.

» Propterea igitur passim resolutio Romano- » rum Pontificum ad suum Principium, termi- » natur tandem ad Petrum & Paulum simul. Audi

Irenæum. Fundantes igitur & instituentes beati Apostoli Ecclesiam, Lino Principatum administrandæ Ecclesiæ tradiderunt: succedit Anacletus: post eum Clemens, &c. Idem quoque dicit Hyginum, Romę nouum locum Episcopatûs, per successionem ab Apostolis habuisse. Epiphanius verò: Romæ, inquit, fuerunt primi Petrus & Paulus, Apostoli iidem & Episcopi: deinde Linus, deinde Cletus, deinde Clemens, &c. Et Eusebius Alexander, inquit, quintus successione à Petro & Paulo ductâ successionem obtinet.] Quid verò quod primi Episcopi. Post Apostolos Romæ, Linus & Clemens, fuit vterque Discipulus Pauli? Nonne hoc indicat plus Paulum quam Petrum Romanam fundasse Ecclesiam?

S. Iren. l. 3. c. 3. *Lib. 1. c. 26.* *Epiphan. in hær. 27.* *Euseb l. 4. c. 1.* *Phil. 4. 2. Tim 4.* *idem l. 1. c. 4.*

Hinc etiam est quod plurimi Romani Episcopi, se auctoritatem accepisse ab Apostolorum Principibus Petro & Paulo, & eorumdem auctoritate se multa agere sæpe testantur. Hodieque auctoritate B. Apostolorum Petri & Pauli fiunt absolutiones & interminationes: Imò non minùs etiam Pauli Vicarij dicuntur Romani Pontifices: vt in quadam Synodo sub Ioanne VIII. ibi enim Episcopi illius Synodi ita loquuntur ad Carolum secundum Imperatorem: Iam quia diuina Pietas vos Beatorum Principum Apostolorum Petri & Pauli interuentione, per Vicarium ipsorum, Dominum

Apud Baro. to. 10. 876. n. 16.

videlicet Ioannem, summum Pontificem &
" Vniuersalem Papam, specialemque Patrem
" nostrum ad perfectum sanctæ Dei Ecclesiæ, no-
" strorumque omnium inuitauit, &c.] Luit-
" prandus etiam Episcopus Cremonensis in suâ
" Legationis relatione hæc habet; sanè quic-
" quid in Italiâ, sed in Saxoniâ, Bauariâ, omni-
" busque Domini mei regnis est, quod ad Beato-
" rum Apostolorum Ecclesiam respicit, sanctis-
" simorum Apostolorum Vicario contulit.]
" Quinimò adhuc Romæ in plumbeo sigillo,
" Paulus Petro ad dextram collocatur. Et in alta-
" ri S. Petri in Missis solemnibus Papalibus, sta-
" tuæ tredecim Apostolorum ita disponuntur,
" [vt ad dexteram Crucis, quæ est in medio, pri-
" mus sit Paulus & primus post Crucem thurifice-
" tur (nisi super hoc etiam sit immutatum; à sini-
" stris verò eiusdem crucis ponitur Petrus, & sta-
" tim post Paulum thurificatur. Et nunquam fit
" officium de altero quin alterius quoque fiat
" commemoratio.
" Reliquo capite multis insudat Antonius de Dominis, vt probet Paulum prius venisse Romam, ibique Ecclesiam fundasse, quam Petrus eodem venerit.

IV.

Hoc igitur de lacu infecto atque corrupto hausit Eranista, qui consultiùs profectò atque tutiùs sinceros Orthodoxorum Doctorum

fontes,

fontes, quîs labia puero admouerat, non præterire potuisset. Desertoris illius Catascopi potius quam Episcopi, necnon infelicis ipsius in hac materiâ Discipuli Eranistæ argumenta partim falsa, partim captiosa: vniuersim autem fluxa & inania coarguet liber sequens.

Interim vtriusque Doctrinæ euertendæ sufficere potest Censura Theologicæ Facultatis Parisiensis Anno Domini M. DC. XVII. in Opus M. Antonij de Dominis Episcopi Spalatensis: Atque nominatim in hos Articulos, seu Propositiones sequentes.

V.

PROPOSITIO M. ANTONII DE DOMINIS Lib. 1. de Rep. Eccl. cap. 3. num. 18.

Disparitas Potestatis inter Apostolos est humanum inuentum, in sacris Euangelijs & diuinis noui Testamenti Scripturis minimè subsistens.

CENSVRA FACVLTATIS Parisiensis.

HÆc propositio est Hæretica & Schismatica de Iurisdictione Apostolicâ ordinariâ, quæ in solo sancto Petro subsistebat, intellecta.

N

ALTERA PROPOSITIO ANTONII DE DOMINIS.

Lib. 4. Cap. 6.

Petrus non habuit quicquam peculiare, in quo ei dari debeat magis quam cæteris simul omnibus successio.

CENSVRA FACVLTATIS.

HÆc *Propositio est Hæretica, Schismatica, & Hierarchici ordinis perturbatiua.*

TERTIA PROPOSITIO ANTONII DE DOMINIS.

Lib. 4. Cap. 19.

Absolutè nego Romanum Pontificem esse Petri peculiarem quocumque iure successorem. Ex iure enim diuino colligimus Romanum Pontificem non posse nulla ratione peculiari Petro succedere.

CENSVRA FACVLTATIS.

HÆc *Propositio est Hæretica, Schismatica & Romano Pontifici contumeliosa.*

Posteriores Censuræ prioris veritati innituntur, in quâ sacra Facultas statuit ac definijt, *Iurisdictionem Apostolicam Ordinariam in* SOLO PETRO *substitisse.* Οἶχετ' ἐξαρίσης.

Finis Libri Primi.

ISAACI HABERTI
PARISINI
ECCLESIÆ PARISIENSIS PRESBYTERI CANONICI AC THEOLOGI, DOCTORIS Sorbonici.

DE CATHEDRA SEV PRIMATV singulari S. Petri.

IN ECCLESIA CATHOLICA Apoſtolica & Romana.

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

Rouectum eſt eò vſque negotium, vt à nobis expectari meritò debeat oppugnatio ac euerſio argumentorum, quibus Antonius de Dominis, Eraniſta inquam, Veritatem laceſſiuit. Arma enim illius, quibus hic ſeſe parum gnauiter contexit, me fefellerunt. Illi quidem hæreſiarchæ murum æneum pro cæteris Pontificiæ auctoritatis vindiciis ſeſe quondam oppoſuit Nicolaus Coffe-

tæus Doctor Parisiensis, N. Massiliensis Episcopus vir Doctrinæ elocutionis, ac industriæ singularis: pauca verò admodum de præsenti quæstione, circa Pauli cum Petro æqualitatem disseruit: ita vt ad omnia potiùs aceruatim, quam ad singula eiusdem argumenta tam ratione quam auctoritate constantia, retulerit. Nimirum ea partim indignatione dispellenda, partim contemptu abijcienda rectè iudicauit. Verùm quoniam spolia eiusmodi disiecta sibi colligenda ratus Eranistes, ea recudere, expolire, sibique aptare ausus est: quin etiam nouâ quadam arte robur iisdem adijcere tentauit: quamprimùm ipsi detracta fuerint, penitus confringi & in puluerem redigi necesse est. Arma enim militiæ nostræ sunt potentia Deo, vt ait diuinus Apostolus, ad destructionem munitionum, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei. Deus adiuua & perfice.

2. Cor. 10.

II.

Ordinem deseruit Eranistes: idcirco nihil nisi perturbatè differit. Omnia tamen eius argumenta, si modò eius sunt, ad certas classes reducemus, nec vllum ex iis intactum effugere patiemur. Initium pugnæ ducit ab auctoritate Bellarmini, aliisque vmbratilis Scholæ scriptis; quò scilicet illum rapit immensus & præceps aduersus Societatem ardor. Nos ista in finem

disceptationis reijcimus. Principium nobis erit à sacræ Scripturæ locis, quos ille pro asserendâ tuendâque Pauli cum Petro æqualitate & consortio in Ecclesiæ Catholicæ Apostolicæ & Romanæ Primatu, pertractat.

PRIMVM ARGVMENTVM ERANISTÆ. *Moyses*, inquit, *& Aaron fuerunt duo prima & summa Capita Synagogæ, quæ figura erat Ecclesiæ in omnibus.* 1. *Cor.* 10. *Aaron fuit summus Sacerdos: Moyses similiter. Psal.* 98. *Moyses & Aaron in Sacerdotibus eius. S. Petrus successit Moysi, inquit S. Macarius. S. Petrus igitur & S. Paulus coniuncti quoque officio fuerunt, vnusque idem summus Pontifex exstiterunt.*

Eranistes Vernaculus artic. 4. Moyse & Aaron ont esté les deux premiers Chefs Souuerains de la Synagogue, laquelle estoit la figure de l'Eglise en toutes choses: Aaron estoit grand Prestre: Moyse cõme Aaron. S. Pierre a succedé à Moyse, dit S. Macaire: dõc S. Paul & S. Pierre tous deux ont esté vnis par leurs charges n'estant qu'vn mesme grãd Prestre.

RESPONSIO. Huius Argumenti quàm multa sunt membra, tam profectò confusa sunt: adeo vt de duplici, de vno, de simplici, de composito capite dum tot ac tanta permiscet, vbi eius reperias caput, minimè constet. Principium tamen & caput multiformium istarum propositionum esse debet in iis verbis, *Synagoga, erat figura Ecclesiæ in omnibus*: quæ propositio quidem simpliciter falsa est, Eranistæ sensu, vt quicquid erat in Synagoga, & qualicumque erat modo, id siue vnum, siue duplex in Ecclesiâ repræsentari quoad rem debeat: vnde nec mirum est Eranisten falsò eam ex Apostolo accersere 1. Cor. 10. v. 11. vbi habetur, non *Omnia* simpliciter: sed *Hæc autem omnia in figurâ contingebant illis*: Sermo est autem ibi de tran-

situ, de esca Man, de potu aquæ è Petrâ salientis, & de prostratione impiorum in deserto: non verò de omnibus omnino Synagogæ rebus, earúque cunctis proprietatibus, affectionibus & circumstantiis, vt meditatur Eranistes. Alioqui, sicut plures fuerunt Christi figuræ in Veteri Testamento, sic & plures Christos in Euangelio Vnum Christum efficientes esse oporteret. Satis est vt figura secundum quædam, non ad amussim secundum omnia, ea præ se ferat quorum figura est; quod disertissimè, locum etiam hunc Apostoli explanans, ostendit S. Basilius lib. de Spiritu Sancto. Tertullianus alicubi: *aliud figura, aliud formæ; aliud imagines, aliud definitiones*. Sed neque hîc difficultatis nodus est.

S. Basil. de Spir. S. cap. 14

III.

ALTERA propositio. *Moyses & Aaron fuerunt duo prima & summa Capita Synagogæ.*

ELENCHVS. Vniuersi populi Hebræi statum nomine Synagogæ, quanquam haud satis propriè, complecti videtur Eranistes. Hoc sensu duplex fuit illius populi Theocratia, seu à Deo instituta gubernatio. Vna Ciuilis cuius Moyses Caput fuit: altera Religiosa, cuius cum perfectè constituta est, caput Aaron: non vero vterque huius, aut vterque illius simul, eodem gradu dignitatis, eadem Virtute Potestatis, eodem tempore administrationis. Antequam enim vniuersi cultûs religiosi summa apud Hebræos

instituta esset, & Aaron summus Pontifex designatus: Moysen vtriusque gubernationis caput fuisse nonnullis verisimile est; vnde Philo Hebræus lib. vlt. de vitâ Mosis siue de eiusdem Sacerdotio, τοιοῦτος μὲν ὁ βίος, τοιαύτη δὲ καὶ ἡ τελευτὴ τοῦ βασιλέως, καὶ νομοθέτου, καὶ Ἀρχιερέως, καὶ Προφήτου Μωϋσέως διὰ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μνημονεύεται. *Talis vita, talis obitus Moysis, Regis Legislatoris, Summi Pontificis & Prophetæ sacris literis memoratur.* Institutione tamen sacrorum peractâ, totius mysteriorum rei summa, penès vnum Aaronem, vti priùs Religiosa eiusdem moderatio, penès vnū Mosem stetit. Aut nulla enim, aut certè extraordinaria fuit in Moyse dignitas Sacerdotalis: Ordinaria verò Aaronis solius: quod clarissimè testantur ipsius Mosis verba ad populum, apud Iosephum, ipsum Sacerdotem & rei huius intelligentissimum. Δεῖ πρῶτον ὑμῖν τοῦ ἱερατευσομένου καὶ ὑπηρετήσοντος ταῖς θυσίαις καὶ ταῖς ὑπὲρ ὑμῶν εὐχαῖς. καὶ ἔγωγε ταύτης ἐμοὶ τῆς σκέψεως ἐπιτραπείσης, ἐμαυτὸν ἂν τῆς τιμῆς ἄξιον ἔκρινα, διά τε τὸ φύσει πάντας εἶναι φιλαύτους, καὶ ὅτι πολλὰ ἐμαυτῷ κάμνοντι περὶ σωτηρίας τῆς ὑμετέρας σύνοιδα. Νῦν δ' αὐτὸς ὁ θεὸς Ἀαρῶνα τῆς τιμῆς ταύτης ἄξιον ἔκρινε, καὶ τοῦτον ᾕρηται ἱερέα. [Oportet in primis prouideri vobis de eo qui sacra curet & ministret sacrificiis atque votis pro vobis offerendis. Quod si res arbitrio meo permissa foret, hunc mihimetipsi honorem adiudicarem, tum quod ita naturâ comparatum est, vt

Philo Iud. lib. 3. de vit. Mosis.

Ioseph. lib. 3. antiq. c. 10.

„ sibi ipsi quisque optimè velit: tum quod labo-
" rum pro salute vestrâ susceptorum probè con-
" scius sim. Nunc autem Deus ipse Aaronem hoc
" honore dignatus est, eumque Sacerdotem elegit.] Ex his elucet verbis Iosephum ita sentire, Mosem electo ad Sacerdotium Aarone, nullas vnquam, postea saltem, eiusdem Sacerdotij partes sibi vendicasse: solamque sibi ciuilem ac velut regiam administrationem retinuisse & Legislatoris dignitatem: Vnde illum Dominum suum vocat Aaron quamuis natu minorem Exod. xxxii. Sed hæc forsan præmaturè: In sequentis enim propositionis examen, magis respiciunt.

IV.

Tertia Præpositio Eranistæ hæc est. *Aaron fuit summus Sacerdos. Moyses similiter: Psal. 98. Moyses & Aaron in Sacerdotibus eius.*

ELENCHVS. Tres hîc controuersiæ mouentur: Prima de summo Sacerdotio Moysis: altera de summi Sacerdotij Mosis cum summo Sacerdotio Aaronis, comparatione: Tertia de vnitate Summi Sacerdotij vtriusque, & conjunctâ eiusdem functione.

Quod primam spectat controuersiam: non desunt viri eruditi qui inficientur Moysem fuisse Sacerdotem propriè dictum, quantum ad officium offerendi & sacrificandi. Negat S. Thomas: negant alij recentiores. Neque quidquam

iuuet locus psalmi, quo, vt adoremus, tres insignes Dei adoratores commemorantur, *Moses, Aaron in Sacerdotibus*, id est Aaron summus Sacerdos quod præpositio Hebraica significat: & Samuel inuocās: ita vt vox in *Sacerdotibus* ad solū *Aaron* proximum, non ad Mosem referatur, ita Euthymius exponit: ita Biblia emendatissima interpungunt, *Moyses, & Aaron in Sacerdotibus eius: & Samuel &c.* Quanquam & aliâ ratione id expedit Hugo Cardinalis, Moysem Principem vocans qui & nomine *Cohen* non secus ac Sacerdos significatur: ita vt idem nomen vnâ sui notione Mosi vt Principi, Aaroni vt Sacerdoti aptetur. Glossa interlinearis ita discernit: *Moyses Legislator, & Aaron Sacerdos magnus.* Verùm esto, Moses Sacerdos etiam summus fuerit. *Ps. 98.*

AD SECVNDAM quæstionem quam Eranista mouet, tam facilè quam appositè dicturi sumus, Mosis Sacerdotium fuisse penitus extraordinarium & ad tempus duntaxat: Aaronis autem ordinarium atque perpetuum. Ridentur ab Agellio Episcopo & Muisio Hebraicæ linguæ Professore Regio, qui ex Rabbinis Mosem volunt totâ deserti peragratione Sacerdotio functum: quia nullum eius rei in sacris literis vestigium est. Neque profectò Rabbinorum auctoritate ducor: at Ss. potius Patrum, Gregorij præsertim Theologi & Augustini. Ille τῆς νομο- *Agellius & Muisius in Ps. 98.*

θετῶν ἐπιφανέστατος; Μωυσῆς· τίς ἱερέων ἁγιώτατος; Ἀα-
Greg. Naz. or. 6. ρὼν οὐχ ἧττον ἀδελφοὶ τὴν ἢ τὰ σώματα ἱερεῖς δὲ ὁμοίως
ἀμφότεροι. Μωσῆς γὰρ φησὶ καὶ Ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐ-
τοῦ· ὁ δὲ ἄρχων ἀρχόντων καὶ ἱερεὺς ἱερέων χρώμενος μὲν ὥσπερ
γλώσσῃ τῷ Ἀαρὼν, αὐτὸς δὲ τὰ πρὸς θεὸν ἐκείνῳ γενόμε-
„ νος. [Quis Legiſlatorum Illuſtriſſimus? Moſes.
„ Quis Sacerdotũ ſanctiſſimus? Aaron: non mi-
„ nus pietate quã corporibus fratres. Ambo vero
„ æquè Sacerdotes. Moyſes enim ait, & Aaron
„ in Sacerdotibus eius. Ille Principum Princeps
„ & Sacerdotum Sacerdos: Aarone pro linguâ
„ vtens, ipſique viciſſim in iis operam nauans
S. Auguſt. in Pſ. 98. quæ ad Deum ſpectant.] S. Auguſtinus eum-
dem Sacerdotem probat. [Moſes, inquit, Aa-
„ ron fratrem Sacerdotem etiam ordinauit. Et in
Exod. 28. „ Exodo quidem non videtur eſſe Sacerdos niſi
„ Aaron: apertè enim in illis literis Aaron nomi-
„ natur Sacerdos Dei: de Moyſe non ibi dicitur
„ quod Sacerdos erat: ſed ſi hoc non erat, quid
„ erat? nunquid maior Sacerdote eſſe poterat?
„ Expropriat pſalmus iſte, quia & ipſe Sacerdos
„ erat. Moyſes inquit, & Aaron in Sacerdotibus
„ eius.] Supereſt igitur vt exponamus quale fue-
Liran. ad Pſal. 98. rit MOSIS Sacerdotium. Extraordinarium diximus, & ad tempus exercendum. Nempe ad inſtitutionem & conſecrationem aliorum Sacerdotum, quæ ſeptem diebus in Leuitico perfici-
Leuit. cap. 8. tur, Moſe lauante, inueſtiente, vngente, offerente, immolante; Aaronem denique & filios

eius

eius initiante & consecrante: quo demùm peracto Consecrationis officio, Moyses non vltra Sacerdotem agit, sed Aaroni dicit, *Accede ad altare & immola.* *Leuit. c. 9.*

Vnde vt ad tertiam Eranistæ quæstionem respondeamus, tota vis illius euanescit effati, *conjuncta fuerunt officia Mosis & Aaronis in eiusdem Sacerdotij paritate & vnitate.* Negamus enim primò fuisse idem Sacerdotium vt iam declarauimus: Negamus conjuncta officia: negamus parem Sacerdotum dignitatem. Conjuncta quidem negamus officia: quia ex quo Moses Aaronem consecrauit eumque Pontificem maximum instituit, sacra non fecit ampliùs: imo nec facere forsan potuit. Alphonsus Tostatus ita scribit: [Moyses istis septem diebus expleuit cærimonias sacrificiorum pacificorum: quoniam ipse Sacerdotes ipsos consecrabat: & non erat ipse Sacerdos magnus aut minor: sed Deus illi ad hoc potestatem tribuerat: quoniam erat Sacerdos vnctus oleo inuisibili; cum autem isti consecrati sunt & ministrare cœperunt, non licuit ei ministrare: cum ipse in defectum aliorum ministraret, nūc autem alij qui ministrarent, legitimè subrogati sunt.] Si Veteres consulendi sunt, ostendimus supra eamdem fuisse Iosepho Sacerdoti mentem. *Abulensis Episc. qu. 6. in c. 8. Leuit.* *Ioseph. l. 3. antiq.*

V.

1 Conclusio igitur prima Eranistæ, Moysen

& Aaronem Sacerdotio coniunctos & pares fuisse, stare neutiquam potest. Si enim Aaron Moysi conferatur ante susceptam sacerdotij consecrationem, Moysi sanè neque conjunctus Sacerdotio, neque par aut idem esse poterat, vt ostendunt ea quæ habet Vigilius Papa Epist. ad Episcopos Galliarum, vbi se Moysi comparat: Episcopos vero alios Vicarios suos, Aaroni, qui Leuita tantùm erat: idque genere potius quam officio nec dum instituto: vnde & Gregorio Theologo cùm dicitur ὁ μετ᾽ ἐκεῖνον μὲν αὐτῷ. Si verò post inaugurationem: iam solus cùm sit in Sacerdotis officio constitutus, Mosem neque parem neque secundum habet.

Vigil. Pontif. ep. 11. to. 2. Concil.

Nazianz. or. 6.

Conclusio quoque altera Eranistæ ex Mosis & Aaronis comparatione ducta, repente concidat, necesse est. *Petrus igitur & Paulus officio summi Sacerdotij conjuncti, & vnum idemque Pontifex extiterunt.* Imò verò contrarium omninò consequitur. Solus Aaron Pontifex Maximus: ergo solus Petrus.

Ex loco S. Macarij, quid colligat Eranista, prorsus ignorat. Habet ille, inquit, λοιπὸν Πέτρος Μωσέα διεδέξατο, τὴν καινὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ καὶ τὴν ἀληθινὴν ἱερωσύνην ἐγχειρισθείς, *denique Petro Moses successit, nouam Ecclesiam & verum Sacerdotium sibi creditum gerens.* Confert enim ibi Macarius Petrum Mosi, non quoad dignitatem, sed quoad similitudinem tribulationum: præcedentia

Macar. ho. 26.

verba recolenda sunt: Moses inquit & Aaron quùm Sacerdotium obtinerent multa passi sunt, Caiphas quum eorum Cathedram teneret è contrario Iesum persecutus est: vtri successit Petrus? Moysi persecutionem passo, non verò Caiphæ persequenti. Si de Sacerdotij & Cathedræ successione ageretur, æquè Petrus Caiphæ ac Mosi successisset, aut potiùs æquè vni ac alteri non successisset, si propriè loqueremur. Nec Sacerdotium enim, nec Cathedra Moysis aut Aaronis amplius est, sed Christi.

Vnum est, quod tamen caussæ suæ immemor omiserat Eranista, nempe quod Moses & Aaron dicuntur ἔχειν τὴν ἱερωσύνην, *habere Sacerdotium*, & Caiphas τὴν ἐκείνων καθέδραν *ipsorum Cathedram sedisse*: verùm id facillimè de Mose vt extraordinario primùm, & de Aarone vt ordinario postea summo Pontifice; vel quod Moses eam Cathedram fundarit, non vt Pontifex, sed vt institutor, Legislatorque Sacerdotij: Aaron vero Primus vt Sacerdos eâ à Mose susceperit. In Mose siquidè permansit eminens illa Potestas spiritalis simul & temporalis, Institutoris & Legislatoris summi vtriusque Iudæorum Politiæ, Ciuilis & Ecclesiasticæ; quâ Aarone ipso superior semper permansit; secundum quam Moses idem βασιλεὺς καὶ νομοθέτης οὐ τ' ἀνθρώπεια μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖα συνεπισκοπεῖ, vt ait Philo Hebræus, Et in eâ ratione Moses Aarone

Cathedra Moysi. Matth. 23.

Philo lib. 2. *de vit. Mos.*

semper maior exstitit, quia Christum repræsentabat, Aaron verò Petrum, vt libro primo diximus ex doctissimo Episcopo & Martyre Roffensi. Aaron igitur nunquam vt par, sed vt maior vel vt minor sub aliâ ratione Mosi comparatus, idem de Christi vt maioris & de Pauli vt minoris erga Petrum collatione iudicium relinquit.

In artic. 25. Luther.

DILVITVR ARGVMENTVM *alterum Antonij de Dominis ac Eranistæ Art. IV. Ex titulo Apostoli & Doctoris Gentium Petitum.*

CAP. II.

S. Paulus vtraque ad Timotheum Epistolâ DOCTOREM GENTIVM se nuncupat: [Quâ in re, inquit Eranista, æqualitatem illam perfectam suiipsius cum Petro, ipsemet ostendit, quum & scribit: Creditum est mihi Euangelium præputij, sicut & Petro Circumcisionis. Ex quo patet eum fuisse peculiariter Apostolum Romæ quæ Metropolis Gentium erat:
" & habuisse in eam, potestatem & auctoritatem
" singularem, similem ei quæ S. Petro conueniebat.]

1. Tim. 2. 2. Tim. 1. κήρυξ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν. Galat. 25.

Quod ingeniosè & solerter in simili ferè negotio dixit TERTVLLIANVS, id vsurpare meritò

possum, *Non mihi tam benè est, immò non mihi tam malè est, vt Apostolos committam.* Vt igitur neque B. Petro Apostolorum Coryphæo, neque Paulo, neque cæteris Apostolis vlla fiat iniuria, videndum in primis quid commune, quid priuatum atque singulare, quoad Gentium institutionem attinet, omnes singulis, singuli omnibus, singuli tandem singulis collati habuerunt. *Tertull. de præscr. 24.*

Omnibus primùm id commune ac æquale fuit, vt in omnem Terrarum Orbem Euangelij promulgandi, Ecclesiæ fundandæ ac diffundendæ, quocumque vel omnes vel singuli commearent ac insisterent, potestas ijs à Christo data factaque sit. Atque hoc tam ad Iudæos quam versùs gentes. TERTVLLIANVS ibidem ex scripturis. [Christus ex discipulis duodecim *Tertull. de præscr. c. 20.* prçcipuos lateri suo adlegerat destinatos natio- « nibus Magistros. Itaque vno eorum decusso, re- « liquos vndecim regrediens ad Patrem post re- « surrectioné, iussit ire & docere nationes in tin- *Matth. 28.* guendas in Patrem, & in Filium, & in Spiritum " Sanctum. Statim igitur Apostoli, quos hæc " appellatio interpretatur, assumpto per sortem " duodecimo Matthia in locum Iudæ, ex aucto- " ritate Prophetiæ quæ est in Psalmo Dauid, con- " secuti promissam vim Spiritus-sancti ad Virtu- *Act. 2.* tes & eloquium, primò per Iudæam contesta- " *Act. 8. 9. 11.* tâ fide in Iesum Christum, & Ecclesiis institu- *Act. 13. 14.*

„ tis, dehinc in orbem profecti, eamdem Do-
„ ctrinam eiusdem fidei Nationibus promulga-
„ uerunt: & proinde Ecclesias apud vnamquam-
„ que ciuitatem condiderunt, à quibus traducem
„ fidei & semina doctrinæ, cæteræ exinde Eccle-
„ siæ mutuatæ sunt, & quotidie mutuantur vt
„ Ecclesiæ fiant. Ac per hoc & Apostolicæ depu-
„ tantur, vt soboles Apostolicarum Ecclesia-
„ rum.]

SINGVLI vel omnibus reliquis vel singulis collati æqualem etiam habuerunt Euangelij prædicandi potestatem & Iurisdictionis vniuersalis in omnes alios fideles: in Coapostolos verò suos, solus Petrus supremam obtinuit auctoritatem, tanquam supremum Ecclesiæ Caput: quod aduersus Eranistam libro superiori ex omnium sæculorum consensu demonstrauimus.

II.

Ad rem igitur. Paulum Petro vult æqualem Eranista eo quod ipsi duo vniuersum velut Orbem inter se diuiderent, Paulus quidem Gentes, Petrus verò commissos sibi Iudæos habens: quas præter hominum veluti partes, nulla in terris superest. Videndum ergò qualis illa diuisio est. At neque diuisio est: vtrique enim licuit in partem oppositam migrare: nam & Petrus ante Gentibus prædicauit, Gentiles conuertit, tinxit, & spiritu vnxit ac firmauit,

Act. 10. & 11.

Iudæis nequaquam disceptantibus: Postea verò quam Paulo dextram dedit, liberaliùs etiam Gentium saluti operam nauauit: sicut & Paulus licet Gentibus addictior, per Synagogas tamen obambulans Euangelij verba præsepe fecit: Romæ quoque Iudæis Apostolum se præbuit. Qualis ergo diuisio? discrimen igitur est; non diuisio. In quo discrimen? quod speciali quodam Dei mandato & Spiritûs instinctu, præcipua præter Gentiles Iudæorum cura Petro vt Apostolo: præcipua Gentium, præter Iudæos Paulo credita esset: neutri tamen cancelli aut limites fixi, vnde rectè adnotatum Eranistæ illud Gregorij Nazianzeni, Paulus non solum ἐθνῶν κήρυξ *Gentium præco*, sed etiam Ἰουδαίων προστάτης *Iudæorum antistes*. Speciale quoque hoc mandati vel inspirationis genus nihil vniuersæ cæterorum Apostolorum Legationi obfuit: quibus certè & ad Iudæos & ad gentes liber accessus patere debuit; aliàs, amabò, ad quos Legati, missi, Apostoli denique fuissent, si Paulus eos omnes & singulos à Gentibus, Petrus à Iudæis amouisset? Neque ille vniuersis Gentibus peragrandis, neque hic dispersis vndique Iudæis vnus per se sufficere potuisset. Neque Petrus ergo Paulum, neque Petrum Paulus, neque ambo cæteros Apostolos à Iudæis vel Gentibus, earumue vllâ regione disclusit. Huc spectat illud Pauli, *non sum liber? non*

Gal. 2.

Act. 13. 14. 17. 18. 28.

Naz. or. 1.

sum Apostolus? 1. Cor. 9. Potissimùm vero cum nec illa sortitio distributione Prouinciarum, quam inter se populorum potiùs quam sui caussâ fecerunt Apostoli, eos à se inuicem, nisi quatenus vellent ac commodum putarent, disjunxerit, aut interdicta Iurisdictioni alterius confinia terminosue designarit, fortasse nulla certa fuit, nam & Eusebius de eâ parum auden-
Euseb. lib. 3. cap. 1. ter loquitur. Et S. Gregorius Theologus, eam
Greg. Naz. or. 25. satis accurarè describens, ex facto potius quàm ex lege narrat: & optimè de ea locuturus incipit. οἱ Ἀπόστολοι οὐ ξένοι τῶν πολλῶν ἐθνῶν τε καὶ πόλεων αἷς ἐμερίσθησαν; Apostoli nunquid peregrini fuerunt Gentium vrbiumque multarum, in quas diuisi sunt? addit ἔστω Πέτρου ἡ Ἰουδαία, τί Παύλῳ κοινὸν πρὸς τὰ ἔθνη; Λουκᾷ πρὸς Ἀχαΐαν, Ἀνδρέᾳ πρὸς ἤπειρον, &c. Sed vt vt sit, libera semper fuit vnius in alterius Prouinciam, si res ita ferret, ac libéret, exspatiatio.

Eran. ar. 4. p. 25. Vnde falso scribit Eranista, [Reliqui præter
" Paulum Apostoli, Prouinciis quisque suis affi-
" xi sibi attributis: Etiam præcipui, vt S. Ioannes
Euangelistâ, qui in Asiâ minori permansit.] Vi-
" deat ne fallatur Eranista; nam, Ioannes Euangelista Romam venit, ibique Apostolum egit, prædicauit, quod nec diffitetur A. de Dominis:
Tertull. de prescr. ca. 36 cui nec crederem, nisi Tertullianus pro certo id hæreticis obijceret. An & inde Ioannem Romanum Episcopum, & Pontificem supremum;

&

& Ecclesiæ totius caput cum Petro & Paulo, vt vult Eranista, confectum arbitrabimur?

III.

Metropolis *Gentium*, inquit Eranistes, *Roma erat: Oportebat igitur Paulum Gentium Apostolum, sedem Episcopalem habere.* Simile profectò argumentum, aliud præstaret, si aduerteret Eranistes, Hierosolymorum vrbs erat Iudæorum Metropolis: oportebat igitur Petrum qui Iudæorum erat Apostolus, sedem Episcopalem Hierosolymis habere. Quam bellè ista concludunt! At nos cum SS. Patribus. Roma totius orbis erat Metropolis, in eâ enim nemo peregrinus. Decebat igitur Petrum totius Orbis Episcopum, Ecclesiæ totius per Orbem propagandæ Caput, Romæ sedem supremam erigere. Supremæ sedi vnus Pastor necessarius est: igitur vnus Petrus Romanæ & Catholicæ. S. Leo [Cùm duodecim Apostoli imbuendum Euangelio mundum, distributis sibi terrarum partibus suscepissent: Beatissimus Petrus Princeps Apostolici ordinis ad arcem Romani destinatur imperij: vt lux veritatis: quæ in omnium Gentium reuelabatur salutem, efficaciùs se ab ipso capite per totum mundi corpus effunderet. Iterum: Ad hanc ergo vrbem tu beatissime Petre Apostole venire non metuis, consorte gloriæ tuæ Paulo Apostolo aliarum adhuc Ecclesiarum ordinationibus occupato.] Ne *S. Leo. Natal. Apostol.*

verò Paulum alliges, ne vni affigas Sedi: sine liberum tandem, Eranista, *Gentium Apostolum* tituli sui officio defungi: hic enim illi peculiariter datus, ob laboriosam, diuturnam & velocem illam regnorum, prouinciarumque peragrationem: quas terra marique obire debet. *Act. c. 9.* Ad hoc enim dixit Dominus Ananiæ. *Vas Electionis est mihi iste vt portet nomen meum coram Gentibus, & regibus & filijs Israël.* Idcirco noster orbis peruagator & verè περιοδονίκης Soli, quietis ignaro comparatur à Chrysostomo: ideo Pelusiotes huius discipulus cum aliis Apostolis com- *Isidor. ad Isidor. lib. 3. ep. 176.* ponens ἕκαστος μὲν τῶν Ἀποστόλων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, μίαν ἀπολαβὼν χώραν, ταύτην ἐρρύθμισεν· ὁ δὲ Παῦλος ὥσπερ ὑπόπτερος γεωργὸς πᾶσαν σχεδὸν ἐπέδραμε τὴν οἰκουμένην, καὶ ὡς αὐτὰς ἐφοίτησε τῆς γῆς ἐσχατιάς. Vnusquisque Apostolorum, vt ita dicam, vnâ regione susceptâ, eam optimè informauit: Paulus verò tanquam alatus agricola, orbem penè vniuersum perlustrauit & ad ipsos terræ fines vltimos peruenit.]

EX PAVLI APVD ROMANOS prædicatione, malè ab Antonio de Dominis & ab Eranistâ colligi eum parem fuisse Petro, in Cathedra seu Primatu Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ & Romanæ: de verbis præsertim ipsius in Epistolâ ad Romanos differitur.

CAP. III.

VTerque singularis Petri Cathedræ seu Primatûs aduersarius, maximam in ipsius Pauli verbis spem victoriæ posuit, hisce præsertim. [Accepimus gratiam & Apostolatum ad obediendum fidei in omnibus Gentibus pro nomine eius: in quibus estis & vos vocati Iesu Christi. Item. Sæpe proposui venire ad vos, vt aliquem fructum habeam in vobis, sicut & in cæteris Gentibus. Græcis ac Barbaris: sapientibus & insipiẽtibus debitor sum, ita quod in me promptum est, & vobis, qui Romę estis, Euangelizare. Perspicuum est ex his verbis, inquit Eranistes, Paulum accepisse mandatum à Deo vt prædicaret & formaret Ecclesiam Romanam, tanquam Doctor Gentium: eumque fuisse instititutum MAGISTRVM ET PASTOREM illius Ecclesiæ, vt ait S. Leo.] Ex quo & postea concludit Paulum fuisse Romanæ & Catholicæ Ecclesiæ Episcopum Petro *Eran. art. 4.* *Ad Ro. c. 1.*

in omnibus absolutè parem.

II.

Elenchvs. Quod in primis ex Apostolicæ ad Romanos Epistolæ verbis exsculpit Eranistes, id mihi planè non apparet: nempe *mandatum à Deo Paulum accepisse, vt Romanam formaret Ecclesiam.* Prædictum Paulo quidem noui, fore vt Romam adiret, mandatum non lego: Nec adisset forsan, nisi Cæsarem coactus appellare. Vbi ergo præceptum illud inuenit Eranista.

Act.23. *Act.28.*

Secundùm vero labitur, quùm dicit Paulum formasse Ecclesiam Romanam, quod S. Petro tribuit S. Augustinus: firmare si dixisset, ipsi Paulo consensisset qui dixit se optasse Romam venire, ad Romanos confirmandos, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς. Quæ verba quidem Antonius de Dominis perquà malitiosè explicat hoc modo: quasi Paulus significarit Romanos non à Petro aut à quoquam Apostolorum, sed à suis tantùm gregariis Discipulis, Christianæ Religionis mysteriis initiatos, confirmatione suâ opus habuisse: quod tamen sequentibus pugnat, vbi τὸ στηριχθῆναι, *confirmari*, exponit Apostolus συμπαρακληθῆναι *consolationem simul percipere*, non solum ad fidei, sed etiam ad Patientiæ subsidium. Vnde & ipsos Romanos perfectè, à Petro nimirum eiusque cooperariis eruditos & imbutos significat, dicens *fidem eorum annuntiari in*

S. Aug. *Ro.1.* *Ro.6.8.*

Vniuerso mundo: quo elogio, *fides Romanorum Apostolico ore laudatur*, inquit, S. Cyprianus, ita vt iam ab illo tempore *perfidia habere non posset accessum*. Quia Petrus pro quo Christus rogauit, inibi cófirmauerat fratres suos. Non enim Pauli missos ac Hypapostolos, sed Petrum ipsum, quum ad Romanos Paulus scriberet, cum suis Romæ Euangelium docuisse ac Ecclesiam iam fundasse, Patrum sententia est: vnde & Paulus Romanos ad quos Corintho scribit, perfectos fatetur. [Certus sum autem, fratres mei, & ego ipse de vobis, quoniam & ipsi pleni estis ,, dilectione: repleti omni scientiâ, ita vt possitis alterutrum monere. Audaciùs autem scripsi vo- ,, bis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam ,, vos reducens: propter gratiam quæ data est mi- ,, hi, vt sim minister Christi Iesu in Gentibus.] ,, Institutionem illam, cuius se velùti Monitorem tantum & Hieromnemona profitetur Paulus, Romanis à Petro traditam discere est, ex eo quod idem Paulus eamdem prædicationem non à se, qui ab Hierusalem ad Illyricum vsque, vbi nominatus nondum erat Christus, excurrerat, sed ab alio Apostolo factam, *alienum fundamentum* vocat: cui ne tunc superstrueret, retardasse se dicit, dum gentes alias Christo nondum partas lustraret. Quis autem Romæ tunc docuerat nisi Petrus, eiusque adiutores? disertè S. Chrysostomus. Πέτρος ἐκήρυξεν ἐκεῖ. ἀλλὰ ϗ

Cypr. ep. 55. — *Rom. c. 15.* — ἀγαθωσύνης — *Paul. ib. c. 15* — *S. Chrysost. hom. 2. ad Rom.*

τὰ ἐκείνου ἑαυτοῦ ἡγεῖται. *Petrus ibi prædicauerat: sed Petri gesta, sua æstimat.* Petrum Romam primum venisse, docuisse, nos id libro priori prolixè peregimus.

III.

Nescio verò quâ ratione ductus Eranistes Paulum Romanorum Episcopum fuisse concludat, ex eo quod se Barbaris debitorem esse Græcisque testatur: Nam esto, Romani, Græcorum hoc est gentium numero sint: vel Barbarorum, vt à Græcis, multò antea distinguebantur: Oportuitne quæso Paulum, eorum omnium per quos transiuit annuntians regnum Dei, vt ipse loquitur, statarium Episcopum esse? quem iure nouo diceremus titularem? fuit igitur Paulus, Solymorum, Antiochiæ vtriusque, Seleuciæ, Cypri, Pergo, Iconij, Lystræ, Derbes, Corinthi, Mileti, Ephesi, Rhodi, Pataræ, Tyri, Myræ, aliorumque passim locorum Episcopus, antequam Romanus esset. Vbi vel tenuissimum huius rei tota cernitur antiquitate vestigium?

Eran pag. 25 At, inquit Eranista, *Potestas prædicandi Euangelij est propriè potestas Episcopalis, quæ cæteras in se complectitur: cum igitur Paulus eam potestatem Romæ exercuerit, Romæ fuit Episcopus.* Angustias huius Enthymematis demiror simul & vastitatem? Eo siquidem probari potest Paulum quia Hierosolymis, quia Antiochiæ, quia Ephesi, quia

Mileti prædicauit, tot Episcopatûs habuisse. Primam vero propositionem expendamus: *Potestas prædicandi Euangelij est propriè potestas Episcopalis*: quid si in Apostolis, priùs Apostolica est quàm Episcopalis? & reuera ita est: Ad Apostolos enim primùm ius illud, potestas illa pertinuit, quâ Apostoli. Inde igitur consequens erit vbicumque prædicarit Paulus, vt Apostolum prædicasse: vt Episcopum eiusdem loci, nihil necesse est. Distincta quippe sunt Apostolatus & Episcopatus. Enimuerò Episcopatus, Apostolis post Apostolatum ipsum plerisque auctoribus accessit. Nam & Petrus, qui Apostolos constituere non poterat, Apostolos quosdam ordinauit Episcopos, vt Iacobum Hierosolymis, Clemente Alexandrino & Eusebio ita referentibus; quod multi de Sacramentali etiam ordinatione quod tamen verbum ἑλέσθαι non infert necessariò, non vero loci tantùm designatione intelligunt. Ad extremum ipse Paulus videtur S. Leoni Episcopatus ordinem seorsim ab Apostolatu suscepisse: vt enim Act. ix. Apostolus: Sic Act xiii. per manûs impositionem, Episcopum constitutum esse innuit. Quæ omnia vtcumque se habeant, nihil enim certi; opinionum saltem istarum probabilitas ab omnibus recepta, Apostolatum aliud ab Episcopatu esse indicant: conuincit autem, quod hodierni Episcopi, Apostoli non sunt.

Hier. in Lucifer.
Euseb. lib. 2. hist. cap. 1.
S. Leo ep. ad Dioscor. 81.

ergo Episcopatus non est Apostolatus: quamuis Apostolatui fuerit in Apostolis adiunctus: siue à Christo, vt arbitror, siue à Petro, siue ab aliis Coapostolis cum Petro vt alij coniectant. In summâ vero certum est, Apostolum quemuis, & Paulum quoque prædicare potuisse vt Apostolum, in loco vbi titulum non haberet Episcopatûs.

S. Cyrill. in cap. 20. Ioan.

IV.

Hinc efficitur argumentationem Eranistæ ex eo ductam, quod Paulus Romæ prædicarit, Episcopatum eius Romanum, nihilo magis constabilire posse. Quod autem S. Leonis auctoritatem adducit, *Paulum Magistrum & Pastorem Ecclesiæ Romanæ* vocantis ij etiam tituli Paulo vt Apostolo, quamuis non vt proprio Romæ Episcopo quadrare possunt: adeo vt Ioannem Apostolum Romę quoque versatum & concionatum sin ita nuncupasset, nemo titulos istos huic detrahere iure posset: tametsi aliquo nomine peculiari, Paulo conueniant, quod diutiùs atque ad extremum quoque Spiritum Romæ prædicarit, & in hoc officio Apostolico ibidem sit immortuus, *doctrinam cum sanguine profundens* vt ait Tertullianus. Adde quod non de Paulo solitariè, sed de Petro simul, hoc dicat S. Leo: *Patres tui verique Pastores.* Quæ annotatio quanti esse debeat, inferiùs constabit.

Tertull. de præscr.

S. Leo. Natal. 1.

EX

EX REPREHENSIONE QVAM Petrus à Paulo sustinuit, malè ab Eranistâ colligi Petro Paulum æqualem fuisse: cùm à SS. Patribus contrarium exponatur.

CAPVT IV.

CONSEQVITVR, inquit Eranistes, [ex illâ reprehensione Paulum debuisse æqualem esse Petro, sicut adnotatum est Auctori commentarij in Paulum apud Ambrosium. Quis Apostolorum, inquit, auderet Petro primo Apostolo, cui claues regni cœlorum Dominus dedit, resistere, nisi alius talis, fiduciâ Electionis suæ sciens se non IMPAREM? Hæc explicatio multò solidior videtur, multò facilior, ac Ecclesiæ Romanæ honorificentior, quam illa recentium interpretum, qui se sexcentis inuoluunt ambagibus. Petrus enim Paulum reprehendit eodem modo quo Collega Collegam, aut aliquis seipsum: quandoquidem hi ambo Apostoli vnum erant in totâ suæ Potestatis Apostolicæ amplitudine.

Eranista art. 4. fin.

In cap. 2. ad Galat.

Fecit Eranistes, quod ille cui ἀκαίρου *intempestiui* nomen est apud Theophrastum: qui si quando arbiter est, committit etiam eos inter se qui rem transigi optant: si vero testis, accedit ad dicendum testimonium quando res iudicata est.

Theophrast. Character. Ἀμφοτέρων διαλύεσθαι βουλομένων, συγκρούειν.

D

Μαρτυρήσοντος τοῦ πράγματος κεχριμένου. Paulus Petrum reprehendit: Controuersia tam amica, vt ne verbum quidem Petrus: Eranista verò Paulum Petro se æmulum & parem gessisse contendit, vt inuidiam & schisma etiam inter Apostolos creet. Quid plurâ? Eranista rei iam iudicatæ & contra quàm vellet, constitutæ, testem se admoueri cum altero teste falso, pseudo Ambrosio postulat. *Auctoritas* enim illa Eraniste dignissima, est Hilarij Diaconi qui Luciferi schisma propagauit.

II.

ELENCHVS. Meliùs profectò grauis & priscus Auctor Tertullianus, de hac controuersiâ sic disserit aduersus hæreticos Apostolis iniuriam
„ facientes, eosque committentes: [Quoniam
„ peruersissimi isti illam reprehensionem ad hoc
„ obtendunt, vt suspectam faciant doctrinam
1.Cor.9. superiorem: respondebo quasi pro Petro: ip-
„ sum Paulum dixisse, factum se omnibus esse
„ omnia, Iudæis Iudæum, non Iudæis non Iu-
„ dæum, vt omnes lucri-faceret. Adeo pro tempo-
„ ribus & personis & caussis quædam reprehen-
„ debant, in quæ & ipsi æquè pro temporibus &
„ personis & caussis committebant: quemadmo-
„ dùm si & Petrus reprehenderet Paulum, quod
Act.16. prohibens Circumcisionem, circumciderit ip-
„ se Timotheum. VIDERINT QVI DE APOSTO-
„ LIS INDICANT.] Dictum tibi puta: qui tam magnificè de illâ Petri modestiâ triumphum

agis, Eranista: cui Tertullianus adscribit *non prædicationis vitium, sed conuersationis* paulò scilicet nimiæ cum Iudæis, cum gentilibus infrequentioris, qui sibi potiùs, quam Petrus daret, scandalum accipiebant. At vllam, quod rei nostræ caput est, Pauli cum Petro in Ecclesiæ Primatu communionem, vt hinc eliceres, nullus tibi Sanctorum Patrum auctor, suasorue esse potuit.

Quicunque Patrum in eam iuere sententiam, vt B. Petrus nullâ prorsus ratione peccauerit; οἰκονομικῶς verò tantùm, hoc est dispensatiuè vt reddit S. Hieronymus, licitâ quadam simulatione cum eo consentiens Paulus, & gentium infirmitatem subleuans, ei in faciem restiterit: Illi non Pauli, sed infirmiorum fuisse volunt *Gal. 2.* veram reprehensionem, de quâ agitur in illis verbis ὅτι κατεγνωσμένος ἦν *quia reprehensus erat*: non verò materiam veræ reprehensionis, quæ sonat in vulgatâ voce *Reprehensibilis*; ac proindè non verum, sed præsumptum ab infirmis, Petri erratum fuisse; cui in faciem modestè tamen coarguendo nullum ius aliud Paulus habuerit, quàm quod ipsi Petrus consensione illâ tacitâ concesserat. Atque hac ex parte Eranistæ tota molitio collabitur.

Auctores huius sententiæ ante S. Hieronymum nec pauci nec ignobiles exstitere, quos ipse refert in Epistolâ ad S. Augustinum: Ori- *S. Hier. ep. 89.*

genes, Didymus, Apollinaris, Eusebius, Emesenus, Theodorus Heracleotes. Quibus & S. Chrysostomus accensetur: de quorum extremo Chrysostomo sic loquitur.
„ [Quid dicam
„ de Ioanne qui dudum in Pontificali gradu
„ Constantinopolitanam rexit Ecclesiam, & pro-
„ priè super hoc capitulo latissimum exarauit li-
„ brum, in quo Origenis & veterum sententiam
„ secutus est? Si igitur me reprehendis errantem:
„ patere me quæso errare cum talibus: & cum me
„ erroris mei multos socios habere perspexeris: tu
„ veritatis tuæ saltem vnum adstipulatorem pro-
„ ferre debebis.]

Chrysost. Gal. 2.

Chrysostomus itaque in eumdem planè modum, κατ' οἰκονομίαν καὶ χαρακτηρισμὸν τῆς λέξεως *secundum dispensationem & figuram locutionis* hæc inter Apostolos accidisse docet, σκόπει μεθ' ὅσης ἀκριβείας κέχρηται τῷ λόγῳ διδοὺς τοῖς συνετοῖς ἰδεῖν, ὅτι οὐ μάχης ἦν τὰ ῥήματα, ἀλλ' οἰκονομίας ὅτι κατεγνωσμένος ἦν· οὐκ εἶπεν ὑπ' ἐμοῦ ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἄλλων καὶ τὸ κατὰ πρόσωπον ἀντέστην, σχῆμα ἦν. εἰ γὰρ ὄντως ἐμάχοντο, οὐκ ἂν ἐπὶ τῶν
" μαθητῶν ἀλλήλοις ἐπετίμησαν.] Vide quantâ dili-
" gentiâ sermonem temperet, prudentibus signi-
" ficans, non esse hæc verba contentionis, sed
" dispensationis. Reprehensus erat, non dixit à
" me (vel reprehensibilis mihi) sed ab aliis: & il-
" lud, in faciem, in speciem est. Si enim verè
" contendissent, non coram discipulis suis se inui-
" cem increpassent, &c.] Addit & verba à Paulo

ad Petrum ita directa vt discipuli Petri ad se potius vt errantes, ad Doctorem suum Petrum ea spectare intelligerent: vt qui probè scirent Paulum non habere ius Petri obiurgandi: alioquin, inquit, Iudæi ipsimet Paulo increpationem retulissent ὡς θρασυνομένῳ *tanquam audaciùs se gerenti.* Quæ verba satis indicant Auctores huius sententiæ adeoque Chrysostomum ipsum, non existimasse Paulum Petro parem. Legenda est tota illa oratio facundissima S. Chrysostomi à S. Hieronymo laudata, in hæc verba in faciem ei restiti, to. v. operum. LXI.

III.

Alterius verò sententiæ Auctores, qui Petrum verè peccasse, reprehensum verè iustéque à Paulo asserunt, tantùm abest, vt id à paritate Pauli cum Petro repetant: quin omnes vndecumque caussas inuestigant, quæ ab inferiori posse superiorem aliquando reprehendi persuadeant. Et Petrum laudibus cumulant, quod superior quum esset, inferioris censuram æquo animo humillimóque tulerit. S. CYPRIANVS huius mihi author est princepsque sententiæ: in Epistolâ ad Quintum. [Petrus quem primum «
Dominus elegit & super quem ędificauit Eccle- «
siam suam, cum secum Paulus de Circumcisio- «
ne postmodum disceptaret, non vindicauit si- «
bi aliquid insolenter aut arroganter assumpsit, »
vt diceret se PRIMATVM tenere, & obtem- «

perari à nouellis & posteris sibi potius oportere.
S. *Aug. lib. in ep. ad Gal. to. 4.* " Locum hunc Cypriani lêgerat. S. AVGVSTINVS vulgò huius sententiæ antesignanus, expositione in Epistolam ad Galatas. [Quod Pau-
" lus id Petro coram omnibus dixit necessitas
" coegit, vt omnes illius obiurgatione sanaren-
" tentur: non enim erat vtile errorem qui palàm
" noceret, in secreto emendari. Huc accedit quod
" firmitas & charitas Petri, cui terà Domino di-
Io. 21. " ctum est, Amas me? Pasce oues meas: obiur-
" gationem talem POSTERIORIS Pastoris pro
" salute gregis libentissimè sustinebat. Nam erat
" obiurgatore suo, ipse qui obiurgabatur mirabi-
" lior, & ad imitandum difficilior. Facilius enim
" est videre quid in alio corrigas, atque id vitupe-
" rando, vel obiurgando corrigere, quàm videre
" quid in te corrigendũ sit, libenterq; corrigi, vel
" per seipsum, nedum per aliũ adde Posterioré,
" adde corã omnibus. Valet auté hoc ad magnũ
" humilitatis exemplum, &c.] Sed & de superiori S. Cypriani loco disertè mentionem facit S.
S. Aug. l. 2. de bapt. c. 1. August. lib. 11. contra Donatistas vbi Petrum à Paulo reprehensum miratur, *licet in Petro Primatus Apostolorum tam excellenti gratiâ præemineret.* In quo cum à Paulo distinguit, cuius in eo Primatu consortium, si tale fuisset in re tam vrgengenti, minimè siluisset. Vt autem sibi constaret Augustinus, nunquam ab eâ interpretatione discedendo: sic etiam Paulum Petro infe-

riorem agnoscendo, scripsit ad Hieronymum. "
[Rarius & sanctius exemplum posteris præbuit "
Petrus, quo non dedignarentur, sicuti fortè "
recti tramitem reliquissent, etiam à posteriori- "
bus corrigi: quam Paulus, quo confidenter au- "
derent etiam MINORES MAIORIBUS pro de- "
fendendâ Euangelicâ veritate, saluâ fraternâ "
charitate resistere, &c.] Petrus ergo, Augustino "
iudice, maior erat, Paulus minor & poste- "
rior. "

ENNODIUS Ticinensis Episcopus in Apologetico, indignatur quod ex hoc exemplo aduersarij Symmachi Papæ, iudicio suo subijciendi Pontificis & corrigendi sibi partes arrogarent. *Hoc etiam beatum Petrum non horruisse narratis,* & post multa tandem concludit id volentis fuisse. [Moribus impendit qui necessitati non "
debet disciplinam. Aliorum fortè hominum "
caussas voluerit Deus per homines terminare: "
Sedis istius præsulem suo, sine quæstione reser- "
uauit arbitrio. Voluit Beati Petri Apostoli suc- "
cessores cœlo tantùm debere innocentiam. Re- *Matth.* 16.
plicabo vni dictum: Tu es Petrus & super hanc "
Petram ædificabo Ecclesiam meam, &c.] "

At nemo veritati prolixiùs fauet quam ille quo alibi tam vanè se iactat Eranistes; Nimirum GREGORIUS Magnus qui hoc notat proprium Petri fuisse, *vt quam iam auctoritatis & humilitatis lineam tenderet: auctoritatem erga aduer-* *S. Greg.* 28. *mor. c.* 11.

sarios, humilitatem erga fratres etiam minores in recto consilio exhiberet. Et hoc quidem generatim: alibi verò hanc Petri cum Paulo historiam fusè tractans atque studiosè, post multa quæ iam retulimus, Petrum SI MINORI fratri ad consensum dedisse & factum fuisse *sequentem minoris sui*, addit: *quatenus qui primus erat in Apostolatûs culmine, & primus esset in humilitate. Pensate ergo in quo mentis vertice stetit Petrus, qui Epistolas Pauli laudauit, in quibus scriptum se vituperabilem inuenit. Ecce à* MINORE *suo reprehenditur, & reprehendi non dedignatur.*

Idem ho. 18. in Ezechiel.

Neque verò est quod Eranista leuem hanc hæreticorum responsionem paret, quod Paulus minor ætate dicatur sicut & Agapetus in epistola quadam ad Iustinianum, dixit *Petrum à Paulo quamuis iuniore reprehensum:* Omnem siquidem ambigendi ansam remouet S. Gregorius dum explicat apertè id in quo Petrus se maior, *minori se Paulo* dicit enim *vt qui primus erat in Apostolatûs culmine, esset primus in humilitate:* quæ verba maiorem faciunt Petrum non ætate modo, sed Dignitate.

IV.

Eranist. p. 16 art. 4.

Otiosa vero illa & frigida est occupatio quam Eranistes præmittit. [Etsi liceat inferiori „ vel subdito monere superiorem de errato ali- „ quo ab eo per ignorantiam vel infirmitatem „ admisso: non verò publicè & in faciem quod fecit

fecit Paulus: quod in ſolo licet hæreſeȏs caſu. «
Vnde Celeſtinus populum Conſtantinopolita- «
num laudauit quod ſeà communione Neſtorij «
Epiſcopi ſui ſubtraxerit, eo quòd publicè Ma- «
riam Deiparam negaret: non erat verò reus hę- «
reſeȏs Petrus, vnde S. Auguſtinus eum com- «
parat S. Cypriano, baptiſmum hæreticorum «
per ignorantiam reſpuenti: ſequitur Paulum «
qui eum reprehendit æqualem ei eſſe debuiſſe: «
ſicut animaduertit Author commentarij apud «
S. Ambroſium, &c.] «

Huic ratiunculæ nutanti auctoritate ſubnixæ plurimi Ss. Patrum iam libro priori reſponderunt. Hîc autem eidem, ſolius S. Thomæ Aquinatis, ne ſuæ Theologis Scholaſticis deſint partes, ſententiam opponam. *Hilarij Luciferiani ſupra.*

S. Thomas de peccato Petri, primò quidem ita ſentit: fuiſſe verum peccatum, non mortale quidem, ſed veniale. Ita in Epiſtolam ad Galatas. [Reprehenſibilis erat Petrus, etſi enim Apoſtoli poſt gratiam Spiritûs ſancti nullo *S. Tho. in ep. ad Gal. c. 2. lect. 2.*
modo peccauerunt mortaliter, & hoc donum «
habuerunt per potentiam diuinam, Pſal 74. «
Ego confirmaui Columnas eius, &c. peccaue- «
runt tamen venialiter, & hoc fuit eis ex fragili- «
tate humanâ. 1. Ioan. 1.] Fuit autem peccatum «
licet veniale, publicum tamen, ſcandali ſaltem «
paſſiui erga gentes infirmas vt docet idem. S. Thomas: qui ex eo docet ſimile peccatum in eos *S. Tho. 22. qu. 43. art. 6*

etiam cadere posse qui sunt in statu perfectorum.

S. Tho. in ep. ad Gal. c. 2. lect. 3 & 12. q. 103. art. vlt.

De reprehensione Pauli, censet quoque S. Thomas eam non solùm ex composito & simulatam fuisse, sed veram ac seriam: eo quod Petrus *circa obseruantiam legalium nimiam diligentiam adhibebat, ne scandalizaret Iudæos, ita quod ex hoc sequebatur scandalum gentilium.*

S. Tho. 22. q. 33. art. 4.

De iure tandem istius reprehensionis iam videndum, vtrum S. Thomas illud repetat à paritate Pauli cum Petro in ratione capitis Ecclesiæ. [Dicendum quod in faciem resistere coram „ omnibus excedit modum fraternæ correctio- „ nis. Et ideo sic Paulus Petrum non reprehendis- „ set, nisi aliquo modo par esset, quantùm ad fi- „ dei defensionem. Sed in occulto admonere & „ reuerenter, hoc potest etiam ille qui non est „ par. Vnde Apostolus ad Coloss. vltimo scribit „ subditis vt Prælatum suum admoneant, quum „ dicit. Dicite Archippo Episcopo, ministerium „ tuum imple. SCIENDVM tamen est quod vbi „ immineret periculum fidei, etiam publicè es- „ sent Prælati à subditis arguendi. Vnde & Pau- „ lus, QVI ERAT SVBDITVS PETRO, propter „ imminens periculum scandali circa fidem, Pe- „ trum publicè arguit, & sicut Augustinus dicit „ ad Galat. 2. Ipse Petrus exemplum maioribus „ præbuit, vt sicubi fortè rectum tramitem reli- „ quissent, non dedignentur etiam à posteriori-

-bus corrigi.] Hæc S. Thomas: longè diuersa Eraniſtes. Optet Lector, quem ſequetur.

ANTONIVM DE DOMINIS & Eraniſtam fruſtra ex Romanorum Pontificum ſcriptis Pauli, cum Petro paritatem in Eccleſia Catholica & Romana, Cathedrâ & Primatu aucupari.

CAPVT. V.

DOleo quidem Eraniſtæ cæcitatem, ſi Catholicus adhuc audire velit, quod Rabſacem illũ Aſſyrium imitetur qui cũ Hebræis, vt ipſos Patrij ſermonis dulcedine ineſcaret, ac deciperet, Hebraicâ linguâ vtebatur. Sic Eraniſta contra ipſos Pontifices, Pontificum ſermone loquens, conſilij ſui perniciem non ſolùm diſſimulat, ſed etiam ſpecioſiorem ad fallendum & blandiorem efficere conatur.

Lib. 4. Reg. c. 18.
Greg. Naz. orat. 3. in Iulian.
τῷ ἡμέρῳ τῆς διαλέξεως.

Audet etiam Leonem accubantem ſuſcitare; S. Leo, inquit, ita SS. Petrum & Paulum Romæ laudat: [Hos gratia Dei in tantum apicem inter omnia Eccleſiæ membra prouexit, vt eos in corpore, cui caput eſt Chriſtus, quaſi geminum conſtitueret lumen oculorum.] Oculi ſunt igitur pares, igitur vnius eiuſdemque facultatis & potentiæ.

Gen. 49.
S. Leo Natal. 1.
Antea quid ſimile.
S. Chryſoſt. ho. 32. in ep. ad Ro.

Parum oculatus Eraniſtes, qui obiectionis

huius vitium non cernat. Nescit vero plurima licere Metaphoris: Oculi quidem in corpore animato pares esse debent: gemini quoque; æqualis sitûs, motûs, magnitudinis, formæ, coloris, luminis demum & aciei, cuius rei contemplatio philosophis obtigit. Verùm in corpore nobiliori, aliquando vnus oculus cernitur, vt Sol τὸ κοινὸν ὄμμα καὶ πανόπτεια κόρη, *communis oculus & pupilla omnia intuens*. Aut si gemini oculi, certè nec pares, luminare maius, luminare minus. In corpore & cœlo mystico Ecclesiæ, planè idem, nulla hinc deformitas: nulla speciei, nulla ordinis labes aut deprauatio: imo hęc inæqualitas ordinem constituit; vnde quod vnum Astrorum cæteris maius splendidiusque sit, ijsque lumen fœneret, *id ad præfecturas seu Principatûs* εἰς ἀρχὰς à Deo constitutum esse Scriptura testatur, vt notat S. Chrysostomus.

Arist. 1. de hist. anim. c. 10.

S. Basil. Hex. 6. & Pisidas in Cosmourg.

Genes. 1.

S. Chrys. ho. 6. in Genes. ex Psal.

Quorsum verò ex S. Leone vel inito paritatem illam inuidiosam extorquere laborat Eranistes? quasi nihil aliud cogitauerit cum dixit Leo: *Isti sunt Patres tui Roma, verique Pastores: Isti sunt viri per quos tibi Euangelium resplenduit. Isti sunt quos electio pares, & labor similes, & finis fecit æquales.* Agitur enim ibi de Electione ad Apostolatum: non vero de Electione ad Primatum Ecclesiæ totius. Electio vero ad Apostolatum, vt antea diximus ex S. Cypriano æqualis omnium Apostolorum est, quatenus immedia-

S. Leo ibid. Natal. 1.

S. Cyprian. lib. de vnit. Eccles. & S. Chrys. in c. 2. ad Gal.

tè à Christo sunt Electi & assumpti ad fidei per vniuersa Orbis spatia propagandæ Ministerium: sed præter hanc Electionem Apostolatûs omnibus Apostolis communem; aliam ostendimus Petri vt Pastoris Vniuersalis Ecclesiæ peculiarem, Paulo minimè communicatam. Cætera B. Leonis, demonstrant quidem Paulum post Petrum & vnâ cum Petro Apostolatu functum in Vrbe Româ, Romæ laborasse, Euangelij lumina sparsisse: quis enim negat? addamus & pauisse extraordinarij non vero ordinarij ac præsertim supremi Pastoris instar, verùm Petro subiuncti & subordinati. S. Leonem iterum audi. [De toto mundo VNVS PETRVS eligitur qui & vniuersarum gentiũ vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur, vt quãuis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores, omnes tamen regat Petrus, quos principaliter regat & Christus. Et postea. Petro SINGVLARITER hoc creditur. *S. Leo. ser. 3*

Alteram eiusdem S. Leonis de Petri & Pauli cum Remo & Romulo comparationem Eranista cum inferiùs proponat, inferiùs quoque aduersus ipsum retorquebimus.

II.

S. GREGORIVS Papa, inquit Eranistes, cum Petro Diacono suo sermonem ita confert.

Gregor. l. 2. dialog. c. 12. Gregor. *Nunquid nam nescis quoniam Paulus Apostolus Petro Apostolorum primo in principatu Apostolico frater est?* Petr. Diac. *Scio planè nec dubium est.* Respondeo Principatum Apostolicum in quo Paulus Petri frater est, esse ipsum Apostolatum, de quo dicitur *nimis confortatus est Principatus eorum.* Omnes siquidem Apostoli sunt Ecclesiæ *Principes constituti super omnem terram, & Principes Populorum congregati cum* Deo *Abraham*, vt Ss. Patres exponunt, vt ipsemet S. Gregorius magnificè prædicat. Principatus vero seu Primatus inter ac super Apostolos cæteros, Vnius est Petri qui & hîc ad discrimen Pauli vocatur. *Primus Apostolorum & solus sedens in culmine, Apostolatus supra minorem se Paulum*: in quocumque verò numero & ordine nusquam vnquam duo primi, nec summi duo.

Ps. 138.

Ps. 44. Ps. 46. S. Gregor. in 1. Reg. 1.

Illa vero quùm seria plurimùm sint & austera, ecce diludium nobis parat Eranistes, ex historiâ cuiusdam visionis quæ præfigi solet operi Moralium S. Gregorij. In cuius eleganti recitatione animum planè relaxat. Tagion, inquit, Episcopus Cæsaraugustanus cum Romam missus esset à Cyndefindo Rege Hispaniæ & à Synodo Toletanâ xxx. Episcoporum vt peteret libros Moralium S. Gregorij; quos Hispania amiserat; qui horum concedendorum mandatum acceperant, cum eos in maximâ librorum copiâ Bibliothecæ Romanæ minimè reperire

Gregor. in c. 18. Ezechiel.

potuiſſent: Epiſcopus ille rogauit vt ſibi liceret pernoctare precaturo in Eccleſiâ S. Petri, vt negotium illud Deo commendaret. Quum ibidem eſſet, vidit ſub mediam noctem multos viros honorabiles illuc ingredientes albis indutos, qui bini ad altare S. Petri incedebant: è quibus duo quum ad eum acceſſiſſent, vnus horum ei locum oſtendit in quo libri, quos petebat, poſiti erant: aitque. [Duo illi quos præcedentes, ſeque inuicem manu inſertâ vides complectentes, Beati Apoſtoli ſunt Petrus & Paulus. Reliqui verò quos poſt eos cernis ſtantes: ipſi ſunt ſucceſſores eorum, huius Apoſtolicæ Sedis Pontifices, & eodem ordine quo eos in Epiſcopatu ſunt ſecuti, etiam nunc eos ſequuntur. Et poſtea dixit ei ſe Beatum Gregorium eſſe.

Talem oportebat eſſe Eraniſtæ bis ludendo fabulam, quæ nobis non ſatis ludicra, imo plus nimio ludicra eſt; addo & ſanctiſſimis Apoſtolis iniqua: nam paulo poſt S. Auguſtinum in ordine multo ſuperiori conſtituit in cœlo, quam ſit Ordo in quo B. Petrum & Paulum antiſtare facit: quod parum pium bonis omnibus iure videatur. Sed qualiſcumque viſio nouis hiſce Prophetis, etſi non ad rem dum tamen ad mentem imo ad ſomnium ipſorum faciat, eſt diuina: vnde Eraniſta repente exclamat: MIRACVLVM. *Sed Propheta tui viderunt tibi falſa:*

Dixit quiſnam iſtorũ eſt? B. Pater Auguſtinus, Reſpondit illum altior à nobis continet locus, &c.

Eraniſt. p. 15

Threnor. 2.

assumptiones & eiectiones falsas.

III.

Tertium Eranistæ argumentum ex eo ducitur, quod in Bullis, (*de antiquis ne loquamur*, inquit, idque tutò) recentioribus, testantur summi Pontifices se auctoritatem suam à Ss. Petro & Paulo obtinere. Paulus III. in Bullâ conuocationis Synodi Tridentinæ. [Huius igitur ipsius Dei omnipotentis Patris & Filij & Spiritus sancti, ac beatorum eius Apostolorum Petri & Pauli auctoritate, quâ nos quoque in terris fungimur, freti atque subnixi &c.] Pius IV. in Bullâ non dissimili. [Si quis hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis *Dei, ac* beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.] In priori auctoritatis præcipientis, in posteriori auctoritatis vindicantis, eiusdem planè in Paulo ac in Petro verba sunt, inquit Eranistes.

Paul. tert. an.1542.

Pius IV. in Bull. simili an.1560.

Elenchvs. Quis vero nescit hîc vnam esse auctoritatem, nempe auctoritatem Dei, sed diuersa ratione participatam? Multiplex igitur hîc discrimen: primum inter Christum filium Dei qui auctoritatem illam à Deo Patre, sed vt Deus accepit: & Petrum & Paulum qui ea gratiâ, vt homines eam à Christo acceperunt, filio Dei participatur ex necessitate Originis ęternæ: Virtute quoque Missionis temporalis, sed vt Dei à Deo: à Petro verò & Paulo vt ab hominibus,

nibus, qui à Christo missi sunt dicente, *sicut me misit viuens Pater & ego mitto vos.* Et hæc missio *Ioan. 20. 8. Cyrill. ibid.*
tradux Auctoritatis facta est omnibus Apostolis Ioannis cap. xx. Altera vero Auctoritatis eiusdem diuinæ soli Petro vt Vicario suo summo, concessio facta est per hæc verba, *Pasce oues meas*: *Ioan. 21.* atque hæc est participatio diuinæ auctoritatis Petro vt supremo Ecclesiæ Pastoris peculiaris & singularis: quâ secundum discrimen inter Petrum & Paulum inducitur: Paulus enim vt Apostolus tantum: Petrus vero & vt Apostolus, & vt Apostolorum Princeps, ac vniuersalis summusque Ecclesiæ Pastor & Caput, auctoritatem Dei accepit & exercuit. Summus Pontifex Romanus Auctoritatem quoque diuinam accipit & exercet vt Christi Vicarius, vt Petro succedens quatenus Apostolorum Principi: Paulo verò succedit quatenus Apostolo tantum, qui cum vocatione & merito cæteros inter Apostolos eximius esset, ac Petro in vita actis, & mortis passione conjunctissimus; ei meritò & nomine suo adiungitur, vt cæteros Apostolos etiam repræsentans; quibus & summus Pontifex omnibus ratione ac iure singulari succedit. Vnde *Apostolicus Episcopus* dicitur *In Concil. Chalced. Act. 1.*
Paschasinus Episcopus & Legatus Romanæ Sedis, τοῦ μακαριωτάτου καὶ Ἀποστολικοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ῥωμαίων πόλεως κεφαλῆς ὑπάρχοντος πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν προστάξεις ἔχομεν. *Mandata habemus beatissimi* *Menaact. 1. Concil. CP.*

& Apostolici Episcopi Romanæ Ciuitatis, qui est caput omnium Ecclesiarum. Papa, Apostolicus absolutè dicitur in lib. Pontificali in Vitaliano, Papæ dignitas, Apostolatus, frequenter in Epistolis, ad Hormisdam, Iustiniani & aliorum, postea frequenter: primus autem de se loquens, vt existimo, Nicolaus dixit, Apostolatus noster. S. Bernardus ad Eugenium, Tu heres Apostolorum Potestate Petrus, &c. Longè quidem eminentiùs quam aliquando aliorum Episcoporum dicitur Apostolatus vt à Sidonio Apollinari epist. 4. & 7. lib. 6.

Quod autem exemplum vt putat antiquissimum à Nicol. sec. & Gregor. septimo accersit Eranistes: poterat antiquius, à Nicolao 1. qui in Epistolâ quadam ad Hincmarum Archiepiscopum Remensem; *Dei summi sanctorumque Apostolorum Principum Petri & Pauli, & nostrâ per eos auctoritate fraternitati vestræ iniungimus, &c.* Quod ex ante dictis nullo negotio intelligi potest.

Nicol. 1. to. 3. Concil. Gall. Ann. 855.

IV.

2 Quartum Antonij de Dominis & Eranistæ argumentū huiusmodi est. Sigilla quædam vetera Pontificiorum diplomatum memorat, in quibus Paulus non solùm Petro coniungitur, sed etiam aliquando dextram occupat, sicut alias dextram quoque Petrus, *vt inde colligatur,* inquit Eranistes, *eos vnum esse, eorumque æqualitatē & vnitatem perfectam, confessum determinatē minimè*

Eranist. p. 14

pati. Si nosset discrimen Eranistes, inter typum & ectypum, inter sigillum & numisma, plumbeum hoc argumentum non excudisset. Scio quid aliud respondeant Cardd. Baronius & Bellarminus; nam & hæretici contra quos egerunt, iam istud ad nauseam dudum obiecerant. Legantur otiosis; certè nec otij jactura erit. Picturarum istarum situs non me magis mouent quam situs ille in Carmine, quo Paulus ante Petrum ponitur à Gregorio Theologo. *Baron.* *Bellar. l. de Ro. Pont. c. 27.* *Carm. 5. Iamb.*

Ῥώμη δὲ Παῦλος καὶ Πέτρος νικηφόροι

Roma verò Paulus & Petrus victoriam retulerunt.

Sed Paulinus Episcopus aliunde me solatur. *Paulin. Natal. 3. S. Fel.*

Roma Petro Pauloque potens.

V.

Extremum huius articuli argumentum ex Ecclesiastici officij variis locis exquiritur; in quibus nunc Apostoli *nec in vita nec in morte separati*: *nunc Principes terræ*: *nunc ligandi soluendique licentiam accepisse dicuntur*: *tandem simul celebrantur*; sed quid hæc probant omnia? nisi Apostolatûs vt iam diximus consortium non verò Cathedræ & primatûs vnitatem; vbi verò quædam parilitatem inculcant, passionum certè & mortis, atque meritorum, non vero supremæ Dignitatis, vt iam ostendimus, statimque ex SS. Patribus quos ipse præripere gestis Eranista, sumus declaraturi. *Lib. super. & hoc cap.*

Conticere verò non possum de Hymni Ec-

clesiastici, quem idem malè occinit, argutâ parodiâ: *dicit*, inquit, *Ecclesia Petrum & Paulum esse æqualiter iudices mundi & Principes Romanos.* Quo carmine id probat?

Ianitor Cæli, Doctor orbis pariter,
Iudices mundi, vera mundi lumina.

Sic tamen, vt legis, interpungit: quo certè modo, *Pariter* nil aliud quam *simul*, non verò *æqualiter* significat: quo sensu dicitur Act. cap. 11. *Erant omnes discipuli pariter in eodem loco.* vel vnanimiter ὁμοθυμαδὸν.

Act.2.v.1.

Iam verò quàm pueriliter, concludit Petrum & Paulum æqualiter Romæ Principes vocari: ex his versibus.

O Felix Roma, quæ sanctorum Principum
Et purpurata pretioso sanguine:

Vxor Boetij.

Idcirco enim vt sensum hunc vitaret sacra vates, quod facilè ad metrum potuisset, noluit *tuorum Principum*, sed tantorum Principum, dicere: quod refertur ad titulum Apostolatûs qui & *Principatus* dicitur Psal. CXXXVIII. vt Apostoli omnes dicuntur etiam Principes Psal. XLIV. In quo nihil vetat, inter Principes vt quidam primarij, eximij & ἀρχικώτεροι sint, sed non sequitur eos eximios, absque vllâ subordinatione continuò pares esse.

Illud ergo *pariter*, id est simul, in quo neruum ponit Eranistes sententiæ suæ, refertur ad Societatem martyrij, & gloriæ, & ad verbum.

possident, quo tetrastichum hymni terminatur.

Ianitor Cœli, Doctor orbis pariter,
Iudices sacli, vera mundi lumina,
Per Crucem alter, alter ense triumphans,
Vita Senatum Laureati possident.

Æquati sunt enim illi Apostoli in Martyrij passione vt statim ex S. Maximo dicemus. Tertullianus anteà. *Bene quod Petrus Paulo in Martyrio adaequatur.* *Tert. de praescr. 24.*

CAPVT VI.

EXPENDVNTVR TESTImonia Patrum quibus M. Antonius de Dominis necnon Eranistes aequalitatem Pauli cum Petro in Cathedra & Primatu Ecclesiae Catholicae Apostolicae & Romanae suadere conati sunt.

DEnsa illa & conferta Sanctorum Patrum testimonia quibus per omnes Ecclesiæ ætates circumfluentibus singularem Petri Cathedram seu Primatum, innumeris aliis præ copiâ prætermissis, ostendimus: exiguam aut potiùs nullam ab iis opem Aduersariis sperandam relinquunt. In illâ tamen patrocinjorum quâ laborant inopiâ, perpauca in speciem non tam vltrò succurrunt, quam ab ijs auidâ quadam, quicquid obuium est, prensandi cupidine ra-

piuntur. A leuioribus, ne nos in æstu pugnæ te-
morentur, ducenda est prolusio.

I.

Mutuantur hoc primum ab S. Ambrosio te-
stimonium. *Petrum & Paulum esse scitis Doctores Gentium, auctores Martyrum, Principes Sacerdotum.*

Ex S. Ambros. ser. 1. de SS.

Elenchvs. Hæc omnia dici possunt non de SS. Petro & Paulo tantum, sed de Petro & de omnibus aliis Apostolis verissimè prædicari. Dictum igitur putemus de omnibus Apostolis, Petrus & omnes alij simul Apostoli, sunt Doctores Gentium, Auctores Martyrum, Principes Sacerdotum: quinam inde æqualitatem omnium Apostolorum cum Petro sunt illaturi? sunt verò multi, nempe hæretici: hoc enim iam fecerunt Lutherus, Caluinus, Brentius, Beza: sic etiam Antonius de Dominis; Eranistes verò multo moderatiùs, qui ex hoc loco solam Pauli cum Petro parilitatem concludit, sed tam impotenter, tam absurdè, quàm hæretici ex similibus locis cæterorum Apostolorum æqualitatem cum Petro inducunt. Ratio est, quia quamuis hoc cum Paulo commune habeat Petrus vt sit Doctor Gentium, Auctor Martyrum & Princeps Sacerdotum: non desinit habere hoc sibi vni peculiare propriumque, distinctum à Paulo, vt sit Primus Principum Sacerdotum, Caput Ecclesiæ vniuersæ, & Apostolorum om-

nium Princeps & Pastor, adeoque ipsius Pauli quod non habet Paulus: non enim Paulo Petrus, sed *Paulus erat Subditus Petro* vt ait S. Gregorius. *S. Greg. ho. 18. in Ezech.*

II.

Alter locus est quibusdam eiusdem S. Ambrosij, pro certo verò B. Maximi Taurinensis Episcopi. *Æquum erat vt vbi Gentilium Principes habitabant, illic Ecclesiarum Principes morerentur.* Comparat, inquit Eranistes, *principatum illorum Principatui Imperatorum, hac significans comparatione eos esse Capita Ecclesiæ Romanæ sicut Imperatores erant Vrbis & Imperij.* *S. Max. Hom. 5. de SS. P. & P.* *Eran pag. 17*

ELENCHVS. Nulla comparatio, nulla igitur illatio, aut si quæ comparatio: Vnus erat tunc temporis Romæ Imperator, Nero: Vnus igitur Pontifex supremus Ecclesiæ, Petrus. Ita Eusebius in Chronico; ita cæteri historici sacri vt libro superiori ostensum. Quod autem allusione quadam ad Principes Gentium, Principes Ecclesiarum vocet Maximus isto communi titulo æqualitatem omnem Potestatis & Dignitatis cuiusuis in vtroque ἐπίσης stantem non significat, sed Apostolatûs ratione tantùm, vt toties dictum est. Enimuerò Primatûs Potestatem, quam *Clauem Potentiæ* vocat, Petro peculiarem: vt clauem scientiæ sublimioris peculiarem Paulo, facit idem Maximus. Atque postea in quo pares æstimari debeant, subiungit. *Maximus ead. ho. 5.*

„ [Ergo Beati Petrus & Paulus eminent inter „ vniuersos Apostolos, & peculiari quâdam præ- „ rogatiuâ præcellunt. Verùm inter ipsos quis „ cui præponatur, incertum est. Puto enim „ æquales esse meritis, quia æquales sunt passio- „ ne: & simili eos fidei deuotione vixisse, quos si- „ mul videmus ad Martyrij gloriam peruenisse. „ Et postea: Cuius autem meriti sint beatissimi „ Petrus & Paulus, hinc possumus intelligere, „ quod cum Dominus Orientis regionem pro- " priâ illustrauerit passione, Occidentis plagam, " ne quid minus esset, vice sui Apostolorum san- " guine illuminare dignatus est.]

III.

Tertia; quâ nititur Aduersarius, auctoritas, nullius auctoritatis est; quum sit vt fatetur ipse- met Eranistes, Hilarij, Diaconi quidem Roma- ni, sed qui Luciferianum schisma fouit atque propagauit, hæresimque schismati adjecit: vt scribit S. Hieronymus, qui eum obiterationem baptismi *Deucalionem orbis* vocat: Periculosus auctor, à quo sibi timere debet Eranistes, ne in eorum sit numero qui ἀπὸ πίστεως ἐναυάγησαν, *nau- fragauerunt à fide*, vt ait S. Paulus. Quamquam hu- ius scriptoris auctoritas explicationem etiam facillimè pati potest. Confert enim Paulum Pe- tro solùm vt *vnanimem & Coapostolum*: deinde dicit habuisse *Primatum in prædicatione Gentium*, quod tamen limitat ad tempus quo Petrus dicitur

S. Hier. dial. Lucif.

Hilar. in c. 2 ep. ad Gal.

dicitur Antiochiæ habuisse *primatum in prædicatione circumcisionis*: nullam vero syllabam habet de Ecclesiæ Primatu, de quo quæstio est. Imo verò idem ipse in eodem commentario sic ait: *Petrus accepit primatum ad fundandam Ecclesiam*: Iterum: *Soli Petro gratia Primatus inter Apostolos concessa est.*

IV.

Aliam autem difficultatem parere videtur locus S. Cyrilli Hierosolymitani qui vtrumque simul Ecclesiæ Præfectum vocat: verba illius quæ apud Antonium de Dominis & Eranistam non extant: ἀγαθῶν ξυνωρὶς διορθοῦται τὸ πλάσμα, Πέτρος καὶ Παῦλος γενόμενοι οἱ τῆς Ἐκκλησίας προστάται ἐπιδημήσαντα τὸν νομιζόμενον θεὸν Σίμωνα, νεκρὸν εὐθὺς ἀπέδειξεν, *Bonorum par Petrus & Paulus, errorem corrigunt, Ecclesiæ Præfecti, & Simonem sese pro Deo ostentantem, morti statim tradunt.* Verum hæc præfectorum Ecclesiæ connumeratio, quæ cuilibet alteri Apostolo cum Petro conuenisset, nihil ad Pauli æqualitatem: à quo Petrum ratione potestatis continuò sic distinguit Cyrillus. Πέτρος ἦν ὁ τὰς κλεῖς τοῦ οὐρανοῦ περιφέρων. Παῦλος ἦν ὁ εἰς τρίτον οὐρανὸν ἁρπαγείς. *Petrus erat Claues cæli circumferens. Paulus erat in tertium cælum quondam raptus.* Propriæ sunt hæ notæ, proprij Characteres: nec Petrus in cœlum raptus erat: nec Paulus primarias & singulares cæterorumque clauibus dominantes habebat claues, solus ta-

Cyrill. hier. Cat.6. Mystag.

les habebat Petrus. Quâ ratione peculiari Petrum à cæteris discriminat S. Cyrillus Catech. XI. & XVII. vt antea fidem fecimus.

V.

Grauior paulò controuersia est, quoad Ecclesiam vt Romana est, à M. Antonio de Dominis ex antiquioribus Patrum excitata. Ex Cajo primùm & Dionysio Corinthio apud Eusebium. Ille sic habet in disputatione cum Paulo Cataphryge, (verba Græca, ideo pono, quia ex versionibus proletariis mirificas nobis ambages aduersarij struxerunt) ἐγὼ τὰ τρόπαια τῶν Ἀποστόλων τῶν ταύτην ἱδρυσαμένων τὴν Ἐκκλησίαν ἔχω δεῖξαι. *Ego possum tibi Apostolorum trophæa ostendere qui hanc Ecclesiam fulciuerunt.* Petri scilicet in Vaticano: Pauli in viâ Ostiensi. Hic autem in epistolâ ad Romanos. ταῦτα καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς αὐτῆς νουθεσίας, τὴν ἀπὸ Πέτρου καὶ Παύλου φυτείαν γενηθεῖσαν Ῥωμαίων τε καὶ Κορινθίων συνεκεράσατε. Καὶ γὰρ ἄμφω καὶ εἰς τὴν ὑμετέραν Κόρινθον φυτεύσαντες ἡμᾶς ὁμοίως ἐδίδαξαν. Hæc simpliciter ita reddi debent. *Hac & vos eadem consilio coniunxistis, Romanorum scilicet & Corinthiorum à Petro & Paulo factam plantationem. Ambo enim serentes etiam in nostrâ Corintho, nos similiter docuerunt.* Hi vero loci sic conuersi nihil ampliùs difficultatis exhibent: nihil enim aliud volunt quam Petrum & Paulum Romæ docuisse Euangelium, quod vltrò confitemur, Paulum verò Ecclesiæ totius Caput non pro-

bant : bene verò Coapostolum & adiutorem Petri, primi Ecclesiæ Romanæ fundatoris, supremi verò vniuersæ Ecclesiæ Pastoris.

Addo verò, quantum ad Vniuersalem Ecclesiam attinet, Paulum extensiuè vt Philosophi vocant, ob amplitudinem Prouinciarum & Nationum quas peragrauit & in quibus Ecclesias fundauit, Petrum superasse. Vnde Origeni dicitur ὁ μετὰ τὸν Ἰησοῦν τὰς ἐν Χριστῷ πήξας Ἐκκλησίας *qui post Christum Ecclesias fundarit*. interpres de suo: *præcipuus Ecclesiarum fundator.*

VI.

Verùm aliquid ampliùs S. IRENÆVS, inquit S. *Iren. lib.* 3. *c.* 1.
M. Antonius; is enim scribit *Petrum & Paulum Romæ Euangelizasse & fundasse Ecclesiam*: deinde *Idem lib.* 3. *c.* 3.
Gnosticis successionem Episcoporum primæ Ecclesiæ scilicet Romanæ sic opponit. [Maximæ & antiquissimæ & ab omnibus cognitæ à gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo fundatæ & constitutæ Ecclesiæ eam quam habet ab Apostolis traditionem, & annuntiatam hominibus fidem, per successionem Episcoporum peruenientem vsque ad nos indicantes confundimus eos, qui quoquo modo vel per sui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem & malam sententiam, præter quam oportet, colligunt (id est synaxes faciunt.) Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorem principalitatem, necesse est omnem

„ conuenire Ecclesiam hoc est eos, qui sunt vndi-
„ que, fideles: in qua semper ab his, qui sunt vn-
„ dique, conseruata est ea, quæ est ab Apostolis,
„ Traditio. FVNDANTES igitur & instruentes
„ beati Apostoli Ecclesiam, Lino Episcopatum
„ administrandæ Ecclesiæ tradiderunt, &c.

Duo ex hoc loco colligit M. Antonius. Primùm quidem Ecclesiam fuisse Romæ fundatam non solùm à Petro, sed etiam à Paulo.

Alterum est, non solùm Petrum, sed etiam Paulum fuisse & habitu & actu vt vocat, Episcopum Romæ.

Ad hæc respondere perquam facillimum est, si modo reuocemus in memoriam primò quidem omnes Apostolos, (præter illam fundamenti peculiarem Petro rationem de quâ lib. 1.) communi quadam inter se ratione esse fundamenta Ecclesiæ, quia per Euangelij prædicationem & ministerium quod primi obierunt, Ecclesiam funditùs ædificare cœperunt. Secundò Ecclesiam non vno die fundatam dici, sed toto illo decursu prædicationis Euangelicæ quam Apostoli suis quique locis primi peregerunt, ita vt Petrus Ecclesiæ Romanæ fundationem extremo vitæ die absoluerit, quo & sanguine suo eamdem imbuens veluti cæmentauit. Tertiò Petrum primum omnium Apostolorum sub Claudio Romam venisse, ibique fidei prędicationem & ministerium exorsum

Ephes. 2. Apocal. duodecim fundamenta. S. Hieron. in Iouin.

fuiſſe, antequam Paulus Romam accederet quod contigit ſolum ſub Neronis annum vt examuſſim probauit contra Parachroniſmos M. Antonij, Doctiſſimus Petauius. Quartò demum ſtatuendum eſt Paulum qui Petro Romæ diu collaborauit, cum eo Apoſtolatum exercuit, Gentiles & Iudæos conuerſos Petri Eccleſiæ aggregauit, & pro Chriſti fide mortem oppetens eodem quo Petrus anno ac die Martyrium fecit, Eccleſiæ fundandæ operam quoque inſignem cum Petro, ſed ſub Petro tamen nauaſſe, ita vt primas in omnibus Petrus ſemper retinuerit, quas nec alteri, quum iure diuino ſibi collatæ eſſent, cedere aut concedere poterat. Attamen quia Societas Ordinem aut Dignitatis & Iuriſdictionis Primatum non impedit, vt mox oſtendemus, Petro Paulus etiam fundator additur, vt ſecundus primo, non vt ęqualis.

Alterum quod à M. Antonio concludebatur, Paulum non minus Romę Epiſcopum fuiſſe, quia S. Irenęus dicit ambos *Epiſcopatum adminiſtrandæ Eccleſiæ Lino* tradidiſſe, pendet ex iis quæ ad proximam S. Epiphanij auctoritatem dicturi ſumus.

VII.

Hic eſt tandem Achilles Antonij de Dominis: Locus S. Epiphanij contra hęreſim Carpocraſianorum. ἐν Ῥώμῃ γεγόνασι πρῶτοι Πέτρος ϗ *S. Epiphan. in hær. 27.*

Παῦλος οἱ Ἀπόστολοι αὐτοὶ καὶ Ἐπίσκοποι, εἶτα Λῖνος, εἶτα Κλῆτος, εἶτα Κλήμης. *Romæ fuerunt primi Petrus & Paulus Apostoli ijdem & Episcopi: deinde Linus: postea Cletus: post hunc Clemens.*

Quamprimùm Liber Eranistæ in lucem erupit, occurri Illustrissimo Viro, R. in Ch. P. Archiepiscopo Corinthio, Parisiensi Coadiutori dignissimo, Doctrinę super ętatem Virtutumque dotibus meritis, ęui nostri Timotheo: hunc Epiphanij locum tractabat cum eruditis quorum assiduè coronâ cingitur; latissimum ille discrimen obseruabat inter Episcopos τῆς Ρώμης, quod non habet Epiphanius, & Ἐπισκόποις ἐν τῇ Ρώμῃ quod habet Epiphanius de Ss. Petro, Paulo narrans. primum quidem soli petro directisque eius successoribus: (vt reuerâ Anicetum Ρώμης Ἐπίσκοπον vocat:) alterum non soli petro, sed paulo etiam extraordinario & aduentitio veluti Romę Episcopo, & à petro propter Apostolatum pro tempore adiutori, conuenire. S. Leo ser. 1. de Ss. P. & P. *Beatus Coapostolus tuus petre, vas Electionis & specialis Magister Gentium tibi consecratus.* Neque enim dubium est S. paulum vt Apostolatûs munia circa fidei prędicationem, sic & Episcopatûs Apostolatui per impositionem manuum sibi adiuncti, officia plurima & ministeria pręstitisse: quum à Petro Linus, & Cletus, Episcopi ordinati, Episcopales etiam functiones obierint. Nec ambiguum

est, Petrum honorificentiori quodam modo Paulum, propter Apostolatûs dignitatem, sibi adiutorem optasse atque asciuisse, quàm Linum aut Cletum. Atque ideo apud Epiphanium nominatim à Petro Apostolo & Episcopo, vt Paulus Apostolus quoque & Episcopus assumptus duntaxat adjutor jungitur: non autem vt eiusdem sedis Episcopus proprius, vt vocamus nunc, titularis. Nunquam enim sanctissima illa Ecclesiæ μοναρχία, multóque minus ab ipsis primordijs violata est: nunquam labefactata Sponsi vnius singularitas: de quâ pauló post ex professo.

Euseb lib. 3. hist c. 16. & lib. 4. c. 1.

τὸ μοναρχεῖν.

Præterire tamen haud possum, quod in lectione sancti Epiphanij primâ fronte deprehendi: non videri verba illa, totumque contextum sequentem, vbi de illa successione Episcoporum agitur, esse sancti Epiphanij, sed alterius, vt ipsi assolet, fragmentum auctoris. Coniecturæ caussa hæc est: scriptor ille qui hunc Episcoporum Romanorum Catalogum recitat, ita loquitur. Ηλθε μὲν εἰς ἡμᾶς ἤδη πῶς Μαρκελλίνα τις ὑπ' αὐτῶν ἀπατηθεῖσα καὶ πολλοὺς ἐλυμήνατο ἐν χρόνοις Ανικήτου Επισκόπου Ρώμης τοῦ μετὰ τὴν διαδοχὴν Πίου καὶ τῶν ἀνωτέρω. *Ex Carpocrasianorum factione Marcellina quædam ad nos aliquando venit, quæ Aniceti Romæ Episcopi tempore plerosque labefactauit. Aniceti inquam illius qui Pio alijsque ante eum superioribus successit.* Atqui Epiphanius ab eà

Epiphan. in hær. 27. nu. 6

Marcellinâ & ab Aniceti tempore multis annorum centenariis distabat, non videntur igitur illius hæc verba, sed auctoris alterius: Eusebij putat esse Vir Doctus, sed hic etiam longissimè ab Aniceto. Vtcumque verò se hæc habeant, cùm nec Epiphanio improbentur, facilè, vt antea, expediri possunt. Tandem verò, vt apud omnes in confesso sit S. Epiphanium Petro Paulum adiungere non vt supremum Pontificem, sed vt Coapostolum, S. Epiphanius idem omnino de S. Iacobo ait in hæres. XLI. Cerdo, inquit, Hygini Papæ temporibus fuit, τὸν ἔνατον κλῆρον ἄγοντος ἀπὸ τῆς τῶν περὶ Ἰάκωβον καὶ Πέτρον καὶ Παῦλον Ἀποστόλων διαδοχῆς. *Qui in Apostolorum Iacobi, & Petri Paulique successione nonum locum tenet.* Atqui nemo inde nisi absurdissimè induxerit Iacobum fuisse Romæ Episcopum: ergo nec Paulum.

Quæ ex Petro Damiano & S. Catharinâ Senensi subijcit Eranistes, ad Auctorum recentiorum examen pertinent sub libri finem reponendum.

CAPVT VII.

S. PAVLVM SEORSIM A S. Petro memoratum, nunquam Apoſtolorum Principem, Eccleſiæ Caput, Vniuerſalis Eccleſiæ Paſtorem ſupremum, nunquam Romæ primum Epiſcopum, vt Petrum, ab Orthodoxis vetuſtiſque præſertim ſcriptoribus appellari.

NOn ſolùm proprij Apoſtolatûs, ſed etiam ſummæ dignitatis Pontificiæ radiis, Paulum Petro conjunctum aliquando coruſcare non abnuimus: quemadmodum ſidera quæ perenni ambitu Sol percurrit, ipſius colluſtratione plurimam luminis ac virtutis acceſſionem ſupremâ ſui parte percipiunt.

Quandocumque verò Paulus per ſe, ſoluſque memoratur, neſcio vbi Gentium apud Orthodoxos priſcoſque ſcriptores, Apoſtolorum omnium Princeps, Vniuerſæ Eccleſię Caput, ſupremus ouium Chriſti Paſtor, Romanę demùm Eccleſię primus Epiſcopus vſquam vnquam ſit nuncupatus.

I.

Petrus, etiam ſolus, *Apoſtolorum Principis* titulo exornatur. Frequentiſſima omnium Eccleſiæ teſtimonia libro ſuperiori comprobarunt: quibus addi poſſunt Hippolytus, Origenes Eu-

Hippolyt. de consumm. Origen. 17. in Luc. Euseb. 2. hist. 14. Basil. in ascet. de pecc. Paulin. nat. 4. Chrysol. ho. 44. Cassian 3. de Incarn. S. Leo ser. 2. de Apost. S. Greg. l. 4. ep. 3.

sebius & Basilius iterùm: Ephræmius in Panopliâ, Andreas in Apocalypsim, Maximus dial. de Incarnatione, Philippus Presbyter in Concil. Ephesino, S. Paulinus, Cassianus, Chrysologus, aliíque innumeri à quibus, eo quod aliorum labore collecti iam fuerant, consultò abstinuimus: qui certè omnes S. Gregorio concinunt: SANCTO & OMNIVM APOSTOLORVM PRINCIPI APOSTOLO PETRO.

Paulus vero, solus vbi celebratur, cui Ss. Patrum Apostolorum omnium Princeps dictus sit, nec Antonius de Dominis, nec Eranistes ostendit. M. Antonius quidem Chrysostomum citat, sed falsò.

Paulus verò vbi communibus cum Petro encomiis excipitur, aliquando in huius tituli partem venit, non eo sensu, vt supremus Apostolorum, sed vt inter eos eximius vnà cum Petro celebratur: S. CHRYSOSTOMVS Παῦλος καὶ Πέτρος οἱ στῦλοι τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων, οἱ περιβόητοι ἐν οὐρανῷ, τὸ τεῖχος τῆς οἰκουμένης, τὸ κοινὸν φυλακτήριον πάσης γῆς καὶ θαλάττης. *Paulus & Petrus columnæ Ecclesiæ, Coryphæi Apostolorum, in cælo percelebres, Orbis terræ mœnia, commune terræ marisque propugnaculum.* Latini crebrò Pontifices ipsi Nicolaus I. Ioannes VIII. qui tamen se B. Petri Vicarium, nunquam vero Pauli nominat. Ad Lambertum Comitem scribens: *Sedem Apostolicam quam Deus omnipotens supra Petram sui nominis*

S. Chrysost.

Nicol. ep. 7. Io. ep. 45. 75. Ioan. act. ep. 73. to. 3 Concil.

fundare dignatus est, non solùm Reges & Principes terræ, verùm etiam Imperatores Augusti & totius Orbis Domini suis apicibus, vtpote Caput omnium Ecclesiarum Dei, honorauerunt, dignisque præconiis eius Pontifices, VICARIOS SCILICET B. PETRI *Apostolorum Principis laudauerunt.* Paulus verò nunquam ita solus Apostolorum Princeps appellatur: sed fortè vt Iacobus Petro additus dicitur propter Petrum ἡ πρεσβυτάτη καὶ κορυφαία τῶν θεολόγων ἀκρότης. summitas antiquissima & suprema Theologorum, id est Apostolorum vt exponit S. Maximus in cap. 3. Dionys. de diuin. nominibus.

II.

PETRVS etiam solus, *Caput Apostolorum*, *Caput Ecclesiæ* vocatur. S. CHRYSOSTOMVS non semel ἔκκριτος τῶν Ἀποστόλων, κορυφὴ τοῦ χοροῦ. *Princeps Apostolorum, vertexque cœtus.* S. AVGVSTINVS. *Petrus Caput Ecclesiæ & vertex. Primus Apostolorum,* sed quis hac de re Catholicus addubitat?

S Chrys. ho. 87. in Ioan. & 69. Pop. Ant.
Et S. Cyrill. l. 12. in Io.
S. Aug. ser. 124. de tēp. & 1. in Iulian c. 2.

Paulus vero solus vbi *Apostolorum vel Ecclesiæ Caput* dicatur, doceat Eranistes.

Immò vero, vbi Paulus & Petrus simul Capita vel caput Ecclesiæ vocentur, prorsus ignoro: nisi apud Eraniſten: nec vllus enim Orthodoxus, nec Hæreticus, nec ipse M. Antonius de Dominis cuius succentor est & ὑποφήτης, id ausus est comminisci

III.

SVPREMVS Ecclesiæ ouiumque Christi om-

S. Leo. ser. 3. anniuers. nium Pastor & Rector, Petrus, etiam solus, appellatur. Locupletissima toto libro superiore testimonia consulenda sunt.

Paulus verò solus supremus Ecclesiæ vel Ouilis Christi Pastor, nemini dictus Orthodoxo.

S. Leo Ho. de SS. Apost. Petrus verò simul cum Petro, *veri Pastores* Ecclesiæ dicti S. Leoni.

IV.

Primus Ecclesiæ Romanæ Episcopus, Petrus, etiam solus appellatus. Scriptorum locos libro priori retulimus: quibus Bedam hîc iamiam subijcimus.

Paulus per se solusque, nunquā Romæ Episcopus vocatur. Petrus autem & Paulus simul ab *Epiphan. in hær. 27.* Epiphanio vel alio apud eum scriptore οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπίσκοποι *Episcopi apud Romam.* Quo sensu iam declarauimus, ita vt Paulus tantùm ordine, & officio adiutoris; Petrus verò propriè ac *Beda in cap. 15. Actor.* titulo esset Episcopus. Vnde Beda de Petro simul & Paulo verba faciens. [Scimus, inquit, « Petrum & Paulum Apostolos anno post resurrectionem Domini tricesimo octauo, id est vltimo Neronis anno passos fuisse Martyrium, & » B. Petrum Romæ viginti quinque annis Episcopalem sedisse Cathedram.] Hæc mens, hic sermo Ecclesiæ totius, à quo tempore primùm *Optat. lib. 2. in Parmen.* fundata est. Vnde Optatus Mileuitanus. [In Vrbe Roma Petro Cathedra Episcopalis colla-

ta est, in ea sedit Apostolorum omnium Caput "
Petrus, inde & Cephas appellatus est: in qua "
vna Cathedra vnitas ab omnibus seruaretur: ne "
cæteri Apostoli singulas sibi quisque defende- "
rent.] "

V.

Nihil mirum igitur si omnia quæ ad petrum vt ad omnium principem Apostolorum: vt ad Ecclesię totius caput: vt ad supremum Christianorum pastorem, vt ad Romanæ demum Ecclesiæ proprium Episcopum spectant: paulo, pręsertim soli, nunquam tribuantur. Quemadmodum paulo nunquam tribuitur, PRIMATVS APOSTOLORVM, sicut tribuitur petro vt sit καθηγέτης, ἀρχηγός, ἐπιστάτης, Κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων vt libro superiori demonstrauimus. S. Augustino tam sæpe, tamque magnifice, vt hîc, *Apostolus Petrus in quo Primatus Apostolorum tam excellenti gratiâ praeminet.* Nec dicitur pauli Cathedra, vt CATHEDRA PETRI SINGVLARIS à S. Cypriano, & ab Augustino. Nec paulus dicitur *Petra super quam Christus Ecclesiam fundauit*: sicut petrus à tot tantisque patribus ita designatur. Nec paulus absolutè κλειδοῦχος, sicut petrus, etiam solus. Nec tandem sicut Petri, sic dicitur *pauli pontificium singulare*, vt S. Bernardo lib. sec. de consideratione.

S. Aug. l. 2. cont. Don. de bapt. 1.

S. Aug. ser 15 de SS.

Vide testim lib. 1. adde Theodor. Studit. ep. ad Paschal.

CAPVT VIII.

PAVLI SINGVLARES QVÆDAM prærogatiuæ, Apostolis aliis minimè communes: quædam cum Petro: Primatus Ecclesiæ & Cathedra singularis Petri solius.

PRima Pauli prærogatiua, quâ cæteris excellit vel distat ab Apostolis est, *Vocationis genus & modus.* Vocatio siquidem in eo quod immediatè à Deo, similis est Vocationi omnium Apostolorum: adeòque ipsius Petri ad Apostolatum vocationi, quâ in re confertur etiam cum æqualitate à sancto Ambrosio libro de Spiritu Sancto. Sed genus, modusve Vocationis miraculo conjunctus, Act. cap. IX. planè singularis est in Paulo: quia simul ad fidem & ad Apostolatum vocatus: quia per miraculum: quia Solus & extra ordinem: quia à Christo suscitato, triumphante, de cœlo vocante, sternente, exterius, interiusque illustrante. Illa enim fuit vera Pauli, etiam ad Apostolatum vocatio: posterior tantùm consentanea Act. XIII.

S. Ambros. lib. 2. de spir. c. vlt.

2. Cor. 12. ALTERA, Raptus: quem ideò inter dotes *S. Basil. lib. 2 in Eunom.* Characteristicas Pauli numerat sanctus Basilius ὁ ἐκ τῆς φοβερᾶς ὀπτασίας εἰς τὴν ἐπίγνωσιν ἀναχθεὶς *qui ex terrifico visu ad notitiam euectus est.* Imò & Gen-

tiles illum ex eo agnoſcebant, Auctor Philo- *Lucian. in*
patridos qui vulgo Lucianus, ſed antiquior eſt, *Philip.*
ita Chriſtianum loquentem inducit, Γαλιλαῖος, ἀναφαλαντίας, ἐπίρρινος, ἐς τρίτον οὐρανὸν ἀεροβατήσας καὶ τὰ κάλλιστα ἐκμεμαθηκὼς δι' ὕδατος ἡμᾶς ἀνεκαίνισεν. *Galilæus, recaluaſter, Aquilo naſo, qui tertium ad vſque cælum ſubuectus eſt & pulcherrima inde didicit, per aquam nos innouauit.*

Tertia, Doctrinæ ſublimitas, amplitudo: *Chryſoſt. ho.*
διδάσκαλος οἰκουμένης. *Orbis Magiſter* à S. Chryſo- *17. in Gen.*
ſtomo: ab eodem ita vocatur & Petrus, ſed aliâ *idem.*
ratione. Alij etiam Apoſtoli, ſed aliâ quoque, ob jus docendi & Miſſionem vniuerſalem. Sed Paulus ob Doctrinæ præ cæteris eminentiam & vaſtitatem. In Petro non minùs fidei, imo & *Baſil. 2. in*
ὑπεροχὴ πίστεως & Petra fidei Chryſoſtomo dici- *Eunom.*
tur: ſed Paulus Doctrinæ celſioris, amplioris: *Chryſoſt. ho.*
quoad arcana præſertim illa verba quæ non li- *9. de pœn.*
cet homini loqui ſer. Cor. XII. S. Auguſt. XII. de Gen. ad lit. & S. Thom. Lect. I. in illud Cap.

Quarta, labor & moleſtia: *Plus ego*, inquit, *2. Cor. 11*
in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis ſupra modum, in mortibus frequenter. Quo referendus etiam eſt immenſus ille tot regionum decurſus, ac innumerarum, quas in tot peregrinationibus conuerterat, non ſolum familiarum, ſed & animarum penè ſingularum cura, *Chryſ. ho. de*
de quâ mirificè perorat S. Ioannes Chryſoſto- *profectu*
mus. *Euang.*

Qvinta Paulus per excellentiam Apostolus vocatur. Ne ob Primatum putes. S. Augustinus Lib. III. ad Bonifacium *Apostolus cum dicitur si non exprimatur quis Apostolus, non intelligitur nisi Paulus, quia pluribus Epistolis est notior, & plus omnibus illis laborauit.*

Verùm hasce peculiares S. Paulo prærogatiuas eidem præconi Chrysostomo tam luculenter excultas, Lectori commendare sufficit, qui eas vel Græcè, vel Latine à veteri interprete Aniano factas non pœnitendâ operâ perleget: consideremus quas habet cum Petro communes.

II.

Mittimvs igitur quas Paulo non solùm cum Petro, sed & cum omnibus aliis Apostolis communes quisque perspicit: illas egregiè complectitur ex ipsis Apostoli verbis S. Augustinus libro de Gestis contra Pelagium. [Hoc est quod quærimus, nempe isto munere Apostolatûs omnes illas gratias contineri (quæ recésentur à Paulo, I. ad Cor.) Non enim decebat aut oportebat Apostolum non habere, prophetiam, aut non esse doctorem, aut non clarescere virtutibus, donationibusque sanitatum, aut adiutoria non præbere, aut Ecclesias non gubernare, aut linguarum generibus non excellere. Omnia hæc vnum nomen Apostolatûs amplectitur. Communes istæ sunt: hæ vero ad

S. Aug. lib. de Gest. Syn. Palæst. cap. 11

ad Petrum & Paulum tantum restrictæ

PRIMA. Mutatio nominis. Simonis in Petrum: Sauli in Paulum. S. CHRYSOSTOMVS, scribit ideo mutatum huic nomen, vt similior Petro redderetur. ἵν᾽ ὅπερ ἔσχεν ἐξαίρετον ὁ Κορυφαῖος τῶν μαθητῶν, τοῦτο καὶ αὐτὸν κτήσηται, καὶ πλείονος οἰκειώσεως ὑπόθεσιν λάβῃ, *vt haberet eamdem quam Coryphæus Apostolorum prærogatiuam, maiorisque similitudinis argumentum acciperet.* *S. Chrys. ho. in ep. ad Ro.*

ALTERA. Apostolatus tam in Occidente quàm in Oriente. De Oriente, Act. XIII. & Gal. sec. de Occidente S. CYRILLVS. ὅτι δὲ καὶ ὁ θεσπέσιος Πέτρος, καὶ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ πάνσοφος Παῦλος τὰ τῆς ἑσπέρας καταλαβόντες μέρη κατηγγέλκασι τὸν Ἰησοῦν, ἐνδοιάσειεν ἂν οὐδείς. [Quod autem & diuinus Petrus & ipsemet sapientissimus Paulus, Occidentalibus partibus occupatis Iesum annuntiarint, nemo ambigat.] *S. Cyrill. l. 2. in Es. or. 1.*

TERTIA. Prædicatio Euangelij Romæ, habita, eaque operosa atque diuturna: cuius in partem licet venerit Ioannes Apostolus, quia tamen breuiori tempore, idcirco duobus Apostolis Petro primum, fidei illic annuntiatæ, dein Paulo laus ascripta, societas laudata: præter innumeros supra Chrysostomus copiosè & eleganter in epist. ad Rom. Lactantius antea; *Petrus & Paulus Romæ prædicauerunt: & ea prædicatio in memoriam scripta permansit.* *S. Chrys. ho. 32. Lactant. 4. inst. c. 21.*

QVARTA. Martyrij Societas. Tertullianus su- *Tertull. Scorp. c.*

pra iterum Scorpiace. *Orientem fidem Romæ primus Nero cruentauit. Tunc Petrus ab altero cingitur, cum cruci adstringitur. Tunc Paulus ciuitatis Romanæ consequitur natiuitatem, cum illic Martyrij renascitur generositate.*

III.

Hæc tamen Petro Pauloque communia, PRIMATVM tamen ac Episcopatum Vrbis Orbisque communem non faciunt. Vnde hæc omnia ex veterum etiam tractatorum dictis recolligens NICOLAVS IV. soli Petro sedem reseruat. Illustris est locus Decretal. [Petrus & Paulus illi sunt per quos Euangelium Romę resplenduit Isti sunt eius Patres verique Pastores. Isti sunt „ qui vnâ die pro merito, vno loco pro gloriâ, „ sub vno persecutore pro parili virtute compas„ si, vrbem ipsam glorioso cruore Martyrij Chri„ sto Domino consecrarunt. Isti sunt qui illam in „ hanc gloriam prouexerunt, vt sit Gens sancta, „ populus electus, ciuitas Sacerdotalis & regia, „ PER SACRAM B. PETRI SEDEM Caput totius „ orbis effecta.]

De Elect. & Elect. potest. c. 17. ex S. Leon. & al.

CAPVT IX.

ARGVMENTVM M. ANTONII de Dominis & Eranistæ ab Vnitate sedium Patriarchalium ex S. Gregorio petitum euertitur.

QVo sancti Gregorij loco versutè abutitur Antonius de Dominis, ad Patriarchales Sedes cum Romana exæquandas, eodem vti sibi licere putauit Eranistes ad S. Pauli cum Petro iniquam prorsus æqualitatem asserendam. *Anton. de Dom. 3. de rep. Eccl. c. 10.*

I.

Hoc illius argumentum: hæc verba: [Duo Capita & duo Episcopi possunt esse vnum Caput & vnus idemque Episcopus: quùm S. Gregorius asserat tres Sedes Patriarchales, Romanam, Alexandrinam, & Antiochenam efficere vnam & eamdem S. Petri sedem verba eius sunt. Cum ergo vnius atque vna sit sedes, cui ex auctoritate diuinâ tres nunc Episcopi præsident: quicquid ego de vobis boni audio, hoc mihi imputo. Si quid boni de me creditis, hoc vestris meritis imputate: quia in illo vnum sumus qui ait: vt omnes sint sicut & tu Pater in me, & ego in te ibidem. Cum multi sint Apostoli, pro ipso tamen principatu sola Aposto- *Eran pag. 30. & 31.* *Gregor. li. 6. epist. 37. ad Eulogium Alexandr.*

„ rum principis sedes auctoritate conualuit, quæ
„ in tribus locis vnius est.]

ELENCHVS. Hoc à te, Eranista, & ab omnibus Catholicis, si sentire ita vellent, Schismatici omnes magno mercentur, vt ex loco Gregorij perperam intellecto, deteriùs æqualitatem Pastorum ex vnitate Sedium concludas. Ecquid autem tibi concludendum? Petrum & Paulum æqualis potestatis ac dignitatis fuisse; id enim disertis verbis habes pag. 33. illo Art. v. Vnde probas? ex loco Gregorij. Quid Gregorius? tres Patriarchas esse vnũ: Quomodo vnum? Charitate hoc certum. Verba Christi assumit, ex Ioannis cap. xiv. Ex vnitate verò Charitatis, vt & fidei, Religionis quid speras? Vnitatem potestatis? æqualitatem Iurisdictionis? ergo æqualitas potestatis erit inter omnes Ecclesias, omnes Episcopos, omnes fideles: inter hos enim omnes, debet esse vnitas fidei, religionis & Charitatis.

At Vnitas est potestatis, inquit, in illis sedibus: nempe potestatis eiusdem, quam habuit Petrus & quem reliquit trinæ illi Sedi Patriarchali. Itane verò? Esto vnitas potestatis; vna sit potestas Dei in Petro, in Paulo; Petri in Episcopo Romano, Alexandrino, Antiocheno, nunquid eodem modo participatur? num subordinationem vtriusque erga Romanum excludit? hæreticis, hoc vt respondeant, sua

dogmata relinque. Sed tu Catholicus Eranista, licet Catholicè non scribas. Aut patere hoc argumentum: huius vim loci, huius impetum auctoritatis aduersum te retorqueri.

Primò, si ex vnitate illa morali & spirituali trium sedium Patriarchalium, sequeretur æqualitas inter Episcopos, quid hoc ad Petrum & Paulum tam remotos? spectaret id maximè ad earum Episcopos, qui tunc sedebant quando Gregorius hæc scribebat: nimirum ad Gregorium Romanum, Eulogium Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum: atqui hæc æqualitas Schismatica est: Si enim tres Episcopi non fuerunt æquales: nunquam enim iure suo cessit vel cedere se posse credidit Gregorius Episcopus Romanus, quo duos alios sibi subiectos diuinâ lege nouerat: ergo & quæcumque altera consequentia de paritate alterius Episcopi, Romani etiam cum Romano, vt Pauli cum Petro, pariter Schismatica est. *Ad quem scribit. Greg. lib. 6. ep. 31.*

SECVNDO. Vnitas sedium Patriarchalium, est tantùm vnitas relationis siue rationis non verò rei: quomodo apud Porphyrium *Omnes homines vnus homo*: imò analogica tantum est vt Philosophi vocant, ab Vnitate Auctoris deriuata, vt iam diximus: ac proinde quemadmodum ex eo quod plures filij vnum Patrem habeant: multæ ciuitates vnum Legislatorem; variæ arbores, vnum satorem, non sequitur *Porphyr. c. de specie.*

aut eas, aut earum possessores æquales esse: ita neque ab Vnitate fundatoris, omnimoda in cæteris Ecclesiarum illarum æqualitas, vel Episcoporum concludi potest. Non video igitur vnde *perfectam æqualitatem Petri & Pauli* inde Eranistes, nisi præposterè possit argutari.

Eran pag. 33

TERTIO. Vnitas illa Sedium trium Patriarchalium petitur ab Vnitate Auctoris seu fundatoris earumdem Ecclesiarum, Romanæ, Alexandrinæ, Antiochenæ, vt ex contextu allato clarum est. Atqui S. Gregorius docet ibidem Solum Petrum, non vero cum Petro Paulum, fuisse illarum Auctorem & fundatorem: ait enim. *Itaque cùm multi sint Apostoli, pro ipso tamen Principatu, sola Apostolorum Principis sedes in auctoritate conualuit: quæ in tribus locis vnius est*: Ergo illa Vnitas sedium solius Petri quidem potestatem supremam, non verò Pauli cum eo *perfectam æqualitatem* probat: quod sinistrè concludit Eranistes: à quo alienissimus est S. Gregorius qui *Paulum Petro minorem & Petro subditum* dixit.

S. Greg. ho. 18. in Ezechiel.

II.

Dic igitur clarè, dic audacter quid sentias, Eranista. Aut vis tres illas sedes æquales esse: atque ita nihil mihi tecum Schismatico: aut inæquales fateris Romanæ sedi duas: atque ita ad æqualitatem, quam in Petro Pauloque vis probare, nihil conferunt.

Tametsi verò nonnunquam illæ sedes con-

ferri videantur inter se Patriarchales: Romanæ tamen sua iura, sua πρεσβεῖα, sua πρωτεῖα, sua προνόμια supremæ toto orbe Pontificiæ potestatis, vltra Patriarchalem Occidentis dignitatem, illabefacta seruantur: vt toties ac toties viri docti ad Canoné Nicænum vi. Constantinopolitanum & Chalcedonensem docuerunt. Quocirca tres olim, quinque postea Patriarchas Caput vel Capita Ecclesię absolutè dici nolunt: quamuis enim admissa inter eos erga Romanum subordinatione, Catholico animo Theodorus studitâ apud Baronium dixerit Ecclesiam esse πενταχέφαλον *quinticipitem*: id tamen suspectum Orthodoxis qui eamdem in Balsamone Antiocheno Schismatis signifero, locutionem damnant. Hic enim Ecclesiam πενταχόρυφον cum scripsisset sic exponit: Postea quinque illa capita Vnum Caput efficere, cuius sunt veluti quinque sensuum organa. τοὺς ἁγιωτάτους Πατριάρχας πέντε, μίαν οἴδαμεν κεφαλὴν τοῦ σώματος πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ. *Sanctissimos quinque Patriarchas nouimus esse* VNVM CAPVT *corporis omnium Ecclesiarum Dei.* Caue Schismaticum hunc fucum & virus. Quid autem Eranistes? Duo Capita VNVM CAPVT efficere. Solo numero ab altero dissentit, non errore.

Baron. an. 819. 35.

Balsam. opusc. de v. Patriarchis in iure Orientali.

III.

Præclara quidem effata Ss. Cypriani, Augustini, Symmachi, sed errori suo nunquam pa-

Cyprian. de vnit. Eccl.

Apud Bellarmin. l. 2. de Ro. pont. 26.

trocinatura recitat Eranistes. Ille, inquit sic decernit, *Episcopatus vnus est, cuius à singulis in Solidum pars tenetur.* Malum omen Eranistæ, quod hoc loco hæretici aduersus Ecclesiæ Monarchiam primùm abusi sunt, adeo vestigiis ipsorum totus insistit. Vnus Episcopatus, teste Cypriano inquiunt, ergo pares Apostoli omnes, pares Episcopi Eranista vero, *Vnus Episcopatus*, ergo Petrus & Paulus pares, imo vnus Episcopus. Hæreticis quomodo Catholici respondent. *Vnus Episcopatus* quomodo Ecclesia vna est, quomodo vna arbor ex multis partibus heterogeneis & inæqualibus constans, ramis, trunco, radice vt ibidem habet S. Cyprianus. Sic Ecclesiæ prima & suprema pars radicis & Capitis in cæteras partes influentis instar est Ecclesiæ Romanæ sedes: cæteræ partes inæquales, dissimilares, à singulis Episcopis in solidum tenentur cum relatione & ordine dependentiæ à Romana vt à Capite influente tam in vniuersas quam in singulas Ecclesias: quæ in se spectatæ, in solidum à singulis Episcopis qui inæquales etiam sunt, tenentur. Quid respondebunt verò Catholici ad Eranistam? Idem planè: ac proinde nihil de æqualitate siue Ecclesiarum, siue Episcoporum vel Pontificum duorum simul in eadem sede illi concedent: & in Vno illo Episcopatu Vniuersali non duplex aut ex parallelis personis compositum, sed vnicum & singulare Caput asserent.

S. Cyprian. ibid.

Addit

Addit Eraniſtes : ex S. Auguſtino, *Omnes Epiſcopi vnus Paſtor, omnes oues Chriſti ſunt vna Ouis,* Ergò à ſimili duo Paſtores Petrus & Paulus vnus Paſtor. Quale, ô Theologi, argumentum Merus paralogiſmus eſt: Quo enim ſenſu vnum eſſe vult Caput, Petrum & Paulum ? ratione ſcilicet poteſtatis non ſolum æqualis, ſed vnius omnino qui probat ? ab vnitate quæ inter oues Chriſtianas, inter omnes quoque earum Paſtores reperiri debet : hæc autem vnitas Ouium & Paſtorum omnium, qualis eſt ? Non eſt vnitas poteſtatis : quæ in ouibus nulla eſt : in Paſtoribus verò diuerſa & impar : Vnitas igitur illa eſt fidei, Charitatis, communionis myſteriorum, quæ conteſſeratio dicitur à Tertulliano. Atqui talem concedimus in Petro & Paulo, non verò vnitatem poteſtatis, quantum ad Primatûs ſeu Cathedræ ius attinet. Deſultorium igitur argumentum eſt, ſuoque motu ſponte corruit & frangitur. Præterea verò ex eo, tam verſatile eſt, vt concludi poſſet hodiernâ etiam die, cum ſit vnitas ouium & Paſtorum Eccleſiæ, duos debere vel poſſe Pontifices eſſe, parem vnamque ſortientes in Eccleſiâ poteſtatem: quod tamen vehementer eluctatur paulo poſt Eraniſtes.

S. Aug. lib. de Paſt. c. 13.

Similis imbecillitas ratiunculæ huius: [Qui plantat & qui rigat vnum ſunt : idem igi-

Eran. p. 33. 1. Cor. 3.

« tur Petrus & Paulus fuerunt qui Ecclesiam « Romanam æquè fundarunt.] Quomodo verò qui plantat hoc est qui Catechumenum facit; & qui rigat, hoc est qui baptizat, vt exponit Sanctus Augustinus, vnum sunt? fide, Religione, Charitate, non potestate: Aliàs Lectorem, Diaconumque Presbytero, Presbyterum Episcopo sæpiùs æquaueris. Adde quod κατὰ πόδας Paulus eo loci non comparat inuicem eum qui plantat & eum qui rigat, in potestate: sed potius in defectu potestatis in quo æquales sunt penes Deum absque auxilio cuius, [Neque qui plantat, » neque qui rigat, (id est neque doctrinam » præbens, neque eam excolens) est aliquid, » sed qui incrementum dat Deus.] Præclarè S. Chrysostomus ad eum locum, τὸ μὴ ἐπαίρεσθαι κατ' ἀλλήλων ἓν εἶναι αὐτοὺς φησὶ, πρὸς τὸ μηδὲν δύνασθαι ἄνευ τοῦ αὐξαίνοντος θεοῦ. *Vt ne quis contra alterum insolescat, vnum ait eos vtrumque esse vt pateat vtrumque nihil posse absque Deo qui dat incrementum.*

S. Aug. l. 3. cont. lit. Petil.

Ibid.

S. Chrys. ho. 8. in 1. Cor.

CAPVT X.

RATIO DVCTA EX CONSORTIO *imperij Remi & Romuli aliorumque Impp. exemplis, exploditur.*

IGnarus & anxius vbi pedem figat, aut quo demùm confugiat, Eranista, innumeras Olympiadas reuoluit, & vetera Palilia vel Parilia, quibus auspicia Romæ facta sunt, coram Christianis celebrat. [Mira, inquit similitudo inter fundationem Vrbis Romæ & Ecclesiæ Romanæ fundationem: quia Vrbs Roma fundata est à Geminis Remo & Romulo: & à duobus Regibus qui ex æquo Regnum possidebant.] *Eran. pag. 33*

Siccine verò Eranista, *glûbis magnanimos Remi nepotes*? Sic vrbis æternæ totum orbem amplexæ imperio, ab ipsis natalibus illudis? Nescis rei Romanæ antiquissimum scriptorem soli Romulo, non autem Remo fundatę Vrbis gloriam tribuere? Varronem lege. Alij verò soli Remo eamdem tribuunt: alij simul eos conditores vocant, sed malis auibus. Imperium verò vnum & cōmune, nemo vnquam mortalium. *Regnum*, inquis, *ex æquo possidebant*. Quin addis, & vt Regnum ex æquo possideri posse testatum facerent, vnus alterum interfecit? De nominis *Varro rei rust. l. 3. c. 1.*

Dionys. halicar. l. antiq.

Ibidem. συγχωρήσαντα ἡγεμονίαν.

S. Cyprian. l. de Idolor. Vanit.

S. Hieron.

impositione primùm iurgati sunt : ἑκατέρου τὸ πλέον ἔχειν ἀφανῶς διανοουμένου. *Vtroque potiorem se esse clam affectante* : postea ad augurium prouocarunt, eo vsque prorupit dissidium vt pugnam inierint, in quâ cæsus Remus : aliter etiam narrari scribit Dionysius: Remum quidem Romulo principatu cessisse : muros autem cum transilijsset, obtruncatum. Habitum pro certo id, *fraterno primi maduerunt sanguine muri*. Quid igitur per vtriusque fratris imperium obtrudere conaris?

At profanorum voce respondere tædet; loquatur S. CYPRIANVS libro quod Idola dij non sint, [Quando vnquam Regni Societas aut cum fide cœpit aut sine cruore desiit ? Sic Thebanorum germanitas rupta, & permanens rogis dissidentibus etiam in morte discordia: & Romanos geminos vnum non capit regnum, quos vnum vteri cœpit hospitium.

Vis S. *Hieronymum* adijciam? *Roma vt condita est, duos fratres simul habere Reges non potuit, & parricidio dedicatur.*

I nunc Eranista & nobis cunabula vrbis Romæ, vnumque Remi & Romuli imperium quod in rerum naturâ nunquam fuit, somnioque tantum tuo effloruit, in exemplum propone. Dicam equidem liberè, tam parum aptum est quam exemplum Abelis & Caini.

II.

Sed, inquis, [Romanum imperium permansit Monarchicum, etiam apud plures Imperatores: quia erant consortes imperij, id est idem jus supremum possidentes, nec vt ab inuicem pendentes, sed tanquam subjecta duo eamdem auctoritatem obtinentia, siue seorsim essent, siue simul. Vnde altero diem extremum obeunte, imperium non vacabat, omnisque potestas suprema in superstite superstes erat: cui liberum, alterum Collegæ sui successorem eligere, vel singulariter imperare.] Hæc Eranistes. *Eran. pag. 57.*

Politicam nouâ Theologiâ dignissimam miraris Lector; nec Historiæ dissimili peritiâ adornatam. Percontor itaque, quo primum tempore Romanum imperium duos Imperatores vidit ac tulit? Primus Antoninus Philosophus Lucium Verum *nouo beneuolentiæ genere in partem imperij asciuit.* Rectè inquies, hoc contendit Eranista. Sed caueat sibi deinceps. *Aurel. Victor. in Caesarib.*

Lucius Verus ab M. Antonino ascitus quomodo cum eo imperauit? vt Proconsul, vel vt Legatus cum Proconsule. Iulius Capitolinus in eius vitâ *fratrem sibi participem in imperio designauit, Cæsarem atque Augustum dixit: atque ex eo cœperunt Remp. regere. Tuncque primùm Romanum Imperium duos Augustos habere cœpit*, feliciter hactenus ad votum Eranistæ. At idem Historicus rem declarat in vitâ L. Veri. [Marcus in *Iul. Capitol. edit. Salmas. p. 25.*

„ eum omnia contulit, participatu etiam Imperatoriæ potestatis indulto: sibique consortem „ fecit, quum illi soli Senatus detulisset imperium. Dato igitur imperio & indultâ tribunitiâ „ potestate, Proconsulatûs etiam honore delato: „ Lucius Marco vicem reddens, si susciperet, obsecutus vt Legatus Proconsuli, vel Præses Imperatori.] Id est quoties Marcum Lucius susciperet, eique in negotiis concurreret, semper obsecutus est. Quale verò est Imperium obsequentis? idque vt Legatus Proconsuli vt Præses imperatori obsequitur. Vnde & L. Verus in Syriam profectus insignia ac ornamenta Proconsulis suscepit. Imperator igitur erat nomine ac Honoris specie tenus, sed reuera potestate secundus Antonino. Quapropter toto imperij cursu nihil præter vitam voluptuariam egit; quâ & ante M. Antoninum, à quo imperii insignia tantùm acceperat, exutus est, & ictu sanguinis extinctus.

III.

De cæteris imperatoribus, qui socium participemque Dignitatis sibi adlegerunt, non aliud iudicium ferendum est; vt de Gordiano primo qui Gordianum filium: de Vibio qui Volusianum F. de Valeriano qui Gallienum F. Augustos fecere. Summam enim rerum, Principemque potestatem ac ditionem sibi retinuerunt: Alij diuersis locis, ac proinde diuerso

velut imperio regnarunt, quod instituere tandem coactus est Constantinus: iuxta cuius mandatum, [Ad tres, inquit historicus, Orbis Romani dominatio redacta est: Hi singuli has partes regendas habuerunt: Constantinus iunior cuncta trans Alpes: Constantius à freto Propontidis Asiam atque Orientem: Constans Illyricum, Italiamque & Africam, Dalmatiam, Thraciam, Macedoniamque & Achaïam. Interim ob Italiæ Africæque ius dissentire statim Constantinus & Constans cœperunt. Constantinus latrocinij specie dum incautus fœdéque temulentus in aliena irruit, obtruncatus est, &c.] Quod ad hæc Eranistes? Pares Aquilas reperiet, sed longo tractu dissidentes illam deinceps in Occidente, hanc in Oriente volitantem. Atque ita nullum est imperij eiusdem consortium, quale sibi delicatè fingit.

Aurel. Vict. in Constant.

CAPVT XI.

ERANISTÆ PERNITIOSVM DOGMA DE MVLTIPLICITATE SEV NVMERO CAPITVM IN EADEM MONARCHIA.

PEriculosam de Monarchiâ disceptationem inuitus attingo: ac primùm omnem inuidiæ suspicionem ab humano Lectore, maximo-

perè deprecor, quam Eraniſtes ipſe ſibi temerè conflauit.

Eran. art. 8. Verba illius ſimpliciſſimè reddita: [Certum eſt MVLTIPLICITATEM CAPITVM non repugnare Monarchiæ: niſi cum ita poteſtatem ſupremam participant, vt nullum eam plenè poſſideat: quemadmodum cernitur in ſtatu Ariſtocratico & in Oligarchico, in quibus auctoritas ſuprema nonniſi in cœtu Capitum exiſtens ita diuiſa eſt, vt in nullo particulari integra reperiatur. Sed quando plenitudo poteſtatis ita eſt in pluribus, vt actus ſupremæ auctoritatis exercere poſſint tam ſeparatim quàm OMNES SIMVL: Iſta pluralitas non eſt contraria Vnitati ſtatûs Monarchici, quia non prohibet quin vnumquodque Capitum ſit Princeps abſolutus & quin auctoritas ſuprema non permaneat in pluribus ſubiectis, non ſecùs ac ſi vnum eſſet.

I.

ELENCHVS: Doctrinam hanc nemo de Monarchia benè ſentiens non ſolùm abſque faſtidio, ſed abſque ſtomacho & indignatione ferre poſſit. Contemplemur primùm verba, deinde res ipſas. Quis audita MVLTIPLICITATE CAPITVM, non ſtatim Monarchiæ perniciem ac interitum animo concipiat? Monarchia eſt Vnitas Capitis, ἑνάδος; ergo multiplicitatem Capitum auerſatur ac reſpuit. Sufficit vel

vel nuda Verborum notio ſeu terminorum prima ſignificatio, vt Dialectici nuncupant, ad iſtuc[illegible]nenti protinus inculcandum etiam obtuſiſſimæ, dummodo ſanæ hominemque ſapienti διοίκησις ἑνὸς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, *Vnius viri boni adminiſtratio eſt*, inquit poſt Philoſophos Dio Sophiſta μοναρχία μονοκρατορεία, μοναρχῶ *Solus Regno.* De vocabulo ſatis. *Plato Polit.* *Dio orat. de Regno* *Suid. verbo* μοναρχ.

Si rem autem ipſam attendamus: duos ſimul imperare pariter abſurdum, ac gemino Sole mundum, duplici animâ corpus, diuersâ mente animam agi ac moueri. Nolo communem locum exornare. Dicam ſummatim & conciſè. Hoc non patitur natura MAIESTATIS. Nullus vertex niſi vnicus, nihil ſummum eſt, præterquam ſingulare. Nec idem faſtigium aut apex duorum eſſe poteſt. Plures quidem in firmamento ſtellæ, populi inſtar: Planetis ſuus cuique Orbis, in aſtra dominantibus.

Mitto ſexcenta incommoda ex regnantium aut ſubditorum Amore, odio, liuore, tædio, inconſtantiâ, vario denique cupiditatum æſtu aduerſus alterutrum aut vtrumque pullulatura. Sileo funeſtos caſus, cataſtrophas, theatra denique, cruore adoptantium aut aſcitorum Principum exundantia. Hæc ad Cothurnum, vel ad declamatorum ſubſellia. Quamquam nec in ſacris monimentis exempla deſideres; lugubria prætereo. In ſerenis autem & fauſtis, Ioſephi

primo exemplum occurrit, cui, licet potestatem administrationis penè immensam Pharao cum insignibus concesserit: parilitatem tamen excepit, *Vno*, inquit, *Regni Solio te pracedam*. Philo Hebræus τὰ δευτερεῖα φέρεται βασιλέως, οὔτε ἰδιώτης οὔτε βασιλεὺς, ἀλλ' ἀμφοῖν μεθόριος, ἰδιώτου μὲν ἀνῃρείτλων, ἐλάττων δ' εἰς ἀρχὴν αὐτεξουσίου βασιλέως. *Secundas post Regem sortitur, nec priuatus, nec etiam Rex, situs in amborum confinio, priuato potior, Rege verò, qui sui iuris est, inferior.* Nec id mirum dictu: supremæ siquidem potestatis est, vt sibi parem efficere nec debeat nec possit. Legatur Aristoteles III. de rep. quâ ratione μόναρχοι συνάρχους habeant necne.

Genes. 41.

Philo Heb. lib. de Ios.

Aristot. lib. 3 Politic.

II.

Displicet etiam mihi vehementer in Eranistæ Politicâ, quod ait, *Actum supremæ potestatis posse, quam bene ab vno, tam ab omnibus simul exerceri.* Enimuero iam neque numero seu Multitudini Capitum, sic enim vocat, modum vllum statuit, eademque ratiocinatione sexcentis Capitibus æquè ac duobus Monarchiam perfectam exercendam tradit: vnde & concludit, *Ista pluralitas non est contraria Vnitati statûs Monarchici.* Quod affectionis genus omnem planè Monarchiæ formam abolere perspicitur; meramque illius in locum πολυκοιρανίην, id est anarchiam intrudere. Vbi Gentium id vel inter duos vnquam constitit an apud Spartanos, vbi duo Re-

ges, hinc ex Proclis, inde ex Euristæi familia erant? Sed nouimus quid fuerit Laconicum Regnum, Ephoris ac Senatui obnoxium, summæ vacuum potestatis. Dic ergo, Eranista, dic quibus in terris? Incredibile verò est si optima esset, vt eam impensè iactas, imperij forma; eam nullibi terrarum ab orbe condito, à mortalibus qui cæteras rei publicæ formas experiri voluerunt, prætermitti non potuisse: nisi quod non solum iniquissima, sed etiam impossibilis moribus hominum foret. Quis enim aliàs diuinam in re tam opportunâ, defuturam esse prouidentiam credat? ἐκ Διὸς βασιλεῖς. Ab Ioue sunt enim Reges: aut Apostolicis potiùs verbis, omnis potestas à Deo ordinata. Æmil. Prob. in Agesilao.

Quo igitur pacto, neque hominum inuentis ac institutis, neque diuino vnquam consilio nutuque, duo simul eidem populo regnoque minimè scisso, pari Maiestatis & potentiæ momento, diù feliciterque Principes imperarunt? Memini quidē Dauidē gratias egisse Deo post vnctum consecratumque Salomonem, quod hunc regnantem aspiceret: Ita est, sed ad breuissimum tempus: sed moribundus, regendique iam impotens: sed regno se exuens, & potestate velut abdicans: [Et adorauit Rex in lectulo Lib. 3. Reg. c. 1.
suo: insuper & hæc locutus est: Benedictus Do- "
minus Israël, qui dedit hodie sedentem in solio "
meo, videntibus oculis meis.] Quod aliter si "

cui videbitur, Salomonis regnum dumtaxat ab excessu Patris numerari forsan aduertet: vtrumuis sanciatur, duo simul reipsâ non imperarunt.

III.

Quare nec præter expectationem est, illa regni ab Adoniâ affectati suspicio, simultas, vltio. Nunquam æquior: nunquam facilior geminandi sceptri ac diadematis occasio: Adonias frater, natu maior, hinc Sacerdotum, illinc militiæ Principis fauore fultus: Matris quo-
Reg. l. 3. c. 2. que indulgentiâ subleuatus. Verum & matre conjugij facultatem eum puellâ Regiâ Sunamide, flagitante, nihil cunctatur Salomon: *Postula ei & Regnum.* Exitum rei luctuosissimum non commemoro. Regnum adeo non capit duos. Theodoritus, eumque secutus Proco-
Theodorit. pius hanc Salomonis, socium etiam in fratre
in 2. Reg. q. 7 auersantis, seueritatem vocant τὴν βασιλεῦσι ἁρμόττουσαν τελειότητα. *Perfectionem Regibus conuenientem.* Non moror factum Roboami, Abiam aliis fratrum etiam maioribus præferentis, vt ne pluribus, sed vni Monarchiam Iudâ, fœdissimè nuper ab Israële diuulsam relinqueret. Adeo Regnum plures abnuit.

IV.

Vt Gentium verò annales: atque obuia in iis exempla decerpere animus esset, Volumina deessent. Philosophorum quoque Ciui-

lium, Sophistarum ac solertiorum historicorum excipiendis locis, locus non sufficeret. Pondere non autem numero certandum est.

Atque vt à doctissimi Eranistæ exemplo Romuleo non discedam, nec ab Augustino quo familiarissimè vtitur, rerum non solum sacrarum sed & τῶν ἔξω peritissimo: hoc vnum ex Principe Doctore, lib. v. de Ciuitate Dei. *S. Aug. l. 15. de Ciuit. c. 5.*
[Primus terrenæ Ciuitatis Conditor fratricida, vnde mirandum non est quod tantò post in ea ciuitate condenda quæ fuerat huius terrenæ ciuitatis Caput futura, & tam multis Gentibus regnatura, huic primo exemplo, & vt Græci appellant, ἀρχετύπῳ, quædam sui generis imago respondit: nam & illud sicut ipsum facinus quidam postea commemorauit illorum fater- *Lucan. 1. Pharsal.* no primi maduerunt sanguine muri, sic enim condita est Roma, quando occisum Remum à fratre Romulo Romana testatur historia, nisi quod isti terrenæ ciuitati ambo ciues erant, & ambo gloriam de Romanæ Reip. institutione quærebant. Sed ambo eam tantam, quantam SI VNVS ESSET, habere non poterant. Qui enim volebat gloriando dominari, minus vtique dominaretur, si eius potestas VIVO CONSORTE minueretur. Vt ergo totam dominationem haberet vnus, ablatus est socius: & scelere creuit in peius, quod INNOCENTIA MINVS esset in melius.

Dominus, & vnus Rex ſecundùm fidem Eccle- "
ſiæ & ſecundùm ſcripturas. SIC IMPERIVM "
ROMANVM REMANEBAT MONARCHICVM, "
CVM ESSET PENES PLVRES IMPERATORES.

ELENCHVS. O doctrinæ prodigium! ô ſolertiſſimam argumentationem! ſiccine ἀεροβατῶ ϗ περιφρονῶ τὸν ἥλιον; Valete mortalia, nihil vobis, nihil ſibi ſapit amplius Eraniſtes. Iam enim quid abeſt, quin tres in Eccleſia Pontifices, Tres in Imperio Cæſares velit, ad imitationem SS. Trinitatis, quæ ideam Eccleſiæ & Imperij perfectiſſimam complectitur? Vnicum verbulum totam hanc Eraniſtæ cerebroſam comparationem euertit: τὸ ὁμοούσιον: quod qui- *S. Athan.*
dem ſi ſemel inter tres Apoſtolos ac inter tres *l. de Incarn.*
Cæſares reperturus eſt, negotium confectum *Verb.*
erit.

Vnde enim colligitur Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum vnam habere Monarchiam? ex Vna potentiâ præclarè. Vnde vnam habere potentiam? ex vnâ voluntate: vnde voluntatem vnam? ex vnâ intelligentiâ. Vnde vnam intelligentiam? ex vnâ ESSENTIA ſimpliciſſimâ, quę, vt egregie Theologi dicunt, tres illas perſonas ſibi cum Potentiâ ac reliquis attributis idemtificat; in iis tota ſingulis, totaque in omnibus ſubſiſtit, efficitque περιχώρησιν illam, circuminſeſſionem ſtupendam, vt eſſentia in perſonis vna, perſonæ in eſſentiâ ſint vnum, perſonæ in

sese mutuo vnam eamdemque naturam absque partitione participent.

Atqui tales proculdubio tres personas in humanâ vsquam reperiet naturâ oculatissimus Eranistes: Credo equidem, quia longè aliud sapit quàm S. Athanasius, longè aliud quam Gregorius cognomento Theologus. Ille ab humanis diuina secernens sic disserit; *Cur Pater non solùm in seipso, sed etiam in filio est & agit, idemque in Spiritu Sancto consistit, ita vt per Verbum operetur & agat?* Quia, inquit, ex S. Ioanne Apostolo, vna est FORMA DEITATIS. S. Ioannes dixit τὸ εἶδος θεοῦ; S. vero Paulus μορφὴν θεοῦ: Ostendat nobis Eranistes in tribus hominibus vnam eamdemque formam, essentiam, naturam simplicissimam: tum demum & mentem & voluntatem & potentiam & Monarchiam eamdem ostendet.

S. Athanas. orat. 4. in Arian.
Ioan. 3.
Phil. 2.

II.

Greg. Naz. orat. 38.

Gregorius vero Theologus omnem controuersiam dilucidiorem reddit ac dirimit, τί δαὶ καὶ παρ' Ἕλλησι φαίην ἂν μία θεότης; καὶ παρ' ἡμῖν ἀνθρωπότης μία, τὸ γένος ἅπαν ἀλλ' ὅμως θεοὶ πολλοὶ καὶ οὐχ εἷς· οἷς δὴ καὶ ἄνθρωποι (Λύσις) ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἡ κοινότης τὸ ἓν ἔχει μόνον ἐπινοίᾳ θεωρητόν· τὰ δὲ καθ' ἕκαστον πλεῖστον ἀλλήλων, καὶ τῷ χρόνῳ καὶ τοῖς πάθεσι καὶ τῇ δυνάμει μεμερισμένα. ἡμεῖς τε γὰρ οὐ σύνθετοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀντίθετοι καὶ ἀλλήλοις καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, οὐδὲ ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας οἱ αὐτοὶ καθαρῶς μένοντες, μὴ ὅτι τὸν ἅπαντα βίον, ἀλλὰ καὶ σώμασι καὶ

ψυχαῖς

ψυχαῖς ἀεὶ ῥέοντες τε ϗ μεταπίπτοντες. [Quid autem, "
dixerint fortasse, nonne apud Ethnicos quo- "
que Deitas vna est? atque apud nos genus vni- "
uersum, humanitas vna? Et tamen plures dij "
sunt non vnus, sicut & multi sunt homines. "
SOLVTIO. At in istis exemplis, communitas "
vnitatem habet solâ cogitatione considerabi- "
lem (in scholis vocant vnitatem rationis) sin- "
gularia verò & tempore & affectionibus & PO- "
TENTIA diuisa sunt. Nos enim non solum com- "
positi sumus, sed etiam OPPOSITI: nec solum "
aliis, sed etiam nobis ipsis, vt qui ne vnius "
quidem diei spatio, nedum toto vitæ curricu- "
lo, planè ijdem maneamus: verùm & corpo- "
ribus & animis, perpetuò diffluamus & immu- "
temur.] "

III.

Præterea vero, quid si respondeamus tres personas idcirco perfectam Monarchiam possidere ac exercere, quia omnipotentia Diuina atque dominatio propriè res extra Deum positas respicit, atque per extrinsecam Dei operationem exercetur: Deus autem, inquiunt Theologi, non vt trinus, sed vt vnus ad extra operatur, dominatur, & cognoscitur. Ac sicut vna natura, per vnam potentiam, ita per vnam simplicissimam actionem omnia efficit. Manus Patris, manus est filij, inquit S. Hilarius 7. de Trin. Sic vt nullius personæ propria sit ope-

ratio: quæ operationis identitas inter tres personas creatas nec reperiri nec cogitari potest, ergo nec vnitas supremæ potestatis ad eumdem modum exercendæ. Vnde Gregorius meus ibidem, τὰ ἐκ θεοῦ πρὸς ἓν τὴν ἀναφορὰν ἔχει κἂν τρία πιστεύηται· ὐδὲ βουλήσει τέμνεται, οὐδὲ δυνάμει μερίζεται· ὐδὲ [illegible] ὅσα τοῖς μεριστοῖς ὑπάρχει, κἂν ταῦτα λαβεῖν
" ἐστι. Id est. [ea quæ ex Deo fiunt ad vnum rela-
" tionem habent, etsi tria credantur. Neque vo-
" luntate, neque potentia scinduntur: neque
" quicquam eorum, quæ in diuiduis rebus insunt,
" in iis reperire est.]

Greg. Naz. ibid. or. 37.

IV.

Vlterius dico, in hoc esse discrimen inter Monarchicam dominationem diuinam & creatam: quod illa non sit singularis, hæc nonnisi singularis esse possit. Quid hoc, inquies, dominatio seu Potentia Dei non est singularis? Ita est, quia nec eo sensu quo dico, Deus singularis aut vnicus est, ex eo quod plures personas complectatur. Ita Theologi ad primæ partis Quæstionem XXXI. S. Hilarius lib. sept. [Nec duos Deos, Dei ex Deo veritas perficit: nec singularem Deum Dei patitur natiuitas, nec in solitarium Deum deficit: cum vnus & vnus in significatione non solus sit. Diuinitas itaque & diuina potentia, Monarchia hoc singulare habet quod non sit hoc sensu singularis. Sed CATHEDRA PETRI SINGVLARIS est, inquit S. Cyprianus.

S. Hilar. l. 7 de Trin.

S. Cyprian. de vnit. Eccles.

V.

Denique non benè à diuino, ad humanum imperium argumentari posse Eranistem: nec placere Deo illam cum increatâ trium personarum Monarchiâ, humanæ cuiusuis triplicatæ Monarchiæ comparationem, docet nos Historia memorabilis apud Zonaram. Narrat ille Constantini Pogonati proceres quosdam iactasse per aulam, Tribus Cæsaribus parendum esse, ὥσπερ εἰς Τριάδα πιστεύομεν. *Quemadmodum & in* TRINITATEM *credimus.* Sed Regnum consortis impatiens hoc non tulit, effecitque vt ille duobus aliis nasum præcidi juberet. Rex vnicus esto εἷς κοίρανος, εἷς βασιλεύς. Sed ad Ecclesiastica reuocemus Eranistam. *Zonar. in to. 3.*

CAPVT XIII.

VNVS DEVS, VNVS EPISCOPVS: vox Ecclesiæ contra Eranistam.

IN eadem Ecclesiâ, in eadem Sede geminus Episcopus, modò vnius potestatis, in libro Eranistæ vtramque paginam facit. Contrariam verò Ecclesiæ vocem hactenus circumsonantem audio. VNVS DEVS, VNVS EPISCOPVS.

I.

S. IGNATIVS. Μία ἐστι σὰρξ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ καὶ ἓν *S. Ignat. ad Philadelph.*

αὐτοῦ τὸ αἷμα τὸ ὑπὲρ ἡμῶν ἐκχυθέν, εἷς καὶ ἄρτος τοῖς πᾶσιν ἐθρύφθη, καὶ ἓν ποτήριον τοῖς ὅλοις διενεμήθη. ἓν θυσιαστήριον πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ· καὶ εἷς Ἐπίσκοπος ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καὶ τοῖς Διακόνοις τοῖς συνδούλοις μου. [Vna est caro Domini nostri Iesu Christi : vnus ipsius sanguis pro nobis effusus. Vnus etiam panis omnibus fractus, & vnus calix omnibus distributus. Vnum altare toti Ecclesiæ, & VNVS EPISCOPVS cum Presbyterorum collegio, & Diaconis conseruis meis.]

THEODORITVS scribit Constantium Imperatorem aliquando Matronarum Romanarum precibus emollitum, Liberium Pontificem Romam remisisse, vt Pontificatu simul cum Felice intruso fungeretur. Ἐπικαμφθεὶς Κωνστάντιος προσέταξε μὲν τὸν πάντα ἄριστον ἐκεῖνον ἐπανελθεῖν. κοινῇ δὲ ἀμφοτέρους τὴν Ἐκκλησίαν ἰθύνειν. Cum lectæ forent illæ litteræ in Hippodromo seu Circo, plebs clamat æquam esse Imperatoris sententiam. Nam bifariam diuisos esse spectatores, quibus nomem impositum erat ex colorum diuersitate: propterea alterum Episcopum illis, alterum his præesse debere. Itaque cum hoc modo Imperatoris literas irrisissent, κοινὴν ἀφῆκαν φωνήν, Εἷς Θεός, εἷς Χριστός, εἷς Ἐπίσκοπος. μετὰ ταύτας τοῦ φιλοχρίστου δήμου τὰς εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ κοσμουμένας βοὰς ἐπανῆκε Λιβέριος ὁ θεσπέσιος· ὁ δὲ Φῆλιξ ὑποχωρήσας ἑτέραν ᾤκησε πόλιν. [Communem vocem emiserunt VNVS DEVS, VNVS CHRISTVS, VNVS

EPISCOPVS. Quibus vocibus pietate & iustitiâ "
plenis à pia plebe emissis, Liberius in vrbem re- "
uersus est: Felix clam recedens in alteram ciui- "
tatem se recepit. "

II.

CONCILIVM NICÆNVM ideo constituit, vt qui ex Catharorum seu Nouatianorũ errore resipisceret Episcopus, apud eos ante consecratus, ad Catholicum rediens honorem Presbyteri reciperet, vel si Episcopo videretur, nomen etiam Episcopi retineret: sin minus, Chorepiscopi vel Presbyteri tantùm, ἵνα μὴ ἐν τῇ πόλει δύο Ἐπίσκοποι ὦσιν. *Ne vnâ in ciuitate duo sint Episcopi.* *Concil. Nic. can.* 8.

Allusit ad hunc Canonem S. AVGVSTINVS in Actis de Eradij successoris sui designatione. [Nolo de Eradio fieri quod de me factum est. Adhuc in corpore posito beatæ memoriæ Patre & Episcopo meo sene Valerio Episcopus ordinatus sum, ET SEDI CVM ILLO, quod Concilio Nicæno prohibitum fuisse nesciebam, nec ipse sciebat. Quod ergo reprehensum est in me, nolo reprehendi in filio meo, &c.] Idem in ser. XXXVI. Edition. Sirmondi. *Non vult populus duos Episcopos.* *S. August. ep.* 110.

Quæro, cur ad Petri Paulique exemplum, si tale fuit, S. Augustinus geminum eiusdem Sedis Episcopum esse noluerit?

III.

Quamquam & diuersa causa est Adiutoris *Sozomen. l.7.c.3.* & alterius Episcopi συνθρόνου, vt Sozomenus vocat, ad eamdem dignitatem ac titulum adiuncti. Quod nec Antiochiæ quidem nisi periculoso schismate, diuersisque regionibus vrbis, inter Melitium & Paulinum constare potuit, idque ex pacto συγχωρεῖν μετὰ τῶν ὅρκων θατέρου τελευτήσαντος τὸν ἕτερον μόνον τὴν ἐπισκοπὴν ἔχειν. [Concedendo cum iureiurando, altero decedente, alterum solum Episcopatu potiturum, nec alium in demortui locum sublegendum. Quàm parum feliciter hoc cesserint, notissimum est.

Non ignoro Episcopos Catholicos ore sancti Augustini Donatistis obtulisse Episcopatûs consortium. Sed id *de Cathedrâ descendere* charitatis & necessitatis causâ vocat sanctus Augustinus. Act. 1.

S. August. collat. cum Donat. act. 1 & serm. 36. Serm. & 37. Photius Bibl. c. 254.

Plura hac de re aliàs. Petrus Linum & Cletum adiutores habuit: Paulum ante alios: vt antea ostendimus. Ioannes Euangelista Ephesi dicitur, τῆς μητροπόλεως ἀντιλαμβάνεσθαι αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ἑπτὰ συμπαρόντων Ἐπισκόπων, Ephesiorum Metropolim suscipere per se cum septem Episcopis apud Photium in Actis Timothæi. Sed hæc de Coadiutoribus. Sufficit hanc esse Ecclesiæ mentem, hanc vocem, aduersus Eranistæ geminum Episcopum titularem, reclamantem, VNVS DEVS, VNVS EPISCOPVS.

CAPVT XIV.

COMMENTITIA EX PAVLI *cum* Petro *æqualitate commoda, paucis refutantur.*

IN officioso prorsus officio certat erga Pontificiam sedem Eranistes, qui dum primi illius Pastoris Petri dignitati addito consorte detrahit, ingentia atque perhonorifica sententiæ suæ erga eamdem sedem commoda atque emolumenta magnificè extollit, sed hæc vafrè.

I.

Primum, inquit, ad dignitatem & Auctoritatis amplitudinem spectat, vt summus Pontifex ideo Vniuersarum Orbis partium supremus Pastor habeatur, quia Petro Iudæorum Apostolo, & Paulo Gentium Doctori succedit. *Eran. art. 6.*

ELENCHVS. Non ignorat summus Pontifex se Paulo succedere vt reliquis itidem Apostolis succedit: nec non Petro vt Iudæorum Apostolo, iam enim nullus superest Iudæorum, nullus Gentium Apostolus. Verum & aliquid præterea maius sibi pro suo iure vendicat, vt nimirum vni Petro tanquam Vniuersali totius Ecclesiæ Capiti supremoque Pastori succedat: per quam successionem, vices Christi (qui duos condit in

semetipso, vt ait Apostolus Eph. 2.) sibi tribuentem, omnium omnino fidelium & vniuersæ Ecclesiæ summum Pontificatum & Primatum adeptus est. Non enim à Paulo, sed à Petro solo Ecclesiæ Principatus cœpit exordium, vt libro superiori tot testimoniis clarum fecimus. Addimus in præsenti, Ecclesiæ Græcæ professionem in Concilio Lugdunensi Generali sub Gregorio x. Ἡ ἱερὰ καὶ ἁγία τῆς Ῥώμης Ἐκκλησία ἄκρον καὶ τέλειον πρωτεῖον καὶ ἀρχὴν ἐπὶ πᾶσαν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν κατέχει. ὃ ἐν αὐτῇ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἐν τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ τῷ τῶν Ἀποστόλων ἄρχοντι ἤ τῇ κορυφῇ, οὗ ὁ τῆς Ῥώμης ἀρχιερεὺς ἐστι διάδοχος, μετὰ πλήρους ἐξουσίας παραδέξασθαι ἀληθῶς καὶ ταπεινῶς ἀναγνωρίζει.

In Concil. Lugdun. general.

« [Ipsa quoque sancta Romana Ecclesia summum & absolutum Primatum & Principatum super omnem Ecclesiam Catholicam obtinet, quem se ab ipso Domino in B. PETRO Apostolorum Principe & Vertice, cuius Romanus Pontifex est successor, cum Potestatis plenitudine recepisse, veraciter & humiliter recognoscit.] Quid igitur à Paulo emendicare, quod à Petro imò à Christo in Petro totum habetur, necesse est?

II.

Eran. ibid. pag. 39.

Secundum commodum, inquit Eranistes est Petri & Pauli per istam æqualitatem, circa legalium ceremoniarum obseruationem conciliatio, & ratio facillima reprehensionis Paulinæ, ob paritatem scilicet cum Petro.

ELENCHVS.

Elenchvs. Controuersiam illam contraria veraque sententiâ, multò faciliùs componi superiùs ostendimus Capite quarto huius libri: quin potiùs Eranistæ concordiâ summam non solum Apostolorum inter se, sed etiam cum veritate discordiam excitari: adeo vt non illi melius id succedat quàm Porphyrio qui Paulum, vel Iuliano qui Petrum inde conuitijs Ethnicorum obnoxium facit apud S. Cyrillum qui hoc reijcit in huius inscitiam, τὴν ὑπὲρ χειστῶ τὴν οἰκονομίαν ignorantis. Sed antea factum satis.

S. Hieron. in epist. ad Galat. c. 2.
S. Cyrill. l. 9. in Iulian.

III.

Tertium Eranistæ commodum: facilè, inquit, occurremus hoc modo, importunæ hæreticorum quæstioni, quâ Petrum Romam adiuisse negant: dicemus enim sufficere quod Paulus adiuerit.

Elenchvs. Risum tenebis lector? vt facile, inquit Eranistes, soluatur quæstio de Petri ad Romam aduentu, dicemus sufficere quod Paulus (qui cum Petro idem homo scilicet erat) Romam accesserit, Romę prędicarit. Atqui non de solo Petri ad Vrbem Romam accessu, sed de morte quoque controuersia cum hæreticis intercedit: cuius tamen Caluinus nobis Victoriam vltro concedit propter innumera veterum testimonia: Igitur, quo cęteris faciat satis, dicet Eranistes sufficere vt Paulus pro Pe-

tro Romæ sit mortuus: eademque ratio efficiet Petrum Martyrem quod Paulus pro eo Martyrium sit passus: eadem ratio Romæ Petri corpus sepeliet, quia Paulus Romę sepultus est. Miror quod Baronio, Perronio, Bellarmino alijsque Orthodoxę fidei Magistris tam commoda & acuta solutio in mentem non venerit.

Perronius aliud longe scribit in respons. ad Reg. Britan.

IV.

Quartum Commodum, inquit Eranistes, erit solutioni quæstionis alterius aptissimum: cur Paulus in plerisque Bullarum sigillis dexteram teneat: id enim ex paritate repetendum erit.

Petr. Damian. l. 2 ep. 26.

ELENCHVS. Iam pridem quam leuis ista esset animaduersio, Lector satis animaduertit: Sed dicat Eranistes, vt ipsi aliquid inuicem reponamus, cur in literis veteribus formatis quæ sub Attici nomine circumferuntur primum illud Elementum Π ad Petrum solum potius quàm ad Paulum referri dicatur? ô dignum vindice nodum!

Legat Eranista Epistolam Bullarem Eugenij III. ad Arnoldum Archiepiscopum Coloniensem: & nobis ampliùs de re tam exiguâ negotium non facessat.

To. 3. p. 2. ep. 10. Eugen. 3.

V.

Quintum commodum seu compendium oppidò maximum, ait Eranistes, inde prodituæ

rum eſt, quod Roma dicatur etiam Sedes Pauli.

Elenchvs. Atqui iam demonſtrauimus nunquam dici Sedem Pauli ſolius ſine Petro: ſæpiſſimè vero dici ſedem Petri ſolius, vt ſupra ex innumeris ſcriptoribus oſtendimus. Adde Proſperum carm. de ingratis. *Sedes Roma Petri quæ Paſtoralis honoris Facta caput mundo*: rariſſimè verò dici Petri ſimul & Pauli ſedem, propter officium adiutoris ſubordinati Petro, vt Vniuerſali & Romano Epiſcopo, à Paulo præſtitum, quod Ignatius Ep. ad Magneſios: Agatho quoque ſignificat epiſtolâ ad Conſtantinum Act. iv. Concilij ſexti. Dorotheus antea epiſt. ad Hormiſdam, Gofridus Vindocinenſis epiſt. vii. ad Paſchalem. Damus adhuc Cyrum Prodromum in Acta qui dicit Paulum non ὑπεζεῖν τοῖς θρόνοις. Damus hos omnes locos, quos non vidit, modo ne iis amplius abuſurum ſe polliceatur Eraniſtes. Agnoſcere ſiquidem ex ante dictis potuit, titulum Sedis Romanæ & Vniuerſalis propriè ad ſolum Petrum pertinere. Quocirca Archimandritæ Syriæ ad Hormiſdam Pontificem ſcribentes, Petrum à Paulo per Sedem probè diſtinguunt: *Petrus Princeps Apoſtolorum, cuius vos ſedem ornatis, & Paulus qui eſt Vas Electionis, &c.* Sic antea Tarraconenſis Epiſcopi epiſt. ad Hilarium Pontificem. Deinde Ioan. CP. in libello ad Hormiſdam. Dioſcorus Dia-

Doroth. ep. ad Hormiſd.

Prodromus in Act. p. 205

To. 2. Conc. Hormiſd. ep. 22.

Ep. 1. Hilar.

conus in suggestiōno. *Petro & vobis, &c.* Leo IX. Epist. ad Michaëlem Imp. sed imus in immensum.

VI.

Eran. p. 40. Sextum commodum, inquit Eranistes, quo prærogatiuam Pauli super alios Apostolos, ob quam absolutè dicitur Apostolus, explicaturi sumus.

ELENCHVS. Multas gratias benignę explicationi tuæ. Iam id ex S. Augustino lib. 3. ad Bonifacium absque Pauli cum Petro parilitate, *Tostat. in 3. Reg. cap. 20. qu. 8.* expeditum est. Ex eodem Tostatus Abulensis Episcopus. [Cum dicimus Apostolum non exprimendo nomen, intelligitur excellens inter Apostolos, scilicet Paulus qui fuit excellentior in Doctrinâ, licet nō in POTESTATE.] Eius quoque Apostolatum distinctum esse ab Apostolatu aliorum duodecim, contra Doctrinam Eranistæ, probat idem Auctor, estque vnanimis *Qu. 25. in c. 10. Matt.* Theologorum sententia.

VII.

Eranistes toto artic. ij. Septimum denique Doctrinæ suæ compendium fructuosissimum in eo ponit Eranistes, quod ex hac pari SS. Petri & Pauli dignitate, coniunctisque supremæ potestatis officiis sequatur admiranda quædam virtutum ex vtriusque successoribus connexio, Humilitatis, Charitatis, Pœnitentiæ, Gratiæ, scientiæ demum & potentiæ.

Elenchvs. At quum iſtas omnes dotes Paſtorales Petrus in ſe locupletiſſimas atque perfectiſſimas habuerit, nihil profectò neceſſe eſt ipſi eodem Primatûs gradu Paulum adijci contra Chriſti inſtitutionem: vt eas imitatione quadam ad ſe deriuatas ſucceſſores ipſius poſſideant; alioquin & cæteros Apoſtolos ad eamdem parilitatem, quod hæretici faciunt, euectos eſſe, alter poſt hunc Eraniſtes aliquando temerè diſceptaret. Quantum vero ad ſanam fidei Doctrinã & Doctrinæ certitudinem attinet, illam ſummi Pontifices à Petro velut Chriſti Vicario per manus acceptam conſeruant: ſatis habent quod Petro, pro quo Chriſtus rogauit vt eius fides non deficeret & confirmaret fratres ſuos, Orbis totius Doctori & Magiſtro ſuccedant: vt agnoſcit S. Cyrill. ep. ad Celeſtinum S. Auguſtin. ep. ad Innocent. & alij innumeri.

CAPVT XV.

AD LOCOS E RECENTIORVM ſcriptis petitos, præſertim reſpondetur. Cætera ad R. in Ch. P. Epiſcopum Vaurenſem remittuntur. Lucubrationis Concluſio, & anacephalæoſis.

SVperſunt non contemnendæ quidem, ſed neque moleſtę difficultatis quędam au-

ctoritates ab Eranistâ nimio ambitu quæsitæ, multoque magis inani apparatu venditatæ. Ex Petro primùm Damiano Monacho & S. R. E. postea Cardinali Episcopo Ostiensi. Locum non citat vt ipsi in totum credamus. Est autem Epistola ad Desiderium Abbatem & Cardina-
Lib. 2. ep. 16 lem. *Quandam*, inquit, *si dici liceat, cum Christo similitudinem Paulus tenet: dum non vni duntaxat Ecclesiæ, sed omnibus præsidet.*

Resp. Non vidit Eranistes Petrum Damianum adiecisse, *saluo cæterorum Apostolorum iure*, multò magis saluo iure Petri, quem ibidem SENATVS APOSTOLICI PRIMVM PRINCIPEM vocat, quod nunquam de Paulo dixit. Quod addit de fundatione Ecclesiæ Vniuersalis, omnibus Apostolis cómuni ratione quadrat, Paulo vero ratione maioris operæ ac laboris: sed Petro vt Apostolorum προκείτῳ iure proprio ac singulari, sub ea ratione quâ ipsi dictum soli, *& super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*, vt rectè ostendit S. Basilius lib. sec. in Eunomium.

Argumentum tesse illatum vero ex iconibus seu picturis, latè tractat idem P. Damiani, sed longè aliam à primatu rationem reddit: cur in multis dextram teneat Paulus nempe quia Paulus dicitur Benjamin inter Patriarchas nouæ legis, id est inter Apostolos: Beniamin autem exponitur, *Filius Dexteræ*. Item quia Paulus ad-

huc viuens raptus est in cœlum, beatitudinis sedem & vitæ contemplatiuæ quę Dextera in scripturis appellatur Cant. 2. Sed hæc nihil ad Primatum Pauli: imò ibidem Petrum per primatum distinguit à Paulo disertissimè. [Cum B. "
Petrus ad dextram ponitur, PRIMATVS EIVS, "
quem inter cæteros est sortitus Apostolos, ho- "
noratur. Cum verò Paulus eiusdem dextri late- "
ris occupat locum, in Beniamin cuius est filius, "
mysticæ figuræ redolet Sacramentum.] "

Locus ex epistolâ S. Catharinæ Senensis vbi Romanam Ecclesiam vocat sedem SS. Petri & Pauli, supra in simili quodam loco expositus est.

II.

Auctoritas Cardinalis Bellarmini est ex hypothesi tantum, non verò è rei ipsius veritate: [Etiamsi, inquit, constaret Paulum omnibus "
nominibus Petro anteponendum esse, nihil id "
Romanis Pontificibus officeret, quoniam ipsi "
tam Petrum quàm Paulum prædecessorem & "
parentem agnoscunt.] Quod supra exposuimus ad locum S. Irenæi quem Bellarminus testatur. Aperuit autem idem Cardinalis eximiusque scriptor, mentem suam de Vnico Ecclesiæ Capite à Christo instituto, & de Petri supra Paulum dignitate ac potestate, innumeris eiusdem libri locis, qui studioso Lectori non maximè familiares esse non possunt, vnde iis ex-

Bellarmin. lib. 2. de S. Pont. c. 27.

scribendis frustra tempus haud absumendum.

De Iesuitarum autem Classicis scriptis quæ commemorat Eranistes, ea in manus meas non venerunt. Nec enim eorum vnquam alumnus aut discipulus exstiti, multò minus cliens. Academiæ & Sorbonæ Parisiensis perpetuus Auditor: in quâ ab Optimo Theologorum Philippo Gamachæo, inter præclara quæque didici, cum ijs qui Toletos, Maldonatos, Delrios, Suaresios, Vasquesios, Sirmundos & Petauios, aliosque tot eruditos numerant & ostentant æmulatione Christianâ & Theologo dignâ certandum esse: non verò aculeatis & conuitiosis verbis, Eranistæ more ac modo. Absit tamen vt hîc Censorem agam, Monitor beneuolus.

III.

Neque solùm in Societatem exarsit Eranistes, sed odio Societatis, in virum quoque nobilitate, ingenio & pietate Illústrissimum Reuerendissimum in Christo Patrem Raconisium Episcopum Vaurensem. Is autem, vt accepi, non tam pro sui nominis, quam pro veritatis patrocinio Apologiam elucubrat. Gratior erit, Lectori, tanti laboris expectatio, quã temerariæ cuiusdam defensionis meæ anticipata officia esse queant. Sufficiat Eranistis dixisse, quod Parmeniano eiusque gregi (absit tamen de Schismatis comparatione inuidia.) Optatus Mileuitanus,

Optat. lib. 1.

uitanus, [Dei Episcopum linguæ gladio iugulastis, fundentes sanguinem non corporis, sed honoris.

IV.

Vt ad rem verò, à quâ peregrinari non diu licuit, sese nostra reflectat Oratio: totam disputationem sic contraho. Cathedra seu Primatus Pauli in Ecclesia Catholica Apostolica & Romanâ æqualis Primatui Petri secundum Eranistam, aut est de iure diuino aut de iure Ecclesiastico: ad nullum enim ius prætèrea reuocari potest: At verò non est de iure diuino:, nec enim in Scripturis eius institutio, nec in traditione Ecclesiæ continetur: Imò verò contrarium loquitur ac prædicat Ecclesia toto sæculorum decursu, vt ostendimus. Ecclesia, inquam, quæ quantum ad iuris diuini omnes ac singulas sanctiones, erat perfecta cum ab eâ, visibili præsentiâ Christus recessit: vt si perfecta, maxime quantum ad cumulum perfectionis, nempe quantum ad Caput; Petrus autem solus erat Caput Apostolorum Christo in cœlum ascendente, Caput Ecclesiæ Vniuersæ, Paulo nondum in Ecclesiâ nato: nondum vocato, nondum conuerso. Vnde igitur Paulus tam repen-

Conclusio.

Significat ipse Paulus. 1. Cor. 12. & Ephes. 4.

te Papa factus? à Deo? non paret à seipso? at ipse scripsit. *Nemo sibi assumit honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron.* A Petro vel ab Ecclesia? igitur iure Ecclesiastico noua Primatûs excogitata, introducta. Ecclesia igitur hodieque *duo Capita vnum caput componentia*, creare sibi potest ac imponere, quod infandum: nec tamen multum repugnat Eranistes, modò, inquit, *par sit in vtroque dignitas & potestas*: Sed non licet, inquit, ampliùs: ostendat ergo illam Gemini capitis, si vnquam extitit, constitutionem, iure diuino vel Ecclesiastico constantem, adeo vel ab Ecclesiâ reuocatam esse: si reuocata non est, secundum Eranistæ doctrinam quum extiterit, adhuc possibilis est: secundum nostram reuocata non est, quia nulla vnquam fuit.

Hebr. 5.

Quæ cum ita se habeant, asserimus nunquam fuisse in Ecclesia duplex Caput, nunquam duos summos Pontifices: ne quidem in exordio: quùm incipere non debuerit Ecclesia Christi, ab eo quod Ecclesiæ Iudaicæ finem & interitum portendit. S. AVGVSTINVS. *Quomodo dicitur Pontifex anni illius, cùm Deus constituerit vnum summum Sacerdotem cui mortuo vnus succederet? Sed intelligendum est per ambitiones & dissensiones inter Iudæos postea constitutum, vt plures essent.* Non sic vera domus sæculorum. Ecclesia vnius

S. Augustin. in Ioan. tract. 49.

Capitis est, vnius Veritatis, vnius Æternitatis.

Hæc pro tempore. Plura aliàs, si Deus dabit, cui laus, honor, Gratiarum actio immortalis.

FINIS.

HOC QVICQVID EST OPERIS, ECCLESIÆ SANCTÆ CATHOLICÆ APOSTOLICÆ ET ROMANÆ IVDICIO AVCTOR EX ANIMO SVMMITTIT.

CENSVRA SACRÆ FACVLTATIS THEOLOGIÆ PARISIENSIS, IN QVATVOR PRIORES LIBROS DE Republica Ecclesiastica,

AVCTORE MARCO ANTONIO DE DOMINIS *Archiepiscopo Spalatensi.*

ÆRESIM, naturam & astum serpentis imitari, qui eius ingenium norunt, facilè omnes agnoscunt; nam quemadmodum serpens, præter atrum virus quod vndique iaculatur, caudam quoque ad caput sæpè retorquet, siue totam dum colligit iram, siue vt torpentes & languidas vires acriùs exsuscitet; ita etiam hæresis vbi in varia fidei dogmata obrepere tentauerit, nec tamen quicquam profuisse, sed venenum marcido iam corpore frustrà vomuisse & perdidisse conspexerit, ad suum tandem principium, & à cauda ad caput per sinuosa volumina serpentis more redire, séque ad nouam rabiem animare solet. Id cùm plerisque hæresibus compertum habeamus, quarum ortus & interitus similes exti-

tere, & ad eumdem scopum tam in fine, quàm in primordio semper collimarunt, in hac quæ nostro infœlici tempore ex Orci tenebris excitata est, luce meridiana clarius emicat. Siquidem cùm anno quingentesimo decimoseptimo supra millesimum nefarius apostata Martinus Lutherus, violatis non solùm Monasterij, in quo per aliquot annos delituerat septis, sed etiam effractis verecundiæ Christianæ repagulis, in Summum vniuersalis Ecclesiæ Pontificem, varias cœpisset expuere calumnias, atque illius supremam potestatem non tantùm imminuere & labefactare, sed etiam funditùs euertere studuisset; pestilens autem eius hæresis plerisque in Prouincijs, Deo duce, iam iam effœta & moriens ad exitum properaret; Ecce euoluto centum annorum spatio, nempe hoc decimoseptimo supra millesimum sexcentesimum, alter apostata & Ecclesiæ perduellis in medium prodire ausus est, eamdemque defectionem contra Ecclesiam, & generalem & Christi in terris Vicarium, renouare cogitans, librum nefarium innumeris hæresibus refertissimum edere, hæretica temeritate præsumpsit. Quo in negotio fortasse verendum, ne plus periculi, & damni quàm olim à Luthero Ecclesiæ immineat & emergat; non tam quòd Lutheranum schisma ab vno pseudo-religioso cœperit, istud verò ab homine varijs titulis laruato, & præci-

puis Ecclesiæ honoribus aucto; Sed etiam, quod, non sine magno bonorum omnium luctu, plerósque diuersis in locis prætextato & ementito Catholicorum nomine, non ita, vt par est, in Supremam Ecclesiæ Antistitem propensos experiamur. Quapropter Facultas Parisiensis, officij sui non immemor, maiorúmque suorum, qui omnis generis erroribus Censuræ animaduersione notandis strenuè laborarunt, vestigijs insistens, & optimè sciens pari apud Deum peccati reatu teneri, qui, cùm ratio postulat vt loquantur, indiscretè silere volunt, ac qui, mendacium ipsum & falsitatem obtrudunt; murum se pro domo Israël opponere, & venienti huic contagioso morbo maturè occurrere voluit. Cúmque anno Domini millesimo sexcentesimo decimoseptimo, die trigesima Octobris, Magister Nicolaus Ysambert, eiusdem Facultatis Doctor & Syndicus, pro officio suo, in solemni Congregatione habita in maiori Aula Collegij Sorbonæ, post Missam de Spiritu sancto, more solito celebratam, *Opus de Republica Ecclesiastica auctore Marco Antonio de Dominis, Archiepiscopo Spalatensi, Apud Io. Bilium Londini editum* 1617. obtulisset, & de innumeris quibus totum scatet hæresibus, & erroribus grauiter esset conquestus: tum etiam quod, vt faciliùs suæ pestiferæ doctrinæ virus incautis hominibus instillaret, Scholam Parisien-

ſem, reipſa idem ſecùm velle, verbíſque duntaxat à ſeipſo diſſentire impudenter iactaret, prædictúſque Syndicus ſupplex à Facultate Theologica petijſſet, vt è ſuo Cœtu aliquos ſeligeret, qui prædictum Opus Antonij de Dominis quàm diligentiſſimè peruoluerent ac ſequentibus Comitijs, quæ in eo deprehenderent, fideliſſimè renuntiarent. Eius ſupplicationi annuens Sacratiſſima Facultas, quinque Magiſtros Theologos nominauit, qui ſingulas Operis propoſitiones accuratiſſimè annotarent, atque ad Comitia proxima pariter omnes referrent.

Itaque ſequentibus Kalendis Decembris eiuſdem anni, in ſolemni Congregatione apud Sorb. poſt Miſſam de Spiritu ſancto, vt moris eſt, celebratam, ipſi DD. ac Magiſtri deputati retulerunt ſe Opus prædictum Marci Antonij de Dominis attentè perlegiſſe, & coram tota Facultate tot tantaſque propoſitiones hæreticas, ſchiſmaticas, erroneas, ſcandaloſas, temerarias, piarum Catholicarúmque aurium offenſiuas, & præſertim in Sanctam Sedem Apoſtolicam Eccleſiam Romanam, eiúſque Pontificem Maximum, Chriſti in terris Vicarium, & Beati Petri ſucceſſorem contumelioſas, de verbo ad verbum ex prædicto opere decerptas protulerunt, vt ijs recitandis, ac cum ipſo opere conferendis, longum tempus effluxerit

Quibus auditis, & re tota in deliberationem per Decanum eiusdem Facultatis adducta, & maturè considerata, ipsa Facultas.

Primò censuit prædictum opus de Republica Ecclesiastica, Auctore Marco Antonio de Dominis tamquam legi diuinæ, antiquis Ecclesiæ Canonibus, veterum Patrum Doctrinæ, Traditioni, & praxi Ecclesiæ Catholicæ omninò contrarium, hæreticum; impudentissimis calumniis, erroribus, atque innumeris mendacijs refertissimum, totius Ordinis Hierarchici subuersiuum, damnandum, execrandum, & populo Christiano penitùs interdicendum, prout de facto damnat & execratur.

Secundò censuit, ex tot tantísque hæresibus, erroribus, calumniis, mendacijs, & cæteris id genus portentis, aliqua esse seligenda, & Censuræ propriæ nota afficienda, vt ex paucis istis, quàm meritò fuerit prædictum opus condemnatum, & quàm contagiosum, & execrandum quisque facilè dignoscat.

Tertiò censuit vniuersos Ecclesiæ Catholicæ Præsules, ac ciuiles Magistratus humillimè esse obsecrandos, & per viscera misericordiæ Dei obtestandos, vt prædicti operis lectione, & retentione populo Christiano interdicant, & si opus sit, suæ interdictioni tam iustæ, censuras & pœnas adiungant; & tandem ne huius operis con-

demnatio quemquam lateat, Censuram hanc typis esse euulgandam. Datum Parisijs in nostra Congregatione generali apud Collegium Sorbonæ celebrata, Anno Domini millesimo sexcentesimo decimo-septimo, die decimaquinta Decembris.

De Mandato DD. Decani, & Magistrorum Sacræ Facultatis Theologiæ Parisiensis.

PHILIPPVS BOVVOT.

PROPOSITIONES

ALIQVOT INTER INNVMERAS ALIAS SELECTÆ, EX QVATVOR PRIORIBVS Libris de Republica Ecclesiastica, Auctore Marco Antonio de Dominis Archiepiscopo Spalatensi, per sacram Theologorum Parisiensium Facultatem damnatæ,

IN EXPOSITIONE CONCILII suæ profectionis.

NVMERO 10.

ECclesia sub Romano Pontifice, non est ampliùs Ecclesia, sed respublica quædam humana, sub Papæ Monarchia tota temporali: vinea est ad solum Noë inebriandum: Grex est quem Pastor emungat ad sanguinem, tondeat, imò radat, imo excoriet & mactet.

Hæc propositio prima sui parte est hæreticâ, dicit enim veram Ecclesiam, cùm non alia sit quàm quæ Romano Pontifici paret, iam desiisse: Pro reliqua verò parte est calumniosa & scandalosa.

LIBRI. I. CAP. I. NVMERO I.

QVI de republica Ecclesiastica sicut de purè humanis philosophantur, mihi viden-

tur non parum à recto tramite aberrare, non modo quia in ea requirunt veram iurisdictionem, hoc est vim coactiuam & subiectionem externam, vbi tamen, *Omnis gloria eius ab intus.*

Hæc propositio qua parte, Veram iurisdictionem id est, vim coactiuam & subiectionem externam *Ecclesiæ denegat, est hæretica, & totius Ordinis Hierarchici perturbatiua, atque confusionem Babylonicam in Ecclesia generans.*

NVMERO 13.

SAcerdotes omnes mortales in Ecclesia Christi, quicumque illi sint, non tam dicuntur propriè Sacrificium offerre: quod verè & propriè solus Christus obtulit, quàm Sacrificij illius memoriam celebrare (*Hoc facite in meam commemorationem.*)

Hæc propositio si intelligat actionem Sacerdotum Missam celebrantium non esse verum & proprium Sacrificium, est hæretica.

CAP. 2. NVMERO 7.

INquiunt Apostoli, *Nos orationi & ministerio verbi instantes erimus*, non dicunt, nos legibus coactiuis cõdendis ac Tribunali vacabimus, nos pro arbitrio præcipiendo, puniendo, dominando, sed orationi & ministerio verbi instantes erimus, quia aliud sibi commissum officium non agnoscebant.

Hæc propositio est hæretica in illis verbis, quia aliud sibi commissum officium non agnoscebant.

CAP.

CAP. 3. NVMERO 18.

DIsparitatem potestatis inter Apostolos esse humanum inuentum, in sacris Euangelijs & diuinis noui Testamenti scripturis minimè subsistens.

Hæc propositio est hæretica, & schismatica, de iurisdictione Apostolica ordinaria, quæ in solo Diuo Petro subsistebat, intellecta.

NVMERO 35.

MOnarchiæ formam non fuisse immediatè in Ecclesia à Christo institutam.

Hæc propositio est hæretica, schismatica, Ordinis Hierarchici subuersiua, & pacis Ecclesiæ perturbatiua.

CAP. 4. NVM. 2.

SI de vero & proprio Vicario loquamur, qui perfectissimè Christi vices post eius in cœlum ascensum plenè gesserit, geratque in terris & gesturus sit vsque ad consummationem sæculi, quis dubitat esse Spiritum Sanctum Paracletum?

Hæc propositio est erronea & periculosa, atque hæresim Macedonij expressè redolens in verbo, Vicarij *propriè sumpti.*

CAP. 6. NVM. 35.

PEtrus fermè statim ab illa eadem fide decidit, *scilicet post confessam Christi diuinitatem, Matthæi* 16. neque semel, sed sæpiùs titubauit, etiam post Christi Ascensionem & Spiritus Sancti illapsum.

Hæc propositio est erronea, temeraria, & in Beatum Petrum contumeliosa.

CAP. 8. NVM. 10.

PAsce oues meas, hoc est Israëlitas, qui tunc soli erant Christi oues, vnde & dicebat, *Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus* Israël : & Paulus ipsum Dominum vocat, *Ministrum Circumcisionis.*

Hæc propositio in verbo solos Israëlitas, *est hæretica, & ignorantiam crassissimam auctoris prodit.*

CAP. 12. NVM. 5.

TAmetsi *articuli* Ioannis Hus, aliquid simile cum meis assertionibus continerent, damnatos tamen non esse legitimè, quia eorum singulorum examen non apparet.

Hæc propositio est falsa, erronea, ac in Concilium Constantiense, quasi legitimè non processerit in damnandis erroribus Hussitarum, contumeliosa.

NVMERO EODEM.

DOctrina in articulis Ioannis Hus contenta, nimirum, In Ecclesia non dari vnum caput supremum & Monarcham, præter Christum: Christum suam Ecclesiam per multos ministros, sine vno isto Monarcha mortali, regere perfectè & gubernare, est doctrina Catholica, à Sanctis Patribus egregiè explicata & confirmata.

Hac propositio est haretica quoad singulas partes.

NVM. 12.

SI quid incommodi habet Aristocratia, cui Monarchia facilè possit obuiare : Ecclesiam Spiritu Christi instructam, propterea & in singulis Ecclesiis voluisse Monarchiam, & in se tota, Aristocratiam.

Hac propositio est haretica & schismatica quatenus vult Ecclesiam vniuersalem, secundùm se totam, esse Aristocraticam.

NVM. 42.

DEus Spiritum suum toti Ecclesiæ promisit, non alligando ipsum certis personis, siue certo generi personarum, putà solis Presbyteris, alijsve clericis ad ministeria Ecclesiastica deputatis, sed ipsum voluit esse per omnes, licet non per singulos diffusum : & consensus totius Ecclesiæ, in aliquo articulo, non minùs intelligitur in Laïcis, quàm etiam in Presbyteris & Prælatis. Sunt enim etiam Laïci in Ecclesia, imò ex Ecclesia, ipsiúsque solidam & maiorem partem constituunt.

Hac propositio est haretica & status Ecclesię perturbatiua quatenus ad fidei propositiones statuendas, consensum laïcorum requirit.

LIB. 1. CAP. 1. NVM. 9.

SIcut Apostoli simul & in solidum Aristocraticè curam gerebant Ecclesiæ, cum potestate æquali & vniuersali, ita Episcopi omnes simul &

in solidum eandem regunt Ecclesiam, singuli cum plena potestate.

Hæc propositio est hæretica & schismatica, quoad vltima verba, singuli cum plena potestate.

NVM. 13.

EPiscopi dicuntur Apostolorum successores, quia in eorum officio, quod erat Apostolorum omnium commune, succedunt, omnes omnibus in solidum.

Hæretica est & schismatica, cùm agat de iurisdictionis Apostolicæ potestate.

NVM. 15.

IN Potestate vniuersali succedunt Episcopi, non modò vniuersi, sed etiam singuli.

Hæretica est & schismatica vt duæ præcedentes.

CAP. 4. NVM. 17.

DE Ordine nihil prorsus habemus quo ipsius institutio ad modum Sacramenti appareat.

Hæc propositio est hæretica, scandalosa & statui Sacerdotali & Episcopali contumeliosa.

NVM. 26.

NOn est Ordo, verum Sacramentum, sed mera ad ministerium deputatio sine istis Characteribus & impressionibus.

Hæc propositio tota est hæretica secundùm vtramque sui partem, & prout negat Ordinem esse verum Sacramentum, & prout in eo Characterem non imprimi asserit.

NVM. 17.

SI quis ex laico seu Diacono aliove gradu infra Presbyteratum, immediatè in Episcopum ordinetur, is plenissimè erit Episcopus, & ex tali ordinatione habet totam etiam Presbyteralem potestatem.

Haec propositio est hæretica & scandalosa, per saltum volens, aliquos, ad Episcopatum promoueri posse.

NVM. 33. & 41.

AVgustinus agnoscit tantùm duo vera & propria Sacramenta quæ, clarè & expressè pateant à Christo esse instituta.

Hæc propositio falsa est, & in Beatum Augustinum contumeliosa.

CAP. 6. NVM. 16.

DIcat mihi noster hic Deus ridiculus, seu Videdeus, si nemo præter ipsum potest Episcopum ab vna Ecclesia ad aliam transferre.

Hæc propositio est contumeliosa, scandalosa, & piarum aurium offensiua.

CAP. 8. NVM. 13.

DIco Romanam Ecclesiam & ex magnitudine ciuitatis, & ex eo quòd eam duo primi Apostoli fundauerunt, Petrus & Paulus, & ex aliis capitibus, extra ius diuinum, habuisse vt semper reputata sit Ecclesia Principalis, non tamen Domina & Regina super vniuersas Christi Ecclesias: Neque Augustinus, neque vllus ex antiquioribus Patribus, summam Ecclesiasticarum rerum, in

Romana Cathedra posuerunt; erat ergo & est, Ecclesia præcipua, nobilitate, existimatione, nomine & dignitatis auctoritate, non regiminis & Iurisdictionis Principatu.

Hæc propositio est hæretica & schismatica, quatenus apertè insinuat Romanam Ecclesiam iure diuino auctoritatem in alias Ecclesias non habere.

CAP. 10. IN TITVLO.

SAcros Ministros ad cœlibatum iure non teneri.

Hæc propositio est hæretica, & statui Clericorum, & totius Republ. Christianæ perturbatiua.

NVM. 70.

QVamuis Episcopi, inducta consuetudine, vt si coniugati essent, in sui promotione, cessarent in posterum ab opere nuptiarum; id tamen non faciebant ex religione, aut cautione; quasi putarent, id eis iam minimè licere; sed ex deuotione & perfectioris cuiusdam puritatis amore, &c. Hanc tamen deuotionem non omnes Presbyteri, qui sunt multò plures, sunt amplexi; sed soli qui liberè voluerunt. Et ita Presbyteris liberum mansit, vt qui possent capere, caperent.

Hæc propositio pro prima sui parte falsa est, & erronea: pro secunda verò, qua dicit Presbyteris liberum mansisse matrimonium, *est hæretica.*

CAP. 11. NVM. 40.

CÆlibatus à libera pendet Clericorum voluntate & electione: & si post sacros Ordi-

nes quis contrahat matrimonium, id firmum erit & legitimum.

Hæc propositio est hæretica quatenus vniuersalis Ecclesiæ consuetudini, & consensui repugnat.

NVM. 43.

CONcludimus primò votum solemne Monachorum, si quid efficit vltra votum simplex eorumdem, iam vitam Monachalem amplexorum, id totum sola Ecclesiastica constitutione efficere.

CONcludimus secundò solemnitates has *voti scilicet*, impedire quidem ac vetare ne matrimonium contrahatur: contractum tamen post illas, ex eis non dirimi, sed esse ratum, firmum, & validum, tam in Monacho quàm in Moniali; sicut post votum simplex.

Hæc propositio quoad secundum illam partem, contractum tamen, &c. *est hæretica, scandalosa & Ecclesiæ status perturbatiua.*

NVM. 45.

SI propria authoritate sine causa legitima quis Monachus professus, fiat desertor; hic sanè peccat contra Deum, & damnationem habet; sed Ecclesia nihil habet contra illum, in foro externo: habet tantùm cum illo negotium in foro conscientiæ, propter peccatum; vt non absoluatur, nisi redeat, aut si legitima causa absoluatur, etiam non rediturus per irritationem vel commutationem voti. Quod si vxorem duxerit, pœniteat de

peccato desertionis, sed permaneat in coniugio: neque enim ampliùs indiget vlla dispensatione, ipse enim per assumptionem status incompossibilis cum monachatu secum satis dispensauit; quia longè arctius est vinculum connubij quàm Monachalis professionis.

Hæc propositio quoad secundam partem, Ecclesia nihil habet, &c. *est hæretica, quoad illam aliam partem*, si vxorem duxerit permaneat in coniugio, &c. *est etiam hæretica scandalosa, & status Ecclesiæ perturbatiua.*

LIB. 5. CAP. 7. NVM. VLTIMO

TOtus Concilij *Tridentini*, scopus fuit, vt amplissimam iam ex innumeris vsurpationibus Papalem potestatem non modò stabiliret, sed etiam faceret ampliorem; Solus enim Papa, solaque Roma, Concilium illud rexit, struxit & instruxit.

Hæc propositio est falsa, contumeliosa, & viam aperiens ad multas hæreses, in hoc Concilio condemnatas, renouandas.

CAP. 8. NVM. 14.

VNumquemque Episcopum Iure diuino esse vniuersalem.

Hæc propositio est hæretica & schismatica, ac vnitatis Ecclesiæ subuersiua.

CAP. 10. NVM. 42.

MOnarchiam semper Christus à sua Ecclesia amouit, & eam ipsa Ecclesia est abominata.

Hæc

Hæc propoſitio eſt hæretica, ſchiſmatica, & ordinis Eccleſiaſtici perturbatiua & ſubuerſiua.

NVMERO 44.

FAlſum eſt vnionem Eccleſiæ Catholicæ in vnitate Rectoris viſibili conſiſtere.

Hæc propoſitio eſt hæretica & ſchiſmatica quatenus negat vnitatem Rectoris viſibilis ad vnionem Eccleſiæ facere.

LIBRI. 4. CAP. 1. NVMERO 1.

SVpremus Eccleſiæ Romanæ Primatus, ipſiuſque ſupra cæteras omnes Chriſti Eccleſias, Imperium, re vera nullis ſolidis innititur fundamentis.

Hæc falſa eſt & viam ad hæreſes & ſchiſmata ſternens.

NVMERO 25.

NEque Antiochiæ, neque Romæ, Petrus propriè ſedit, qui non vt ſederet, ſed vt excurreret, Apoſtolatum accepit : & quocumque pergebat, ſemper ſuam Cathedram, hoc eſt Epiſcopalem poteſtatem ſecum deferebat, quam nulli certo loco alligatam habebat.

Hæc propoſitio eſt falſa, & quæ ignorantiam auctoris prodit.

CAP. 2. NVMERO 11.

TOta, vt vidimus, antiquitas vniuerſalitatem *Romani Epiſcopatus* penitùs ignorauit.

Hæc propoſitio eſt vt præcedens, falſa, & eandem ignorantiam auctoris oſtendit.

NVM. 36.

ROmanam *Ecclesiam* esse constat perfectissimè schismaticam, quæ se à corpore Ecclesiæ vniuersalis tunc abscidit, quando membrum ipsius esse recusauit: & quod peius est, & schismati addit tyrannidem verè Antichristianam caput se contra Christum, qui solum, & verum suæ Ecclesiæ caput est, constituit.

Hæc propositio est hæretica & schismatica.

CAP. 6. NVM. 2.

OMnes sanè Episcopi sunt omnium Apostolorum etiam Petri in solidum successores, *& paulò post*; non enim Petrus habuit quicquam peculiare, in quo ei dari debeat, magis quàm cæteris simul omnibus, successio.

Prior propositio qua parte statuit singulos Episcopos esse Petri successores, est captiosa; quia Petrus vltra potestatem ordinis, in qua ei succedunt Episcopi, aliam habuit Iurisdictionis Apost. cui solus Romanus Pontifex succedit. Posterior, est hæretica, schismatica & hierarchici ordinis perturbatiuâ.

NVM. 7.

PLanum est Papatum hunc esse totum fictitium, commentum hominum, à Christi Institutione remotissimum.

Hæc propositio est hæretica, vt iam suprà notatum est.

NVM. 19.

ABsolutè nego Romanum Pontificem esse Petri peculiarem, quocumque iure succes-

ſorem: ex iure enim diuino colligimus Romanum Pontificem non poſſe vlla ratione peculiari, Petro ſuccedere.

Hæc propoſitio eſt hæretica & ſchiſmatica, atque Romano Pontifici contumelioſa.

CAP. 7. NVM. 6.

POteſtatis plenitudo, vt optimè docent Pariſienſes, data eſt Eccleſiæ vniuerſæ, hoc eſt, omnibus & ſingulis Epiſcopis in ſolidum.

Hæc propoſitio eſt contumelioſa in Facultatem Pariſienſem, in particula, ſingulis Epiſcopis.

EODEM NVMERO.

SCiant etiam de Iure diuino, veram Iuriſdictionem, in Eccleſia nullam eſſe, ſed totam charitate regi, &c.

Hæc propoſitio eſt hæretica, & ordinis hierarchici ſubuerſiua.

NVM. 9.

PAriſienſium doctrina enucleatè intellecta, nihil diſcrepat à mea his libris tradita doctrina, & ab ipſa veritate, *& paulò poſt.* Schola itaque Pariſienſis & noſtra eſt, & reipſa poteſtati ſtudet Ariſtocraticæ non Monarchicæ: quare ex eius quoque doctrina, Papatus, nullo poteſt ſolido ſubſiſtere, fundamento.

Mera contra facultatem Pariſienſem, impoſtura.

CAP. 8. NVM. 53.

SEd ego quoque illiteratum & notoriè, ac inſigniter ſceleſtum, ex Sanctorum Patrum di-

ctis insinuaui, sacrum Ordinem non suscipere: & sacrum Ordinem posse amitti.

Hæc propositio est hæretica, & inter hæreses Bohëmorum, in Concilio Constantiensi, condemnata.

CAP. 10. NVM. 11.

COncilia Occidentalia, vt Lateranense, sub Innocentio III. Lugdunense, sub Gregorio X. & Florentinum, &c. sub iugo Monarchiæ Romanæ Ecclesiasticæ iam dominantis gemendo, applaudere tanto Monarchæ sunt coacta.

Hæc propositio est falsa, calumniosa, & scandalosa.

NVM. 95.

BEdam, Anselmum, Hugonem Victorinum, & Bernardum inter Monarchicos non quidem decipientes, sed potiùs deceptos reponimus. *Et paulò post.* Alios vero posteriores magna ex parte, parasitos, & assentatores, malæque fidei deceptores, & contra propriam scientiam & conscientiam contentiosos & verbosos disputatores isthac, in causa reijcimus penitùs, ne dicam contemnimus.

Hæ propositiones sunt contumeliosę.

NVM. 99.

SI quis verò opponat in Concilio Constantiensi fuisse Vvicleffi & Hussi articulum de primatu Papæ ab eis negato, condemnatum, &c. Respondemus Patres Concilij Constantiensis Monarchiam Ecclesiasticam tenuisse, & communissimo iam errore fuisse infectos.

Hæc propositio quoad vltima verba, est hæretica, & in Concilium Constantiense contumeliosa.

CAP. II. NVM. 15.

SI Sede vacante Canonici Lateranenses, cum reliquo Romanarum Ecclesiarum proprio Clero, & Senatu populoque Romano coniuncti, Pontificem Romanum eligerent, & eundem sic electum, facerent ab Episcopis circumuicinis, etiam non Cardinalibus (si Episcopi Cardinales renuerent) consecrari; is verus & legitimus esset Romanus Pontifex, multò magis quàm ille quem in Conclaui eligerent Cardinales, & consecrarent.

Hæc propositio est seditiosa & scandalosa, hæretica quoad formam & modum electionis.

EODEM NVMERO.

QVod Parisienses, Cardinales solos faciunt totius Ecclesiæ vniuersalis nomine, Papæ electores, est mera vanitas, quia supponunt in Ecclesia vniuersali vnum Papam vniuersalem, qui toti præsit Ecclesiæ vniuersali, tamquam Episcopus vniuersalis.

Hęc propositio est erronea, cuius error cadit in particulam mera vanitas, *& quoad suppositionem quam Parisiensibus tribuit, falsa, eiusque falsitas, in hęc verba,* tamquam Episc. vniuersalis, *cadit; quasi alij Episcopi sint tantùm Papę Vicarij.*

Prædictarum propositionum qualificatio lecta,

& approbata est in præfata Facultatis Theologiæ Parisiensis Congregatione, & in ordinem redacta, anno & die præfatis.

De Mandato dictorum DD. Decani, & Magistrorum Sacratiss. Facultatis Theologiæ Parisiensis.
PHILIPPVS BOVVOT.

Errata ſic ante omnia reſtitue.

Lib. Prim.

PAgina 19. linea 12. qui per lege quippe, Pag. 20. l. 3. quoque lege quæque, Pag. 27. l. 28. πολλή. lege πολλά. Pag. 32. l. 23. ἀσιδίμω. l. ἀοιδίμω. Pag. 33. l. 10. afferret. l. referret. Pag. 34. l. 1. Architium. l. Archibium. ibidem l. 10. Tirin. l. Ticin. Pag. 39. l. 28. προεχειρίσατο, l. προεχειρίσατο. Pag. 49. l. 4. heruæus natal. adde ex ſancto Gregorio. ibid. l. 20. rerum. l. verum. ibid. l. 26. prerogatiua. l. prærogatiuâ. Pag. 54. l. 19. ſe, lege eſſet. Pag. 60. l. 1. hæc. l. hac. Pag. 61. l. 23. hirmerium. l. himerium. Pag. 62. l. 4. Eugutinum l. Eugubinum. Pa. 97. l. 1. leg. à puero.

Lib. Secund.

PAg. 10. l. 18. Vnum idem. l. Vnus idemque. ibid. l. 25. Petro Moſes. l. Petrus Moſi. Pag. 15. l. 5. præſepe. l. perſæpe. ibid. l. 7. diſcrimen igitur eſt. igitur. Pag. 17. l. 2. confectum. l. præfectum. Pag. 22. lin. 16. pergo. l. pergæ. Pag. 23. l. 18. ἔλεγξ. l. ἐλέγξ. Pa. 35. l. 2. ſequetur. l. ſequatur. Pag. 38. l. 14. dele virgulam ante Apoſtolatus. Pag. 40. l. 23. ea. l. ex grat. Pag. 41. l. 8. Paſtoris. l. Paſtori. Pag. 49. l. 15. ἀπέδειξεν. l. ἀπέδειξαν. Pag. 53. l. 2 annum. add. ſecundum. Pag. 54. l. 9. dotibus merit. l. dotibus ac meritis. ibid. lin. 14. SS. Petro Paulo. l. Petro & Paulo. Pag. 55. l. 10. ille. l. illa. Pag. 62. l. 21. conſentanea l. conſectanea. Pag. 66. l. 6. deme tamen. Pag. 69. l. 13. ſi enim. l. ſic enim. Pa. 73. l. 20. dem. vt. Pag. 104. l. 12. hoc. l. hæc. ibid. l. 24. Timothæi. l. Timothei.